

Nota van beantwoording zienswijzen

Voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland

Inhoud

1. Doel nota van beantwoording	2
2. Procedure	3
3. Veel voorkomende onderwerpen	4
3.1 Historie	4
3.2 Participatie	6
3.3 Geluid	8
3.4 Slagschaduw	9
3.5 Afstandsnorm	9
3.6 Landschap	10
3.7 Molenbiotopen	11
3.8 Groen Blauw Netwerk	12
3.9 Ecologie	13
3.10 Financiële compensatie	14
3.11 Duurzaamheid windturbines	15
3.12 Gezondheid	16
3.13 Herziening en voorkeursbeslissing/Projectbesluit.....	18
4. Beantwoording per zienswijze	19
A – Gemeenten en andere overheden	19
A001 - Recreatieschap Rottemeren	19
A002 - Gemeenteraad Lansingerland	21
A003 - Gemeente Zoetermeer	27
B – Bedrijven en instellingen	29
B001 - BPD.....	29
B002 - TenneT	30
C – Verenigingen en particulieren	32
C001 Algemeen	32
C002 - Stichting Tegen windturbines bij de Rotte	34
C003 - Stichting tot instandhouding van de Molenviergang van de Tweemanspolder	41
C004 - Belangenvereniging Kruisweg	47
C005 - Bewoners Organisatie Rotte.....	49
C006 - Vereniging de Molenvrienden Rottemereengebied	53
C007 - Stichting Rotte-Verband (SRV)	56
C008 - Coalitie van lokale energie-initiatiefnemers (ECRR)	59
C009 - Alliantie Groen Blauwe Rotte (AGBR)	62
D - Bewoners	65

D001 - Naam geanonimiseerd	65
D002 - Naam geanonimiseerd	67
D003 - Naam geanonimiseerd	70
D004 Naam geanonimiseerd	83
D005 - Naam geanonimiseerd	86
D006 - Naam geanonimiseerd	90
D007 - Naam geanonimiseerd	95
D008 - Naam geanonimiseerd	97
D009 - Naam geanonimiseerd	102
D010 - Naam geanonimiseerd	106
D011 - Naam geanonimiseerd	109
D012 - Naam geanonimiseerd	115
D013 - Naam geanonimiseerd	117
D014 Naam geanonimiseerd	123
5. Reflectie op advies Commissie mer	125
6. Voorgestelde aanpassingen voorkeursbeslissing naar aanleiding van zienswijzen	130

1. Doel nota van beantwoording

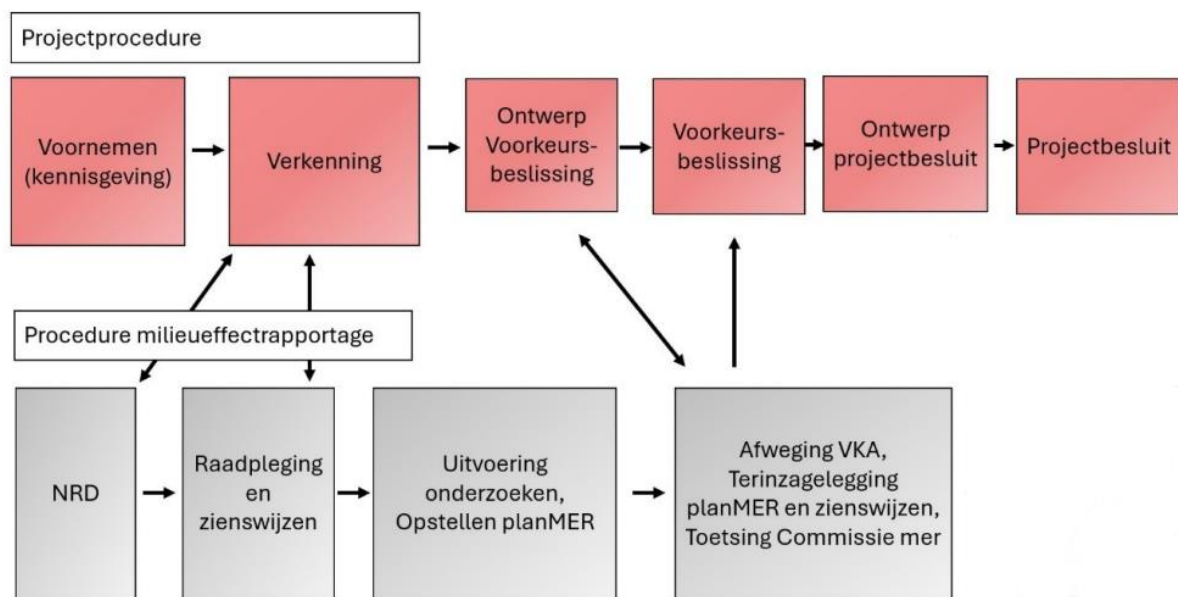
In deze nota van beantwoording bij de voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland vindt u alle ingediende zienswijzen, samengevat en ingedeeld naar onderwerp. Met deze nota van beantwoording kan iedereen teruglezen welke aandachtspunten naar voren zijn gekomen in

de zienswijzeperiode en welke reactie de provincie daar op geeft. Aan het eind van de nota is tenslotte aangegeven welke aanpassingen gedaan zijn in de voorkeursbeslissing en onderliggende documenten naar aanleiding van de zienswijzen en het toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer)

In verband met privacywetgeving zijn persoonsgegevens geanonimiseerd en zienswijzen voorzien van een uniek nummer. Dit nummer is aan de indiener van de zienswijze doorgegeven, zodat zij in deze nota de beantwoording op hun zienswijze kunnen vinden.

2.Procedure

Procedureschema

De ontwerp voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland lag samen met de plan-MER en andere bijhorende bijlagen ter inzage van 28 november 2025 tot en met 9 januari 2026. In deze periode kon iedereen een zienswijze indienen.

Gedurende de termijn van de terinzagelegging zijn er 28 zienswijzen ingediend. Een aantal van deze zienswijzen zijn na de sluiting van de zienswijze periode ingediend, deze zijn alsnog meegenomen in deze nota. De zienswijzen zijn samengevat en beantwoord. Een aantal ingediende zienswijzen heeft geleid tot aanpassingen aan de voorkeursbeslissing. Welke dit zijn leest u in de antwoorden in hoofdstuk 4, en het overzicht van wijzigingen in hoofdstuk 6.

De provincie heeft ook advies gevraagd aan de Commissie mer. De Commissie mer bracht op 18 februari 2026 [advies](#) uit over de ontwerp voorkeursbeslissing en de plan-MER, ook heeft de commissie de ingediende zienswijzen ontvangen. In hoofdstuk 5 geeft de provincie een reflectie op het advies. Het advies van de commissie mer is opgenomen als bijlage III.

Na het nemen van de voorkeursbeslissing volgt de procedure voor het nemen van het projectbesluit. Met het projectbesluit besluit de provincie over hoe de windturbines het beste in de omgeving passen en over de benodigde vergunning(en).

3. Veel voorkomende onderwerpen

Meerdere indieners van een zienswijze hebben vergelijkbare vragen gesteld en/of opmerkingen gemaakt over het proces, participatie, landschap, milieunormering windmolens, gezondheid, geluid, slagschaduw, en landschap. Deze vragen beantwoorden we in hoofdstuk 3 per thema. Bij de reactie op de individuele zienswijzen verwijzen we naar deze thematische antwoorden waar dat relevant is.

3.1 Historie

In verschillende zienswijzen zijn vragen gesteld over waar de noodzaak voor windenergie in deze regio vandaan komt. Daarnaast zijn er ook zienswijzen met vragen over waarom de provincie de regie over de windontwikkeling naar zich toe heeft getrokken, over de bestuursovereenkomst tussen de gemeente en de provincie en over de woningbouw in Bleizo-West. Deze paragraaf geeft een beknopt overzicht van de gemaakte keuzes en afspraken en beschrijft zowel het proces als de achterliggende historie van deze ontwikkelingen.

Het begon met het Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Rotterdam 2012, waarin gemeenten, provincie en andere partijen afspraken om gezamenlijk minimaal 150 MW aan windenergie te realiseren. Per gemeente is afgesproken een bepaald aantal megawatt te realiseren op hun grondgebied. In dit kader heeft de gemeente Lansingerland de locatie Prisma/Bleizo destijds aangewezen als mogelijke locatie voor windenergie. In 2020 is het convenant verlengd, omdat provincie en gemeenten hun gezamenlijke vastgelegde doelstellingen voor windenergie wilden realiseren. Daarnaast hebben alle gemeenten zich via bestuursovereenkomsten gecommitteerd aan het plegen van maximale inspanningen om de gestelde doelstellingen te realiseren. Het Windconvenant is eind 2025 verlopen, maar de onderliggende bestuursovereenkomsten lopen pas af als aan de inspanningsverplichting is voldaan door gemeenten.

In 2021 heeft de gemeente Lansingerland een belemmeringenonderzoek laten uitvoeren door Pondera. Daarin onderzocht het bureau waar geen belemmeringen zijn, zoals bijvoorbeeld aanvliegroutes, kabels en leidingen in de ondergrond of teveel geluidsoverlast. Daaruit kwamen vier mogelijk kansrijke gebieden naar voren: Bleizo-West in combinatie met Kruisweg-Oost, de Noordpolder en twee kleinere gebieden langs de Rottezoom. In de periode 2021–2022 zijn daarnaast afspraken gemaakt tussen gemeenten Lansingerland en Zoetermeer over de gebiedsontwikkeling van Bleizo-West.

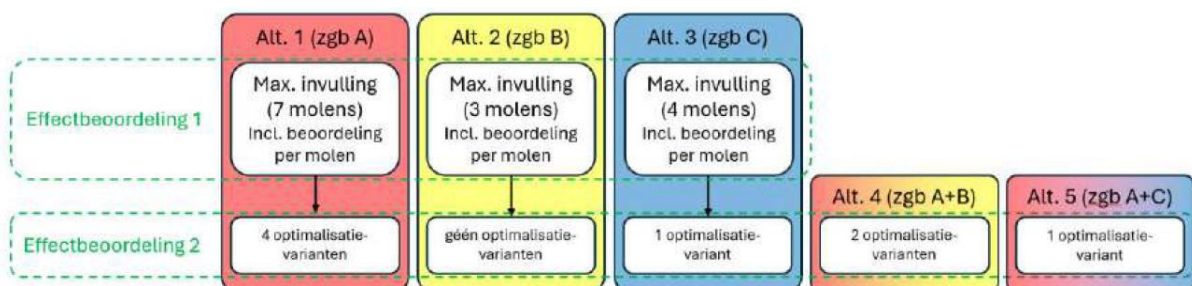
In het voorjaar van 2023 concludeerde het College van B en W van Lansingerland, na nader technisch en beleidsmatig onderzoek, dat windenergie in de door Pondera geïdentificeerde gebieden niet haalbaar is. Daarmee werd duidelijk dat de inspanningen van de gemeente niet zouden leiden tot het gewenste resultaat op het gebied van opwek van windenergie.

Omdat de provincie belang heeft bij het zorgen voor voldoende duurzame energie en waarde hecht aan de regionale afspraken over de windopgave, is in het coalitieakkoord *Krachtig Zuid-Holland 2023–2027* aangekondigd dat de provincie de regie over de windontwikkeling in Lansingerland naar zich toe trekt. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de provincie een locatie gaat zoeken en een projectbesluit gaat nemen om circa 15 MW windenergie te realiseren.

Als nieuwe start liet de provincie in het najaar van 2023 een second opinion uitvoeren. Daaruit bleek dat windenergie technisch mogelijk was op drie locaties: Kruisweg-Oostzijde, Bleizo-West en Noordpolder. Deze locaties kwamen overeen met de eerder door Pondera geïdentificeerde gebieden. Op 19 december 2023 besloten Gedeputeerde Staten een projectbesluitprocedure te starten, gericht op het mogelijk maken van 15 MW windenergie op één of een combinatie van deze locaties.

Op 19 februari 2025 hebben de provincie Zuid-Holland en de gemeente Lansingerland een bestuursovereenkomst gesloten over wonen, werken, windenergie, bereikbaarheid en leefbaarheid. Daarin is onder andere vastgelegd dat de bestuurlijke voorkeur uitgaat naar woningbouw in Bleizo-West en dat daar dan geen windmolens kunnen komen. Hierbij maakten provincie en gemeente de afspraak dat ze opnieuw met elkaar in gesprek gaan indien Bleizo-West als enige geschikte windlocatie uit het plan-MER naar voren zou komen.

Ter voorbereiding op de voorkeursbeslissing is in 2025 een plan-MER opgesteld. In dit plan-MER is Bleizo-West, net zoals Kruisweg-Oostzijde en Noordpolder, volwaardig en inhoudelijk onderzocht. Bleizo-West is onderzocht binnen de reële technische mogelijkheden van het gebied. Het verschil in aantal varianten tussen locaties is een logisch gevolg van verschillen in beschikbare ruimte en technische potentie, niet van een ongelijke onderzoek aanpak. Bij Bleizo-West is één opstelling is onderzocht en voor Kruisweg-Oost meerdere opstellingen. Dit verschil komt echter voort uit de technische ruimte binnen de betreffende gebieden, in Kruisweg-Oost is technisch ruimte voor 7 windturbines, in Noordpolder voor 4 windturbines en in Bleizo-West voor 3 windturbines. Omdat de fysieke en technische mogelijkheden in Kruisweg-Oost groter zijn, konden daar logischerwijs meerdere opstellingen worden geoptimaliseerd en doorgerekend. Voor Bleizo-West is die variatieruimte beperkt. In fase 1 van het plan-MER zijn alle locaties, waaronder Bleizo-West, volwaardig en inhoudelijk onderzocht. Bleizo-West is daarbij beoordeeld als onderzoeksopstelling B, waarbij alle relevante milieu-, ruimtelijke en omgevingsaspecten zijn meegenomen. In fase 2 zijn optimalisatievarianten onderzocht met een gezamenlijk vermogen van circa 15 MW (drie turbines van 190 meter tiphoogte), passend bij de provinciale doelstelling voor lokale energieopwekking binnen Lansingerland. Voor Bleizo-West was het niet nodig om meerdere varianten binnen het gebied zelf te ontwikkelen, omdat de maximale capaciteit daar al wordt bereikt met drie turbines. Wel zijn in deze fase 2 combinaties onderzocht, met varianten waarbij één turbine in Bleizo-West wordt gecombineerd met twee turbines in Kruisweg-Oost (bijvoorbeeld variant 5 en 6) zie figuur 1.

Figuur 1: Plan MER stappen in effectbeoordeling

Omdat uit het plan-MER blijkt dat er windenergie mogelijk is op de locaties Kruisweg-Oostzijde en Noordpolder, valt Bleizo-West af als locatie. Dat betekent dat de gemeente Lansingerland verder kan met de grootschalige woningbouwontwikkeling. Deze ontwikkeling is voor hen niet te combineren met de komst van windturbines.

3.2 Participatie

In deze paragraaf gaan we in op punten met betrekking tot participatie die in meerdere zienswijzen worden benoemd.

De provincie Zuid-Holland vindt zorgvuldige besluitvorming belangrijk en hecht veel waarde aan de rol van inwoners en andere belanghebbenden hierin. Hoe wij dit (participatie)proces vormgeven in verschillende situaties staat beschreven in **Error! Bookmark not defined.** het participatiebeleid van de provincie, dit is opgenomen in de participatievisie en de participatieverordening. De provincie zet communicatie en participatie in om plannen inhoudelijk beter te maken en om besluitvorming democratischer te maken. Ook hopen we door het organiseren van een navolgbaar proces, de acceptatie van de besluiten te vergroten.

Insteek participatie

In dit specifieke geval was al besloten en meerdere keren vastgesteld dat de provincie windenergie mogelijk wil maken. Dit betekent dat er geen ruimte is voor participatie over de vraag of er windmolens moeten komen. De participatie voor windenergie in Lansingerland richt zich daarom op de drie vastgestelde locaties en *waar* en *hoe* de realisatie plaatsvindt.

De focus in het participatieproces ligt op het tijdig informeren van de omgeving over het project en het uit te voeren onderzoek, de te maken keuzes en het verloop van de procedures. Met als doel dat betrokkenen zo goed mogelijk weten hoe de procedures lopen en waar ze aan toe zijn en weten wanneer de formele inspraakmomenten zijn. Daarnaast richten we ons op het raadplegen van de omgeving zodat de provincie alle benodigde informatie heeft om een goede beslissing te kunnen nemen.

De aanpak is ook terug te vinden in het '[communicatie- en participatieplan](#)'.

Proces participatie

In meerdere zienswijzen wordt gevraagd op welke zaken omwonenden en andere betrokkenen invloed kunnen uitoefenen en participeren bij het project en de besluitvorming.

Het participatieproces is ingericht rondom het informeren en raadplegen van inwoners en andere betrokkenen gedurende het gehele traject. Op verschillende momenten zijn bewonersbijeenkomsten georganiseerd waarin toelichting is gegeven op het project, de voortgang van onderzoeken en de te maken keuzes. Daarnaast zijn klankbordgroep bijeenkomsten gehouden waarin een groep betrokkenen inwoners in meer detail is meegenomen en de gelegenheid kreeg om aandachtspunten en reacties mee te geven. Ook vond structureel overleg plaats binnen de windwerkgroep, waarin (semi-)overheden, nutsbedrijven, maatschappelijke organisaties en bedrijven vertegenwoordigd zijn.

Als onderdeel van het participatieproces is een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), gericht op de beleving, zorgen en houding van inwoners ten aanzien van windenergie. Aanvullend hierop zijn straatgesprekken gevoerd om ook inwoners te bereiken die minder actief betrokken zijn via reguliere communicatiekanalen, zoals de projectwebsite, nieuwsbrief en krantenartikelen.

Gedurende het proces zijn formele inspraakmomenten georganiseerd, waaronder de zienswijzenperiode van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en de zienswijzenperiode van de Ontwerp Voorkeursbeslissing. Ter ondersteuning van het participatietraject is gebruikgemaakt van diverse communicatiemiddelen, zoals brieven aan omwonenden, een digitale nieuwsbrief, krantenartikelen en advertenties, een projectwebsite en een webinar. Op

deze wijze is gedurende het gehele proces ingezet op het breed informeren en het zorgvuldig ophalen van inbreng.

Lokaal Eigendom

In meerdere zienswijzen worden vragen gesteld over lokaal eigendom van windmolens.

De provincie hanteert als uitgangspunt minimaal 90% lokaal eigendom bij windenergieprojecten, met een streven naar 100%. Dit is een uitgangspunt is vastgelegd in het provinciaal Omgevingsbeleid. Hiermee wil de provincie zorgen dat de omgeving van windprojecten naast de lasten ook in de lusten deelt. De provincie stuurt op eigendom van de lokale omgeving door dit te communiceren naar commerciële ontwikkelaars en door energiegemeenschappen te stimuleren. Echter, het behalen van minimaal 90% lokaal eigendom is geen juridisch afdwingbare eis.

3.3 Nieuw landelijke normen

De milieunormen voor windmolens in Nederland zijn in ontwikkeling. In 2021 heeft de Raad van State de landelijke regels (vastgelegd in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling milieubeheer) voor windparken van 3 of meer turbines om procedurele redenen buiten werking gesteld. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) werkt aan nieuwe landelijke milieuregels voor windmolens. In de concept-normen die in oktober 2023 zijn gepubliceerd, staan onder andere voorstellen voor geluidsnormen, slagschaduwnormen en een afstandsnorm. Het doel van deze normen is om een balans te vinden tussen het verminderen van geluids- en slagschaduwhinder en de mogelijkheid om duurzame energie op te wekken.

De “nieuwe” landelijke ontwerpnormen stellen voor geluid, net als in de “oude” normen, een jaargemiddelde Lden-norm voor. Zo stellen ze een standaardwaarde voor van 45 dB Lden en 39 dB Lnight voor geluid op geluidgevoelige gebouwen, met de mogelijkheid voor lokaal maatwerk tot een grenswaarde van 47 dB Lden en 41 dB Lnight.

De verwachting is dat de nieuwe landelijke milieuregels voor windmolens in 2026 worden vastgesteld. Deze nieuwe landelijke milieuregels voor windmolens zouden dan gelden op het moment dat het projectbesluit over windenergie in Lansingerland wordt vastgesteld en een omgevingsvergunning wordt verleend.

Totdat de landelijke normen zijn vastgesteld, hebben gemeenten en provincies de mogelijkheid om voor concrete windprojecten eigen milieunormen vast te stellen voor aspecten zoals geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Deze lokale normen moeten voorzien zijn van een actuele, betrouwbare en op de specifieke situatie toegesneden motivering. Dit biedt lokale overheden de mogelijkheid om rekening te houden met specifieke lokale omstandigheden en om de omgeving te beschermen tegen hinder. Zodra de nieuwe landelijke milieuregels zijn vastgesteld, vervangen deze de huidige tijdelijke lokale normen. Mede in het licht van de lopende landelijke besluitvorming over milieuregels voor windmolens beziet de provincie op dit moment terughoudendheid met het vaststellen van lokale normen passend is. Mocht er tegen de tijd dat een projectbesluit moet worden genomen door de provincie toch nog geen landelijke normen beschikbaar zijn, dan zal voor dit specifieke project eigen normen worden vastgesteld door de provincie. Deze aanpak maakt een betere onderbouwing mogelijk, omdat normen en maatregelen kunnen worden afgestemd op de specifieke omstandigheden van de locatie.

3.4 Geluid

In deze paragraaf gaan we in op punten met betrekking tot het geluid van windmolens dat in meerdere zienswijzen wordt benoemd. Geluid is een belangrijk aandachtspunt bij de beoordeling van mogelijke locaties voor windturbines. In het plan-MER zijn de effecten van windmolengeluid onderzocht op basis van actuele wetenschappelijke inzichten en rekenmethoden. Deze onderzoeken in de plan-MER besteden aandacht aan: jaargemiddelde geluidsnormen (Lden), cumulatief geluid en laagfrequent geluid. We leggen dit uit in dit hoofdstuk. Het plan-MER vergelijkt de effecten van windmolengeluid op verschillende locaties en variaties in opstellingen.

Cumulatief geluid

In verschillende zienswijzen worden zorgen gedeeld over cumulatie (stapeling) van geluid: de toenemende geluidsbelasting ten opzichte van het al aanwezige geluid van bijvoorbeeld de snelweg A12, de N209 en HSL (Hoge Snelheidslijn). Door indieners van de zienswijze wordt gevraagd om hier metingen naar te doen.

De invloed van windmolens op het al bestaande omgevingsgeluid is in het plan-MER beoordeeld. De geluidsbelasting van de verschillende opstellingen van windturbines wordt samengevoegd met de geluidsbelasting van de huidige situatie, waarin ook de snelweg A12, de provinciale weg N209 en de HSL worden meegenomen. Hiervoor gebruikte het bureau de methode Miedema. Deze methode maakt inzichtelijk welk effect het gecumuleerde geluid op (gevels van) geluidgevoelige bestemmingen, zoals woningen, heeft. Afhankelijk van de bij elkaar opgetelde geluidbelasting bepalen ze per situatie/object (woning) eerst wat de huidige situatie is van (zeer) goed tot (zeer) slecht. Daarna voegen ze daar het effect van een toekomstige windmolen aan toe. Op basis hiervan bepaalt het bureau of de komst van windmolen leidt tot een verslechtering van de ervaren geluidsbelasting. Per windproject beoordeelt de provincie als bevoegd gezag de aanvaardbaarheid van de cumulatieve geluidsbelasting. Daarbij wordt, met name bij een hoge cumulatieve geluidbelasting, bezien welke maatregelen mogelijk zijn om hinder te beperken.

Het bestaande omgevingsgeluid is in kaart gebracht aan de hand van de Atlas Leefomgeving van het RIVM, waarin meerdere geluidsbronnen zijn gecombineerd tot een realistisch beeld van de huidige situatie. Dit biedt een betrouwbaardere basis dan specifieke nulmetingen, die sterk afhankelijk zijn van het moment en de locatie van meting.

Laagfrequent geluid en infrageluid

Meerdere indieners van zienswijzen maken zich zorgen over laagfrequent geluid afkomstig van windmolens.

Het RIVM heeft op basis van internationale wetenschappelijke publicaties literatuuronderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van windturbinegeluid, waaronder ook laagfrequent en infrageluid. Hieruit blijkt dat geluid van windturbines kan leiden tot hinder, en dat hinder wordt beschouwd als een negatief gezondheidseffect. Langdurige hinder kan indirect bijdragen aan gezondheidsklachten. Voor directe gezondheidseffecten, zoals hart- en vaatziekten of mentale gezondheidseffecten, is op dit moment onvoldoende bewijs gevonden voor een verband met windturbinegeluid. Onderzoek naar slaapverstoring laat wisselende resultaten zien. Windturbines produceren ook laagfrequent geluid en infrageluid. Het aandeel hiervan is vergelijkbaar met dat van alledaagse bronnen zoals verkeer. Er zijn geen aanwijzingen dat laagfrequent geluid of infrageluid andere gezondheidseffecten veroorzaken dan het totale ('normale') geluid van windturbines. Omdat

mogelijke effecten samenhangen met het totale geluidniveau en de ervaren hinder, worden in de voorgestelde nieuwe milieunormen geen afzonderlijke wettelijke eisen gesteld voor laagfrequent geluid en infrageluid. Om die reden wordt dit in het plan-MER ook niet afzonderlijk onderzocht.

Handhaving en vergunningseisen

Meerdere indieners van zienswijzen maken zich zorgen over hoe gehandhaafd gaat worden op geluidsoverlast van de windmolens. Handhaving na plaatsing van windmolens is mogelijk en kan worden afgedwongen via de vergunningsvoorwaarden (zie: [RVO – handhaving geluidsnormen](#)). De geluidsbelasting van windmolens mag bijvoorbeeld niet hoger zijn dan wat in de vergunning is toegestaan.

Impact op woningen in buurgemeenten

Meerdere indieners van zienswijzen maken zich zorgen dat woningen in de omgeving van de potentiële windmolens niet meegenomen worden in de berekeningen voor geluidsoverlast. Bij de geluidsberekeningen in het MER zijn alle woningen meegenomen die op 1 januari 2025 in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) stonden. Vervolgens is berekend welke geluidsbelasting deze woningen kunnen ondervinden van de onderzochte windopstellingen. Voor de beoordeling zijn verschillende geluidscontouren gehanteerd. Daarbij is niet alleen gekeken naar de (ontwerp-)normwaarden van 45 en 47 dB Lden, maar ook naar lagere geluidsniveaus van 42 dB Lden en 36 dB Lnight. Volgens het plan-MER is deze aanvullende beoordelingsgrens opgenomen om ook inzicht te geven in het aantal geluidgevoelige objecten dat blootgesteld wordt aan geluidsniveaus onder de wettelijke normgrenzen. Alleen woningen binnen deze relevante geluidscontouren zijn meegenomen in de verdere beoordeling van de geluidseffecten.

3.5 Slagschaduw

In deze paragraaf gaan we in op punten met betrekking tot de slagschaduw van windmolens die in meerdere zienswijzen worden benoemd.

Voorkomen hinder

Bij de beoordeling van de effecten van slagschaduw is in het plan-MER gekeken naar de mogelijke impact en naar de manieren om hinder te voorkomen. Moderne windmolens zijn standaard uitgerust met een stilstandsvoorziening, die de turbine automatisch stilzet wanneer er meer slagschaduw optreedt dan is toegestaan. Voor slagschaduw gold in de oude normen van het activiteitenbesluit een maximum van 20 minuten per dag gedurende 17 dagen per jaar per slagschaduwgevoelig gebouw, binnen een afstand van maximaal 12 keer de rotordiameter.

3.6 Afstandsnorm

In deze paragraaf gaan we in op punten met betrekking tot afstandsnorm voor windmolens die in meerdere zienswijze worden benoemd.

Voor windturbines gelden momenteel geen landelijke afstandsnormen. De bescherming van de woon- en leefomgeving vindt plaats via milieunormen voor onder meer geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Bij vergunningverlening of een projectbesluit kunnen

daarnaast project specifieke voorwaarden of afstandseisen worden opgenomen, mits deze voldoende worden gemotiveerd.

Het Rijk werkt aan een nieuw landelijk normenkader voor windturbines. In het ontwerp daarvan wordt uitgegaan van een minimale afstand van twee keer de tiphoogte tussen windturbines en windturbinegevoelige objecten, zoals woningen. De provincie betreft deze ontwerp-norm als belangrijk uitgangspunt bij de beoordeling van windprojecten, mede om te voorkomen dat projecten worden ontwikkeld die mogelijk niet aan toekomstige landelijke normen kunnen voldoen. Tegelijk kiest de provincie er op dit moment niet voor om aanvullend daarop een eigen generieke provinciale afstandsnorm vast te stellen. Zolang landelijke normen nog niet definitief zijn vastgesteld, worden de exacte normen en maatregelen per project beoordeeld en gemotiveerd, zodat deze kunnen worden afgestemd op de specifieke omstandigheden van een locatie.

De provincie kiest er op dit moment voor om het ontbreken van landelijke afstandsnormen niet generiek in de Omgevingsverordening te regelen. In plaats daarvan kan bij de uitwerking van concrete windprojecten project specifiek worden beoordeeld welke normen, afstanden en maatregelen noodzakelijk en passend zijn, rekening houdend met de omstandigheden van de locatie en de op dat moment geldende landelijke kaders. Daarbij kan er bijvoorbeeld voor worden gekozen om bij de verdere uitwerking van een project uit te gaan van een minimale afstand van twee keer de tiphoogte tot woningen. Voor daadwerkelijke realisatie blijft steeds afzonderlijke besluitvorming nodig, inclusief onderzoek, participatie en motivering.

3.7 Landschap

In deze paragraaf wordt ingegaan op de invloed van windturbines op het landschap, zoals benoemd in meerdere zienswijzen. Het landschap speelt een belangrijke rol bij de ruimtelijke inpassing van windenergie. De provincie streeft ernaar windturbines zorgvuldig in te passen en aan te laten sluiten bij de karakteristieken van het bestaande landschap.

Landschappelijke inpassing

Bij de landschappelijke inpassing van windturbines is het uitgangspunt dat onevenredige aantasting van landschappelijke waarden wordt voorkomen. In het provinciale beleid is vastgelegd dat nieuwe ontwikkelingen de openheid van het landschap niet onnodig verstoren en waar mogelijk bijdragen aan de bestaande landschapsstructuur. Uit het addendum bij het plan-MER blijkt dat de landschappelijke effecten sterk afhankelijk zijn van de positionering van de turbines. Plaatsing in open poldergebieden leidt tot een grotere aantasting van kernkwaliteiten zoals openheid, lange zichtlijnen en de herkenbare verkavelingsstructuur. Windturbines worden daar dominante verticale elementen die de schaal en beleving van het landschap beïnvloeden. Daarentegen hebben opstellingen die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren een beperktere landschappelijke impact. In deze gebieden is het landschap reeds beïnvloed door grootschalige functies en sluiten windturbines beter aan bij de bestaande ruimtelijke structuur.

Infrastructuur

Het provinciale uitgangspunt om windturbines zoveel mogelijk te concentreren langs infrastructuur, zoals snelwegen en andere grootschalige lijnen, is richtinggevend en geen absoluut criterium. Bij de locatiekeuze wordt een integrale afweging gemaakt, waarbij landschappelijke waarden, leefomgeving en andere belangen worden betrokken. De nadere analyse van het addendum bevestigt dat concentratie langs infrastructuur kan bijdragen aan het beperken van de aantasting van het open landschap. Tegelijkertijd wordt per locatie beoordeeld in hoeverre afwijking van dit uitgangspunt aanvaardbaar is.

Groene Hart

Het Groene Hart is een waardevol gebied met kernkwaliteiten zoals openheid, rust, stilte en een herkenbare landschapsstructuur. De provincie hecht groot belang aan het behoud van deze kwaliteiten en weegt deze zorgvuldig mee in de besluitvorming, ook in het kader van de energietransitie. Het aanwijzen van Kruisweg-Oost als voorkeurslocatie moet daarbij niet worden gezien als een direct gevolg van een nieuw provinciaal standpunt, maar als voortzetting van een langer lopend ruimtelijk en beleidsmatig proces. Historisch is windenergie in het Groene Hart terughoudend toegepast. Bestaande windturbines bevinden zich voornamelijk aan de randen van stedelijke zones, terwijl het open weidelandschap grotendeels vrij is gebleven van dergelijke ontwikkelingen. Deze spreiding hangt samen met een consistent ruimtelijk beleid gericht op het behoud van openheid en landschappelijke kwaliteit. Vanuit dat perspectief past een zoekgebied als Kruisweg-Oost – gelegen in een randzone van het Groene Hart en nabij bestaande infrastructuur en verstedelijking – binnen deze ontwikkelingslijn. Tegelijkertijd erkent de provincie dat plaatsing van windturbines impact heeft en spanning kan opleveren met het bestaande beleid. Deze spanning wordt expliciet betrokken in de afweging. In lijn met het advies van de Commissie mer zijn aanvullende analyses en visualisaties opgesteld om de effecten op de beleevingswaarde van het landschap beter inzichtelijk te maken. De aanvullende analyses en visualisaties hebben voorsnog ook niet geleid tot andere conclusies over de geschiktheid van deze voorkeurslocatie.

3.8 Molenbiotopen

Een specifiek aandachtspunt binnen het erfgoedaspect zijn de molenbiotopen. Zuid-Holland telt circa 225 historische windmolens. In het provinciaal erfgoedbeleid nemen molens een bijzondere plaats in. Alle aspecten komen hierin samen: de zorg voor restauratie en groot onderhoud, het draaivaardig houden van de molens, en de bescherming van hun zichtlijnen en windvang. Het behoud van de molenbiotopen is hierbij essentieel, zodat de functionele en landschappelijke betekenis van de molens ook voor toekomstige generaties zichtbaar en beleefbaar blijft.

Richtlijnen bescherming omgeving

Molens zijn een beeldbepalend element binnen het Nederlandse erfgoed en landschap. Omdat het behoud hiervan van groot belang is, gelden er met betrekking tot activiteiten in de

omgeving van molens regels om windvang en aantasting van het aanzicht te voorkomen. Volgens de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (art. 7.72 bescherming molenbiotoop) zijn windturbines niet mogelijk binnen een gebied met een straal van 400m vanaf de beschermde molens. Dit vanwege verstoring van vrije windvang en zicht op historische molens. Opstellingen met grootschalige windturbines binnen deze molenbiotoop voldoen dus niet aan deze molenbiotooprichtlijn.

Historische windmolens hebben een vrije ruimte rondom nodig voor voldoende windvang en om hun zichtbaarheid in het landschap te waarborgen. Bij het plannen van nieuwe windturbines moet deze vrije ruimte gerespecteerd worden om de functionaliteit en het culturele belang van de molens te behouden. Dit betekent dat er voldoende afstand moet worden gehouden tussen nieuwe windturbines en bestaande molens, zodat zowel de windvang als de visuele waarde van de molens intact blijven. Hiermee is rekening gehouden bij het bepalen van de technische ruimte voor de nieuwe windmolens. Uitgangspunt daarbij is dat, binnen de vastgestelde molenbiotopen van deze historische windmolens (zone tot 400m vanaf de historische molen, vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening) geen windmolens worden geplaatst. Hierbuiten kan een windturbine ook nog landschappelijke invloed hebben op de traditionele windmolens. Dit effect is beschouwd in de MER (tot een afstand van 1.000m vanaf de traditionele windmolen), de windturbines opstellingen in de nabijheid van de molenbiotopen binnen 500 meter krijgen een zeer negatieve beoordeling en tussen 500 en 1000 meter een negatieve beoordeling in tabel 32. In lijn met het advies van de Commissie mer zijn aanvullende analyses en visualisaties opgesteld om de effecten op de belevingswaarde van het erfgoed beter inzichtelijk te maken. De aanvullende analyses en visualisaties hebben vooralsnog ook niet geleid tot andere conclusies over de geschiktheid van deze voorkeurslocatie.

3.9 Groen Blauw Netwerk

In het provinciale Omgevingsbeleid zijn de groenblauwe ontwikkelingslijnen van het groenblauwe netwerk voor het eerst expliciet opgenomen. Met deze ontwikkelingslijnen werkt de provincie aan een samenhangend netwerk van groenblauwe gebieden, waarin natuur, water, landschap en recreatie in onderlinge samenhang worden versterkt. In Lansingerland is een onderdeel van dit netwerk de schakel tussen het Bentwoud en de Rottezone.

Deze schakel heeft een andere status en beschermingsregime dan bestaande natuur- en recreatiegebieden, zoals het Bentwoud zelf. Het gaat hier niet om een aangewezen natuurgebied met een strikte beschermingsdoelstelling, maar om een ontwikkelingszone waarin ruimte bestaat voor verschillende vormen van inrichting en gebruik, gericht op het versterken van de ruimtelijke samenhang tussen groenblauwe gebieden. De functie van deze schakel is vooral het verbinden van gebieden en het ontwikkelen van landschappelijke, ecologische en recreatieve kwaliteit op regionale schaal.

De provincie denkt dat het mogelijk is, dat binnen zo'n schakel ook andere ruimtelijke functies een plaats krijgen, mits deze zorgvuldig worden ingepast en afgestemd op de doelen van het groenblauwe netwerk. Windturbines kunnen, naar het oordeel van de provincie, in principe samengaan met de ontwikkeling en invulling van een groenblauwe schakel. Voorwaarde is dan wel dat bij de planvorming nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan landschappelijke inpassing, ecologische effecten en recreatieve beleving.

De provincie verwacht niet dat de mogelijke windturbines in dit gebied de groenblauwe verbinding zullen doorbreken of de functionele samenhang wezenlijk zullen aantasten. De effecten van windturbines hebben in deze situatie vooral betrekking op de openheid van het landschap, een kenmerkend aspect van dit gebied, en in mindere mate op de aanwezige natuur- en recreatieve waarden. Volgens de provincie tasten windturbines de kernfunctie van de schakel, als verbindende groenblauwe ontwikkelingslijn, niet aan.

De concrete beoordeling van de effecten op landschap, ecologie en recreatie maakt onderdeel uit van de verdere planvorming en de besluitvorming over een eventueel project. Dan bekijken we of aanvullende mitigerende of inpassingsmaatregelen nodig zijn om de ontwikkeling van het groenblauwe netwerk te borgen.

3.10 Ecologie

In het plan-MER zijn de effecten op natuur, waaronder beschermde dier- en plantensoorten, in beeld gebracht. Daarbij is een algemeen beeld gevormd van de huidige en potentiële natuurwaarden in het gebied. Deze analyse is gebaseerd op literatuuronderzoek, beschikbare openbare databronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ook voor de nadere beoordeling van effecten op beschermde soorten wordt gebruikgemaakt van dit bronnenmateriaal.

Aangezien de exacte locaties van de windturbines nog niet zijn vastgesteld, kunnen de effecten op de natuur in deze fase slechts op hoofdlijnen worden beoordeeld. In de voorkeursbeslissing is daarom opgenomen dat in de vergunningsfase door een initiatiefnemer aanvullend ecologisch veldonderzoek moet worden uitgevoerd. Tijdens dit proces vindt een meer gedetailleerde beoordeling plaats van de effecten op beschermde soorten en wordt per windturbine locatie afgewogen of plaatsing van een windturbine mogelijk is.

Uit het aanvullend ecologisch onderzoek blijkt dat de effecten van windturbines op natuurwaarden over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie. Wel zijn er verschillen tussen de onderzochte zoekgebieden. Zoekgebied A en C betreffen gebieden waar op basis van de ligging, landschapselementen en waarnemingen een groter risico op

aanvaringen van (water)vogels te verwachten is dan in zoekgebied B. Daarbij lijkt het risico in zoekgebied A hoger dan in zoekgebied C, mede vanwege de ligging nabij de Rotte en aanwezige landschapselementen. Daarnaast scoren varianten met een grotere afstand tot de Rotte (meer dan 150 m) gunstiger dan varianten die op kortere afstand zijn gesitueerd. Dit geldt zowel voor vogels als voor vleermuizen.

Voor de effectbeoordeling in de vervolgfase is met name aanvullende informatie nodig over het gebiedsgebruik door vogels en vleermuizen. Daarom wordt in de vervolgfase een gericht onderzoek uitgevoerd waaronder wintervogel- en vleermuisonderzoek. Daarnaast kan, afhankelijk van de exacte positionering van de windturbines, nader onderzoek noodzakelijk zijn naar jaarrond beschermde vogelnesten, verblijfplaatsen van vleermuizen en andere beschermde soorten.

Op basis van deze onderzoeken wordt per individuele windturbine beoordeeld of realisatie mogelijk is en onder welke voorwaarden deze kan plaatsvinden. Hierbij kan het treffen van mitigerende maatregelen, zoals stilstandsvoorzieningen voor vleermuizen, onderdeel uitmaken van de verdere uitwerking.

3.11 Financiële compensatie

Compensatie voor geleden schade

Wanneer door de uitvoering of exploitatie van een ruimtelijk project schade ontstaat, kan een betrokkene in principe aanspraak maken op schadevergoeding. Dit geldt ook voor windenergieprojecten. De initiatiefnemer van de windturbines is in dat geval de eerstverantwoordelijke partij. Schade kan worden verhaald via de aansprakelijkheidsverzekering van de initiatiefnemer of, indien nodig, via een civielrechtelijke procedure.

De afhandeling van dergelijke claims verloopt op dezelfde wijze als bij andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals bouwprojecten, infrastructuur of industrie. Hier zijn wettelijke voorschriften voor. Daarnaast geldt dat, wanneer een project in overeenstemming met de wettelijke regels is vergund, alle relevante milieu-, veiligheids- en gezondheidseffecten vooraf zijn getoetst en zo nodig beperkt via voorschriften in de vergunning of het ruimtelijk besluit.

Nadeelcompensatie (voorheen: planschade)

Als een rechtsgeldig besluit (bijv. omgevingsvergunning voor een windpark) tot een substantiële waardedaling van een woning of tot andere nadelige gevolgen leidt, kan een belanghebbende een verzoek om nadeelcompensatie indienen bij het bevoegd

gezag, in dit geval de provincie. Bij de beoordeling van de schade kan een deskundige (bijv. een taxateur) worden betrokken om de omvang van de schade vast te stellen. Het bevoegd gezag kan op basis daarvan besluiten of en in hoeverre vergoeding boven het 'normaal maatschappelijk risico' plaatsvindt. Tegen het besluit over nadeelcompensatie kan de aanvrager vervolgens bestuursrechtelijk bezwaar en beroep instellen bij de bestuursrechter.

3.12 Duurzaamheid windturbines

Windenergie is een van de meest kosteneffectieve manieren om hernieuwbare energie op te wekken. Het draagt substantieel bij aan het verminderen van CO₂-uitstoot en het behalen van nationale en regionale klimaatdoelstellingen.

Schone en betaalbare stroom

Windmolens produceren elektriciteit zonder verbranding van fossiele brandstoffen, waardoor er geen directe uitstoot van broeikasgassen of luchtverontreinigende stoffen ontstaat. Dit maakt windenergie een schone energiebron in vergelijking met kolen, olie of gas. In [ongeveer 1 jaar](#), afhankelijk van locatie en type turbine, produceert een moderne windturbine net zoveel energie die nodig is voor de productie, installatie en demontage van een windturbine.

In Nederland is windenergie een van de goedkoopste vormen van energie. Grotere windturbines leveren aanzienlijk meer energie, dan kleine windturbines waardoor het winstgevender is en er bovendien minder ruimte nodig is voor dezelfde hoeveelheid energieopwek.

Duurzaamheid, circulariteit en sloop windturbines

De provincie wil een volledige circulaire economie in Zuid-Holland bereiken in 2050 met als tussendoel een afname van 50% van (primaire) materialen in 2030. Dit geldt ook voor de energietransitie. De provinciale verordening vereist dat windturbine eigenaren de windturbines na afloop van het daadwerkelijke gebruik slopen.

In windturbines zit veel staal en koper, materialen die goed recyclebaar zijn. Daardoor zijn windturbines inmiddels voor ongeveer 90% recyclebaar.

De grootste uitdaging ligt bij het recyclen van de turbinebladen die door een specifieke samenstelling van materialen moeilijk te recyclen zijn. Toch belanden afgedankte bladen in West-Europa meestal niet op de stort. Na het einde van hun levensduur kunnen turbinebladen worden verbrand met energierterugwinning of vermalen tot grondstof voor de cementindustrie. Daarnaast ontstaan steeds meer creatieve vormen van hergebruik, waarbij oude bladen een tweede leven krijgen als parkmeubilair, speeltoestellen, bruggen, geluidschermen of gevelbekleding. Zie ook windeurope.org/about-wind/circularity.

3.13 Gezondheid

In deze paragraaf gaan we in op punten met betrekking tot de gezondheidsrisico's van windmolens die in meerdere zienswijze worden benoemd.

Klimaatverandering en gezondheid

Nederland en veel andere landen hebben het Klimaatakkoord van Parijs getekend omdat klimaatverandering een ernstige bedreiging vormt voor de gezondheid van mens en dier. In het Klimaatakkoord heeft de provincie zich gecommitteerd aan de vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen zoals CO₂, stikstofoxiden en fijnstof. Het overstappen van fossiele brandstoffen naar duurzame en schone opwek van energie is een belangrijke maatregel om minder schadelijke stoffen in de lucht te brengen.

De energietransitie levert een belangrijke bijdrage aan de bescherming van de leefomgeving en daarmee de gezondheid van mens en dier. Klimaatverandering leidt tot extreme weersomstandigheden, verslechtering van de luchtkwaliteit en verstoring van ecosystemen. Het RIVM heeft in opdracht van het ministerie van Klimaat en Groene Groei (voorheen Economische zaken en Klimaat) in 2019 uitgezocht wat voor effect de klimaatmaatregelen hebben op de gezondheid en de natuur:

[Klimaatakkoord: effecten op veiligheid, gezondheid en natuur.](#)

Gezondheidseffecten van windmolens

De mogelijke plaatsing van windmolens kan bij omwonenden zorgen oproepen over effecten op de gezondheid. Er bestaat een relatie tussen het geluidniveau van windturbines en hinderbeleving. Als mensen hinder ervaren, kan dit leiden tot gezondheidsklachten.

Landelijk onderzoek

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van het geluid van windturbines. Er bestaat een relatie tussen windturbinegeluid en hinder. Er is geen eenduidig bewijs gevonden voor een relatie met slaapverstoring ([Windturbines en gezondheid | RIVM](#)). Voor andere gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten, stofwisselingsstoornissen, mentale gezondheid en cognitieve effecten is niet voldoende bewijs gevonden om te concluderen dat er een directe relatie is met windturbinegeluid.

Het RIVM voert momenteel vervolgonderzoek uit naar de relatie tussen windturbinegeluid en hinder en slaapverstoring. De resultaten van het onderzoek worden eind 2026 verwacht.

Onderzoek en normen

Er wordt voortdurend onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Deze onderzoeken worden niet door de provincie Zuid-Holland uitgevoerd. De provincie gaat uit van de wetenschappelijke kennis zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten, waaronder het RIVM. Het RIVM geeft op dit moment aan dat er geen eenduidig bewijs is voor een direct verband tussen windturbinegeluid en [negatieve gezondheidseffecten](#).

De landelijke conceptnormen voor windturbines, voor de maximaal toelaatbare geluidbelasting en slagschaduw van windturbines op woningen, zijn opgesteld op basis van adviezen van het RIVM en de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD's) (zie hoofdstuk *Normen*). De provincie gaat er vanuit dat de gezondheid van omwonenden voldoende is geborgd door de landelijke conceptnormen te gebruiken. Mocht het RIVM of de GGD's in de toekomst, op basis van nieuwe inzichten, adviseren om strengere landelijke normen te hanteren, dan zal de provincie nieuwe vastgestelde landelijke normen overnemen.

Laagfrequent geluid

In 2017 en 2021 heeft het RIVM een literatuurstudie verricht naar gezondheidseffecten van windturbinegeluid. Hierbij is naast 'normaal' hoorbaar geluid gekeken naar de effecten van laagfrequent en infrason geluid. Het RIVM heeft geen aanwijzing gevonden dat het infrageluid van windturbines effect heeft op de gezondheid. Over laagfrequent geluid oordeelt het RIVM dat er geen wetenschappelijk bewijs bestaat dat laagfrequent geluid andere effecten voor omwonenden heeft dan 'normaal' geluid. Naar aanleiding van deze onderzoeken worden er ook in het concept voor de nieuwe milieunormen voor windturbines geen aparte wettelijke eisen en normen opgenomen voor laagfrequent geluid en infrageluid.

Bisfenol-A (BPA)

Een andere veelgehoorde zorg over windturbines is het mogelijk vrijkomen van Bisfenol A (BPA). Bisfenol A (BPA) is een chemische stof die in veel producten voorkomt. BPA wordt gebruikt in plastics die worden toegepast in bijvoorbeeld bouwmaterialen, elektronica, plastic flessen, (voedsel)verpakkingsmateriaal en speelgoed. Daarnaast wordt BPA onder meer gebruikt als basis voor epoxy-verven en -lijmen.

Bij windturbines kan BPA in kleine hoeveelheden in epoxy zitten, dat wordt gebruikt als hars voor de bladen van de turbines en een basis kan zijn voor de beschermende coatings. Voor windturbines wordt ook veel gebruikgemaakt van coatings van polyurethaan, waar geen BPA in zit.

Volgens recent onderzoek is de hoeveelheid BPA die door windturbines in het milieu terecht komt verwaarloosbaar. Andere producten zoals bouwmaterialen, speelgoed en plastic flessen dragen meer bij aan de blootstelling van de mens.

In 2024 heeft Royal Haskoning DHV [onderzoek](#) gedaan naar de verspreiding van BPA, microplastics en fijnstof. De belangrijkste conclusie is dat de emissies van microplastics en BPA uit windturbines verwaarloosbaar klein zijn in vergelijking met andere bronnen, zoals verkeer, industrie en landbouw.

Volgens het onderzoek dragen alle windturbines in Nederland samen jaarlijks slechts 0,0005% bij aan de totale uitstoot van microplastics in Nederland. Voor BPA bedraagt de totale geschatte emissie ongeveer 0,2 gram per jaar. Deze hoeveelheid is zo laag dat deze naar verwachting niet meetbaar is in bodem- en watersystemen.

BPA en microplastics kunnen zich in de lucht als fijnstof gedragen en verspreiden zich diffuus over een groot gebied. Daardoor wordt geen lokale verhoging van

depositie rondom windturbines verwacht. Op basis van het onderzoek wordt de impact van BPA en microplastics uit windturbines op de volksgezondheid en ecosystemen als minimaal ingeschat.

De kwaliteit van het oppervlakte-, grond- en drinkwater wordt in Nederland uitgebreid gecontroleerd op chemische verontreinigingen. Tot op heden zijn er volgens het RIVM geen aanwijzingen dat BPA een bedreiging is voor de kwaliteit van drink-, oppervlakte- en grondwater.

Zwerfstroom

Begin 2025 is er onderzoek gedaan bij twee melkveehouderijen op Goeree-Overflakkee naar mogelijke zwerfstroom. Uit dit onderzoek blijkt dat de ervaren zwerfstroom op deze locatie niet te koppelen is aan de windturbines in de omgeving. Zwerfstroom is een verschijnsel dat soms lokaal kan voorkomen en te maken kan hebben met de bodem en elektrische installaties in de directe omgeving. Dit kan optreden bij verschillende soorten installaties, zoals zonnepanelen of melkinstallaties, en komt relatief weinig voor. Het is belangrijk dat elektrische installaties goed zijn aangelegd en onderhouden. Hiervoor gelden landelijke veiligheids- en kwaliteitsnormen. Wanneer deze normen worden gevolgd, wordt de kans op zwerfstroom zo klein mogelijk gehouden.

3.14 Herziening en voorkeursbeslissing/Projectbesluit

Er zijn meerdere zienswijzen ingediend over de samenhang tussen de herziening van het Omgevingsbeleid en de voorkeursbeslissing.

Binnen het stelsel van de Omgevingswet bestaan verschillende instrumenten – zoals de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en het projectbesluit – die met elkaar samenhangen, maar geen vaste volgorde kennen. Elk instrument heeft een eigen functie en juridische betekenis. De Omgevingsvisie bevat de strategische hoofdlijnen en zoekgebieden, de Omgevingsverordening het juridisch kader en de concrete locaties, en het projectbesluit maakt uiteindelijk een specifiek windproject mogelijk.

In eerste instantie is ervoor gekozen om de relevante zoekgebieden voor windenergie in Lansingerland – naast de reeds opgenomen locatie Bleizo – op te nemen op kaart 24 van de Omgevingsverordening, met het voornemen om in maart 2026 een voorkeursbeslissing te nemen. Hoewel dit juridisch niet noodzakelijk is (een projectbesluit kan ook zonder opname op kaart 24 worden genomen), is hier bewust voor gekozen. Dit hangt samen met het feit dat dit het eerste projectbesluit voor windenergie is sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Door de locaties vooraf in de Omgevingsverordening op te nemen, wordt op een zorgvuldige, consistente en transparante wijze gehandeld richting gemeenten, omwonenden en andere betrokkenen en wordt de samenhang tussen beleid en uitvoering expliciet gemaakt.

In de situatie van Lansingerland is ook sprake van een zoektocht naar een alternatief voor een eerdere locatie die niet tot realisatie is gekomen. Er bestaat geen juridische verplichting om locaties eerst als zoekgebied in de Omgevingsvisie aan te wijzen voordat deze in de Omgevingsverordening of een projectbesluit voor windenergie worden opgenomen. De

keuze om dit al dan niet in afzonderlijke stappen te doen, is primair een bestuurlijke en beleidsmatige afweging.

In november 2025 hebben Gedeputeerde Staten in de concept-voorkeursbeslissing een bestuurlijke voorkeur uitgesproken voor de locatie Kruisweg-Oost. Daarbij is tevens aangegeven dat geen verdere ontwikkeling wordt nagestreefd op de locaties Noordpolder en Bleizo-West. De eerdere opname van Noordpolder in de Omgevingsverordening paste bij de fase waarin meerdere locaties nog in beeld waren; met de concept-voorkeursbeslissing is deze lijn aangescherpt.

Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer uit februari 2026 is gebleken dat op onderdelen aanvullende onderzoeken nodig waren, onder andere op het gebied van natuur en landschap. Hierdoor is de besluitvorming over de voorkeursbeslissing verschoven naar na vaststelling van het Omgevingsbeleid door Provinciale Staten.

De eerste inschatting van de provincie was dat deze aanvullingen, gezien hun aard, niet zouden leiden tot wezenlijk andere uitkomsten van de integrale afweging. Tegelijkertijd bleef ruimte bestaan om nieuwe inzichten uit het addendum te betrekken bij de definitieve voorkeursbeslissing. *In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie. Dit heeft niet geleid tot de conclusie dat het voorkeursgebied niet uitvoerbaar is, noch tot aanpassing van het voorkeursgebied. Ook voor het aspect landschap zijn de effecten verder uitgewerkt. Daarbij is inzichtelijk gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied. Dit heeft niet geleid tot de conclusie dat het voorkeursgebied niet uitvoerbaar is, noch tot aanpassing van het voorkeursgebied.*

Met de definitieve voorkeursbeslissing spreken Gedeputeerde Staten een bestuurlijke voorkeur uit voor de locatie Kruisweg-Oost in het kader van de voorbereiding van een projectbesluit. In lijn met het advies van de Commissie mer hebben Provinciale Staten eerst het Omgevingsbeleid 2025 vastgesteld, waarna Gedeputeerde Staten de definitieve voorkeursbeslissing nemen.

4. Beantwoording per zienswijze

In dit hoofdstuk beantwoorden we alle individuele zienswijzen. De zienswijzen zijn samengevat en van een antwoord voorzien. Waar relevant verwijzen we naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 3. Wanneer een zienswijze leidt tot een aanpassing van de concept-NRD, staat dat eronder.

A – Gemeenten en andere overheden

A001 - Recreatieschap Rottemeren

A001 Landschap

De indiener verzoekt de provincie het voorkeursalternatief aan te scherpen door initiatiefnemers te verplichten windturbines buiten Landschapspark De Rotte te plaatsen en deze zoveel mogelijk te concentreren bij bestaande bedrijvigheid.

Antwoord

De provincie onderschrijft het uitgangspunt om windturbines zoveel mogelijk te concentreren bij bestaande bedrijvigheid. Om die reden is in de ontwerp-voorkeursbeslissing de voorkeur uitgesproken voor realisatie van windturbines onder de A12, op en nabij het bedrijventerrein. De provincie ziet geen aanleiding om initiatiefnemers aanvullend te verplichten windturbines buiten Landschapspark De Rotte te plaatsen. Plaatsing van windturbines kan uitsluitend plaatsvinden met instemming van de grondeigenaar. Zonder medewerking van de grondeigenaar is plaatsing van windturbines niet mogelijk. In die zin heeft de indiener zelf doorslaggevende invloed op het al dan niet beschikbaar stellen van deze gronden voor windenergie.

A001 Rottemeren

De indiener stelt dat windturbines worden gezien als een onaanvaardbare aantasting van de unieke kwaliteiten van het Rottemeren gebied. Deze unieke kwaliteiten zijn vastgelegd in geldende beleidsdocumenten "Ruimte voor een groenblauwe toekomst" en "het Ontwikkelplan Landschapspark de Rotte".

Antwoord

De provincie erkent het belang van de landschappelijke, recreatieve en ecologische kwaliteiten van het Rottemeren gebied. In de ontwerp-voorkeursbeslissing is daarom expliciet de voorkeur uitgesproken om windturbines zoveel mogelijk te realiseren onder de A12 en op bestaande bedrijventerreinen en niet binnen Landschapspark De Rotte.

A001 Plan-mer

De indiener stelt dat de uitkomsten van de plan-MER onvoldoende zijn meegewogen bij het bepalen van het voorkeursalternatief. Met name aspecten als landschap, cultuurhistorie, ecologie en recreatie zouden volgens de indiener nauwelijks een rol hebben gespeeld. Ook wordt kritiek geuit op de beoordeling van variant 4, die volgens de indiener onvoldoende recht doet aan de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied rond molen A7.

Antwoord

De provincie onderschrijft dat duurzame energie zorgvuldig moet worden ingepast en dat natuur en landschap volwaardig moeten worden meegewogen. De plan-MER hanteert 38 afzonderlijke beoordelingscriteria, die inhoudelijk sterk van elkaar verschillen. Deze variëren van landschap en leefomgeving tot natuur. Een score op het ene criterium heeft daarom niet automatisch dezelfde betekenis of zwaarte als een score op een ander criterium. De provincie heeft de voorkeurskeuze gebaseerd op een integrale afweging, waarbij de samenhang tussen alle relevante criteria is betrokken. Voor meer informatie over de afweging van het voorkeursgebied wordt verwezen naar de motivering die is opgenomen in de ontwerp voorkeursbeslissing.

Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar zowel natuur als landschap. In het addendum zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op

voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie. Ook voor het aspect landschap zijn de effecten verder uitgewerkt. Daarbij is inzichtelijk gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied. Voor de vervolgfase blijft gelden dat aanvullend detailonderzoek noodzakelijk is. Dit is gebruikelijk, omdat de exacte positionering van windturbines in deze fase nog niet vastligt.

A001 Algemeen

De indiener verzoekt de provincie om initiatiefnemers te verplichten de windmolens buiten het landschapspark de Rotte te houden en hiermee ruimhartig te kiezen voor de recreatie en natuur in de Rottemeren.

Antwoord

De provincie onderschrijft het uitgangspunt om windturbines zoveel mogelijk te concentreren bij bestaande bedrijvigheid. Om die reden is in de ontwerp-voorkeursbeslissing de voorkeur uitgesproken voor realisatie van windturbines onder de A12, op en nabij het bedrijventerrein. De provincie ziet geen aanleiding om initiatiefnemers aanvullend te verplichten windturbines buiten Landschapspark De Rotte te plaatsen. Plaatsing van windturbines kan uitsluitend plaatsvinden met instemming van de grondeigenaar, zonder medewerking van de grondeigenaar is plaatsing van windturbines niet mogelijk. In die zin heeft de indiener zelf doorslaggevende invloed op het al dan niet beschikbaar stellen van deze gronden voor windenergie.

A002 - Gemeenteraad Lansingerland

A002 Afstandsnormen

De gemeenteraad van Lansingerland pleit voor het opnemen van duidelijke afstandsnormen in de Omgevingsverordening, zoals het Goereese model. Het ontbreken van dergelijke normen acht de raad onaanvaardbaar, omdat dit leidt tot onvoldoende bescherming van woon- en leefkwaliteit. Zolang Provinciale Staten hierover geen besluit hebben genomen, kan volgens de gemeenteraad geen nieuwe windlocatie worden aangewezen die niet aan deze normen voldoen.

Antwoord

Het ontbreken van door Provinciale Staten vastgestelde afstandsnormen betekent niet dat geen nieuwe locaties voor windenergie kunnen worden aangewezen. De aanwijzing van locaties, het vaststellen van algemene regels en de vergunningverlening zijn verschillende trajecten met een eigen juridische grondslag. Vooralsnog gelden er geen landelijke afstandsnormen voor windturbines. De bescherming van de woon- en leefomgeving vindt momenteel plaats via milieunormen die voortvloeien uit bestaande landelijke wet- en regelgeving en via project specifieke normstelling die wordt vastgelegd bij publiekrechtelijke besluiten voor concrete windprojecten. Het Rijk werkt momenteel aan een nieuw landelijk normenkader voor windturbines, waarin ook afstandsnormen kunnen worden opgenomen. De provincie acht het niet wenselijk om hierop vooruit te lopen door eigen generieke afstandsnormen vast te stellen. Wij kiezen er bewust voor om de op dit moment ontbrekende

landelijke normen niet generiek in het provinciale Omgevingsbeleid op te nemen, maar deze – waar nodig – projectmatig vast te leggen. Deze aanpak maakt een betere onderbouwing mogelijk, omdat normen en maatregelen kunnen worden afgestemd op de specifieke omstandigheden van een locatie. Dit totdat het landelijke normenkader weer van kracht is. Het opnemen van vaste afstandsnormen in het provinciale Omgevingsbeleid is daarom niet noodzakelijk en wordt ook niet passend geacht. Het ontbreken van landelijke of provinciale afstandsnormen vormt bovendien geen belemmering voor het opnemen van locaties voor windenergie op kaart 24 van bijlage II van de Omgevingsverordening. De aanwijzing van een locatie voor windenergie betekent niet dat windturbines daar zonder meer geplaatst kunnen worden, maar geeft aan dat gemeenten in hun omgevingsplan windenergie niet bij voorbaat hoeven uit te sluiten. Voor daadwerkelijke realisatie blijft een afzonderlijke besluitvorming vereist, inclusief onderzoek, participatie en normstelling.

A002 Groene Hart

De gemeenteraad van Lansingerland vraagt de provincie om geen locaties voor windenergie toe te staan in het Groene Hart, voordat Provinciale Staten een weloverwogen beleidswijziging ten aanzien van windturbines in het Groene Hart hebben goedgekeurd. Overigens is de gemeenteraad van Lansingerland van mening dat er geen plek is voor windturbines in het Groene Hart.

Antwoord

Het uitgangspunt dat Provinciale Staten eerst een afzonderlijke beleidswijziging zouden moeten vaststellen voordat locaties voor windenergie in het Groene Hart kunnen worden toegestaan, vindt geen grondslag in de Omgevingswet noch in de systematiek van het provinciale instrumentarium. Er bestaat geen juridische verplichting dat Provinciale Staten eerst een afzonderlijke beleidswijziging moeten vaststellen voordat locaties voor windenergie in of nabij het Groene Hart kunnen worden opgenomen of nader worden onderzocht de provinciale instrumenten (Omgevingsvisie, Omgevingsverordening en projectbesluiten) kennen een eigen juridische werking en is er geen verplichte volgorde van welke eerst beleid moet worden aangepast voordat andere instrumenten kunnen worden ingezet. Het opnemen van een locatie voor windenergie betekent niet dat realisatie vanzelfsprekend is; concrete projecten vereisen een afzonderlijke besluitvorming, met milieuonderzoeken, participatie en rechtsbescherming. Provinciale Staten behouden hun kaderstellende en controlerende rol binnen het provinciale instrumentarium. Dit betekent echter niet dat zonder een voorafgaande expliciete beleidswijziging geen stappen kunnen worden gezet in andere trajecten. Eventuele besluiten die leiden tot concrete ontwikkelingen blijven onderworpen aan de democratische besluitvorming en juridische toetsing. Naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. in februari 2026 is gebleken dat op onderdelen aanvullende onderzoeken nodig waren, onder andere op het gebied van natuur en landschap. Hierdoor is de besluitvorming over de voorkeursbeslissing verschoven naar na vaststelling van het Omgevingsbeleid door Provinciale Staten. Met de definitieve voorkeursbeslissing spreken Gedeputeerde Staten een bestuurlijke voorkeur uit voor de locatie Kruisweg-Oost in het kader van de voorbereiding van een projectbesluit. In lijn met het advies van de Commissie m.e.r. hebben Provinciale Staten eerst het Omgevingsbeleid 2025 vastgesteld, waarna Gedeputeerde Staten de definitieve voorkeursbeslissing nemen.

A002 Groen blauwe netwerk

De gemeenteraad stelt dat de status van het Groenblauwe Netwerk nog niet formeel is vastgelegd, maar de raad stelt dat het minimaal dezelfde bescherming verdient als het Bentwoud en het Natuur Netwerk Nederland (NNN). De gemeenteraad stelt dat binnen het NNN windturbines slechts onder strikte voorwaarden zijn toegestaan (compensatie en het voorkomen van verstoring). Maar bij een verbindende schakel, zoals het Bentwoud, is compensatie onmogelijk, omdat de ecologische verbinding dan blijvend wordt onderbroken. De gemeenteraad stelt dat niet alleen het deel van de windlocatie dat overlapt met de Groenblauwe Schakel moet worden verwijderd van kaart 24, maar ook het gebied binnen 600 meter afstand van het Groenblauwe Netwerk, vanwege de versturende werking van windturbines.

Antwoord

Plaatsing van windturbines is niet op voorhand strijdig met de realisatie van een groene buffer en een groenblauwe ontwikkellijn. De provincie werkt toe naar een samenhangend Groenblauw Netwerk in Zuid-Holland. Hiervoor zijn groene buffers en ontwikkelingslijnen gedefinieerd. De provincie werkt dit samen met gemeenten en gebiedspartijen verder uit. Deze ontwikkelingslijnen ('verbindende schakels') en buffers kennen niet dezelfde status als het recreatiegebied Bentwoud en het Natuur Netwerk Nederland. Bij ontwikkelingen in deze gebieden zal de initiatiefnemer de impact op het Groenblauw Netwerk in beeld moeten brengen. Dit geldt ook voor de initiatiefnemer van de toekomstige windturbines in dit gebied.

A002 Procedure

De gemeenteraad stelt dat op kaart 24 ten onrechte Kruisweg-oost en Noordpolder zijn opgenomen en aangemerkt als "Locaties voor windenergie" in de Omgevingsverordening. De gemeenteraad stelt dat een belangrijke stap overgeslagen in het proces, namelijk eerst moeten de beoogde plekken voor windenergie opgenomen worden als "Zoekgebied voor windenergie" in de Omgevingsvisie en dan moet PS dit vaststellen. Daarna kan pas volgens de gemeenteraad de procedure starten om deze zoekgebieden om te zetten in "Locaties voor windenergie" op kaart 24 van de Omgevingsverordening, waarover PS dan weer opnieuw moet oordelen. De gemeenteraad stelt dat, zelfs als het juridisch mogelijk zou zijn om de stap van "zoekgebied voor windenergie" in de Omgevingsvisie over te slaan, het nog steeds voorbarig is om de gehele of delen van de zoekgebieden Kruisweg-oost en Noordpolder als "locatie voor windenergie" aan te wijzen.

Antwoord

De locaties voor windenergie in Lansingerland zijn ter vervanging van een bestaande locatie Bleizo West in de verordening die helaas niet tot realisatie is gekomen. Het proces wat hier voor doorlopen is, is daarmee een ander proces dan de nieuwe zoekgebieden wind die voorgesteld zijn in de omgevingsvisie vanuit het OER. De locaties voor windenergie op kaart 24 van bijlage II van de Omgevingsverordening zijn concreet aangeduide plekken waar de provincie aangeeft dat gemeenten windenergie in hun omgevingsplan niet bij voorbaat hoeven uit te sluiten. Het gaat hierbij om een kaderstellende aanduiding richting gemeenten. De opname van een locatie als locatie voor windenergie betekent niet dat daarmee automatisch een concreet windproject is toegestaan; daarvoor zijn altijd nadere besluiten nodig, zoals aanpassing van het omgevingsplan, vergunningverlening of een projectbesluit, met bijbehorende onderzoeken, participatie en rechtsbescherming. Overigens geldt dat een projectbesluit juridisch ook mogelijk zou zijn zonder dat een locatie op kaart 24 is

opgenomen; de opname in de Omgevingsverordening is gekozen om consistent en transparant te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen. De zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie hebben een andere functie. Dit zijn gebieden waar de provincie op hoofdlijnen kansen ziet voor windenergie, maar waarover nog nadere beleidsmatige en bestuurlijke afwegingen moeten plaatsvinden. Deze afwegingen worden in samenhang met de RES-processen en samen met de RES-partners gemaakt. De zoekgebieden vormen daarmee een opmaat voor mogelijke toekomstige locaties, maar zijn op zichzelf nog geen concrete aanduiding voor realisatie. In de specifieke situatie van Lansingerland is bovendien sprake van een zoektocht naar een alternatief voor locatie Bleizo-West, die eerder was beoogd om bij te dragen aan de windenergieopgave. Zolang deze opgave nog niet is gerealiseerd en deze zoektocht voortduurt, vindt de provincie het niet voorbarig om de gebieden Kruisweg-Oost en Noordpolder als locaties voor windenergie op te nemen in de Omgevingsverordening. Met de ontwerp-voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland hebben Gedeputeerde Staten inmiddels gekozen voor verdere ontwikkeling van windenergie op de locatie Kruisweg-Oost en is uitgesproken dat geen verdere ontwikkeling wordt nagestreefd op Noordpolder en Bleizo-West. Ook daarvoor is gekozen om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen. Het is daarom logisch en zorgvuldig om deze beleidskeuze te vertalen naar het Omgevingsbeleid en de Omgevingsverordening. Deze aanpassing betreft een beleidsactualisatie die wordt doorgevoerd gedurende de voorbereidingsprocedure van de Omgevingsverordening en is bedoeld om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen. Naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. in februari 2026 is gebleken dat op onderdelen aanvullende onderzoeken nodig waren, onder andere op het gebied van natuur en landschap. Hierdoor is de besluitvorming over de voorkeursbeslissing verschoven naar na vaststelling van het Omgevingsbeleid door Provinciale Staten.

A002 Procedure

De indiener stelt het voorbarig is dat Kruisweg-oost en Noordpolder al als “Locaties voor windenergie” zijn opgenomen in de Omgevingsverordening , terwijl GS nog geen voorkeurslocatie heeft vastgesteld in Lansingerland. Volgens de raad kunnen alleen specifieke delen van zoekgebieden als locatie worden aangewezen, niet de hele gebieden.

Antwoord

De Omgevingsverordening en de voorkeursbeslissing zijn verschillende instrumenten die losstaan van elkaar. De provincie kan de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder in de Omgevingsverordening aanwijzen als locaties voor windenergie. Dit is alleen gericht op de mogelijkheden die de gemeente heeft in het omgevingsplan. Met de (ontwerp-) voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland hebben Gedeputeerde Staten inmiddels expliciet gekozen voor verdere ontwikkeling van windenergie op de locatie Kruisweg-Oost en is uitgesproken dat geen verdere ontwikkeling wordt nagestreefd op de locatie Noordpolder. Het is daarom logisch en zorgvuldig om deze beleidskeuze te vertalen naar het Omgevingsbeleid en de Omgevingsverordening. De aanpassing van de Omgevingsverordening betreft een beleidsactualisatie die wordt doorgevoerd gedurende de voorbereidingsprocedure van de Omgevingsverordening en is bedoeld om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen.

A002 Omgevingsvisie

De gemeenteraad stelt dat in paragraaf 3.1.1 de kaart Zoekgebieden Windenergie onvolledig is opgenomen. De gemeenteraad stelt dat op deze kaart ook de Zoekgebieden voor windenergie in de gemeente Lansingerland hadden moeten staan, volgens de gemeenteraad staan die nu abusievelijk als Locatie voor windenergie aangemerkt in de Omgevingsverordening.

Antwoord

De kaart Zoekgebieden Windenergie in paragraaf 3.1.1 heeft betrekking op zoekgebieden in de zin van de Omgevingsvisie. Deze kaart is daarmee beleidsmatig van aard en bedoeld om op hoofdlijnen richting te geven aan mogelijke ruimtelijke ontwikkelrichtingen. De aanduiding van zoekgebieden op deze kaart staat los van de aanduiding van locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. De gebieden binnen de gemeente Lansingerland zijn niet als zoekgebied in de Omgevingsvisie opgenomen, maar als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. Het betreft hier verschillende instrumenten met een eigen functie en juridische werking. Het is niet zo dat een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening noodzakelijkerwijs vooraf als zoekgebied in de Omgevingsvisie moet zijn aangewezen. Het opnemen van gebieden als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening betekent bovendien niet dat windenergie daar automatisch is toegestaan. Deze aanduiding heeft in hoofdzaak het karakter van een instructieregel richting gemeenten en laat onverlet dat voor concrete ontwikkelingen een afzonderlijke besluitvorming en belangenafweging vereist is.

A002 Omgevingsvisie

De indiener stelt uit de Herziening Omgevingsbeleid 2025 de Locaties voor windenergie in Lansingerland uit kaart 24 van de Omgevingsverordening gehaald moeten worden en toegevoegd worden aan de kaart Zoekgebieden Windenergie in de Omgevingsvisie. De gemeenteraad haalt de brief aan van GS over "Provinciaal beeld voortgang RES'en 2025" dd 11-11-2025 (PZH-2025-882281238) aan en stelt dat het proces dat in deze brieven zijn opgenomen gevolgd moeten worden. De gemeenteraad verzoekt de provincie om in de Herziening Omgevingsbeleid 2025 de Locaties voor windenergie in Lansingerland uit kaart 24 van de Omgevingsverordening te halen en toe te voegen aan de kaart Zoekgebieden Windenergie in de Omgevingsvisie.

Antwoord

Het verzoek om de locaties voor windenergie in Lansingerland uit kaart 24 van de Omgevingsverordening te verwijderen en uitsluitend als zoekgebied in de Omgevingsvisie op te nemen, vindt geen grondslag in de Omgevingswet, het provinciale instrumentarium of de aangehaalde GS-brief. De huidige inrichting van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 is bewust gekozen en juridisch houdbaar. De aangehaalde brief van Gedeputeerde Staten heeft een informerend en richtinggevend karakter ten aanzien van de voortgang van de RES-processen. De brief bevat geen juridisch bindende procedureregels en wijzigt de geldende systematiek van de Omgevingswet en het provinciale instrumentarium niet. Aan deze brief kan derhalve geen verplichting worden ontleend om locaties voor windenergie eerst als zoekgebied in de Omgevingsvisie op te nemen voordat zij in de Omgevingsverordening worden geregeld. De RES-processen vormen een belangrijk beleidsmatig kader voor de energietransitie, maar zijn geen juridisch bindend instrument binnen de Omgevingswet. De wijze waarop RES-afspraken worden verwerkt in provinciale instrumenten kan verschillen en hoeft niet beperkt te blijven tot opname als zoekgebied in de Omgevingsvisie. De huidige systematiek sluit aan bij deze ruimte en laat voldoende

flexibiliteit om zowel beleidsmatig als juridisch zorgvuldig te handelen. De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening hebben een eigen functie en juridische werking. De Omgevingswet schrijft geen verplichte volgorde voor waarbij een locatie voor windenergie eerst als zoekgebied in de Omgevingsvisie moet zijn opgenomen alvorens deze als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening kan worden aangewezen. Het verplaatsen van locaties van de Omgevingsverordening naar de Omgevingsvisie is daarom niet noodzakelijk en ook niet aangewezen.

A002 Omgevingsprogramma

De indiener stelt dat het schrappen van afspraken en spelregels uit de Regionale Energiestrategie (RES) in het Omgevingsprogramma niet door de provincie kunnen worden gedaan zonder instemming van alle RES partners.

Antwoord

Zoekgebieden, RES-spelregels en locaties voor windenergie zijn verschillende begrippen met een eigen functie en juridische status. De spelregels uit de RES hoeven niet volledig overeen te komen met de regels in het Omgevingsbeleid. De provincie heeft de bevoegdheid locaties in de Omgevingsverordening aan te passen. Het schrappen of aanpassen van afspraken en spelregels uit de RES in het Omgevingsprogramma betekent niet dat de provincie zich onttrekt aan de samenwerking binnen de RES. Het betreft een beleidsmatige vertaling van RES-afspraken naar provinciale instrumenten, waarbij de provincie gehouden is aan haar eigen wettelijke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De RES blijft daarmee een belangrijk kader voor samenwerking en afstemming, maar kan de provincie niet binden in haar formele besluitvorming onder de Omgevingswet.

A002 Omgevingsprogramma

De gemeenteraad stelt dat de spelregels uit de RES 1.0 voor de plaatsing van windturbines — gericht op grote bedrijventerreinen en langs grote infrastructuur en vaarwegen — onverminderd van kracht moeten blijven, ook als de bijbehorende kaarten uit het Omgevingsprogramma worden verwijderd. Deze afspraken zijn bindend voor zowel provincie als gemeente en worden bevestigd in het coalitieakkoord Krachtig Zuid-Holland 2023–2027.

Antwoord

De provincie is bevoegd om te bepalen op welke wijze RES-afspraken worden verwerkt in haar provinciale instrumenten. De stelling dat de spelregels uit de RES 1.0 onverkort en bindend van kracht blijven, ook na verwijdering van de bijbehorende kaarten uit het Omgevingsprogramma, vindt geen grondslag in de juridische status van de RES, het coalitieakkoord of de Omgevingswet.

A002 Omgevingsprogramma

Daarnaast wordt gesteld dat de spelregels uit de RES niet mogen worden genegeerd bij het aanwijzen van “Locaties voor windenergie” in de Omgevingsverordening, omdat locaties altijd voortkomen uit eerder vastgestelde zoekgebieden. De windturbines op de voormalige kaart 16 waren uitsluitend gesitueerd langs snelwegen of op grote bedrijventerreinen. De gemeenteraad wijst erop dat de nieuw aangewezen locaties Kruisweg-Oost (grotendeels) en

Noordpolder niet voldoen aan het criterium dat windturbines langs grote infrastructuur, zoals snelwegen, moeten worden geplaatst.

Antwoord

De stelling dat locaties voor windenergie uitsluitend mogen worden aangewezen indien zij direct voortkomen uit zoekgebieden of uitsluitend langs snelwegen of op grote bedrijventerreinen liggen, vindt geen grondslag in de Omgevingswet, de juridische status van de RES of het provinciale instrumentarium. De Omgevingswet kent geen systematiek waarin locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening verplicht moeten voortkomen uit eerder vastgestelde zoekgebieden in de Omgevingsvisie of de RES. Zoekgebieden, RES-spelregels en locaties voor windenergie zijn verschillende begrippen met een eigen functie en juridische status. Het aanwijzen van locaties in de Omgevingsverordening is daarmee geen mechanische vervolgstap van eerder vastgestelde zoekgebieden. De locatie Kruisweg-Oost is ruimtelijk ingekaderd door bestaande infrastructuur en wordt aan meerdere zijden begrensd door twee bedrijventerreinen. In die zin sluit Kruisweg-Oost aan bij het achterliggende uitgangspunt van de RES-spelregels om windturbines te concentreren in gebieden waar reeds sprake is van een sterke menselijke en infrastructurele beïnvloeding.

A003 - Gemeente Zoetermeer

A003 Bedrijventerrein

De indiener stelt dat op Greenparc Bleiswijk er kansen zijn voor bedrijven om direct gebruik te maken van de opgewekte energie. In tijden van netcongestie biedt dat mogelijk perspectief voor bedrijven om toch te kunnen groeien of om het bedrijventerrein uit te breiden. Als er dan toch windmolens moeten komen, laat ze dan op zijn minst ten goede komen aan ondernemers uit de directe omgeving en de omwonenden middels lokaal eigendom.

Antwoord

De provincie herkent de kansen die de indiener ziet op Greenparc Bleiswijk voor direct gebruik van lokaal opgewekte energie door bedrijven, met name in het licht van netcongestie. Dit argument is ook expliciet betrokken bij en opgenomen in de voorkeursbeslissing. Daarnaast stuurt de provincie erop dat initiatiefnemers 90% lokaal eigendom realiseren en dat zij zich actief inzetten op participatie van omwonenden en lokale ondernemers. Echter, het behalen van minimaal 90% lokaal eigendom is geen juridisch afdwingbare eis. Deze uitgangspunten zijn opgenomen in de voorkeursbeslissing en vormen een belangrijk kader voor de verdere uitwerking van eventuele initiatieven.

A003 Bleizo West

De indiener stelt dat door vol in te zetten op Greenparc Bleiswijk ook de afstand tot gebiedsontwikkeling Bleizo-West zo groot mogelijk blijft en benadrukt dat de komst van windenergie hier geen belemmering meer in kan en mag zijn.

Antwoord

De provincie neemt kennis van uw standpunt dat een concentratie van windturbines bij Greenparc Bleiswijk bijdraagt aan een zo groot mogelijke afstand tot de gebiedsontwikkeling Bleizo-West. Het uitgangspunt van de provincie is dat de ontwikkeling van windenergie in Kruisweg-Oost en de woningbouwopgave in Bleizo-West in onderlinge samenhang worden gezien. Daarbij is de inzet dat beide ontwikkelingen naast elkaar kunnen plaatsvinden, zonder dat de ene ontwikkeling de andere belemmert of planologisch onmogelijk maakt.

A003 Groene Hart

De indiener heeft gemengde gevoelens bij de bekendmaking van de ontwerp-voorkeursbeslissing. De indiener stelt dat het positief is over dat het noordelijke gedeelte van zoekgebied Kruisweg-Oost buiten de ontwerp-voorkeursbeslissing is gevallen, omdat dat stukje erg dicht bij onze woonwijk Oosterheem was. Ook is de indiener blij dat Bleizo-West niet de ontwerp-voorkeurslocatie is geworden, vanwege de daar beoogde komst van woningbouw. De indiener stelt dat in negatieve zin zij de provincie willen wijzen op het behoud van de kwaliteit van het Groene Hart als natuur en recreatiegebied, omdat hier zorgvuldig mee moet worden omgegaan.

Antwoord

De provincie begrijpt dat u het positief waardeert dat het noordelijke deel van zoekgebied Kruisweg-Oost geen onderdeel uitmaakt van de ontwerp-voorkeursbeslissing, mede vanwege de nabijheid van de woonwijk Oosterheem. Ook begrijpt de provincie dat u het op prijs stelt dat Bleizo-West niet als ontwerp-voorkeurslocatie is aangewezen, onder meer in verband met de daar voorziene woningbouwontwikkeling. Tegelijkertijd onderkent de provincie uw zorg over het behoud van de kwaliteit van het Groene Hart als natuur- en recreatiegebied. Bij de verdere uitwerking van de voorkeurslocatie wordt rekening gehouden met de kwaliteit van het Groene Hart als natuur en recreatiegebied.

A003 Leefomgeving

De indiener wil de provincie meegeven dat binnen de ontwerp-voorkeursbeslissing Greenparc Bleiswijk de voorkeur heeft, omdat windmolens meer op hun plaats zijn in een industrieel gebied dan in het open landschap naast de Kruisweg. Ook omdat dat dit voor de inwoners aan de Kruisweg betekent dat de windmolens niet pal naast hun leefomgeving komen te staan.

Antwoord

De provincie heeft de voorkeur om windturbines zoveel mogelijk te realiseren ten zuiden van de A12, op en nabij het bedrijventerrein. Tegelijkertijd kan de provincie op dit moment niet uitsluiten dat, indien realisatie onder de A12 (deels) niet uitvoerbaar blijkt, ook het deel ten noorden van de A12 en het deel bij de Rotte in beeld blijven. Dit om te voorkomen dat de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie in gevaar komen.

A003 Groene hart

De indiener begrijpt de uitdaging om op een relatief klein bedrijventerrein 3 windmolens in te passen, de indiener verzoekt de provincie met klem om die uitdaging wel aan te gaan. De indiener stelt dat wanneer de windmolens op Greenparc Bleiswijk worden geplaatst, het

polderlandschap ten noorden van de A12 zo min mogelijk vervuild wordt en dat de mooie vergezichten langs de Rotte in stand blijven. Ook stelt de indiener dat de bestaande groene verbindingen niet verder worden aangetast en het karakter van het Groene Hart zo in stand blijft.

Antwoord

De provincie begrijpt uw oproep om de ruimtelijke inpassing van windturbines zorgvuldig vorm te geven en daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij het bedrijventerrein, zodat het open polderlandschap en de vergezichten langs de Rotte behouden blijven. Ook uw aandacht voor het behoud van groene verbindingen en de kernkwaliteiten van het Groene Hart wordt door de provincie onderkend. De provincie heeft de voorkeur om windturbines zoveel mogelijk ten zuiden van de A12 te realiseren, op en in de nabijheid van het bedrijventerrein (waaronder Greenparc Bleiswijk). Hiermee wordt beoogd de impact op het open polderlandschap ten noorden van de A12 en het gebied langs de Rotte zo beperkt mogelijk te houden. Tegelijkertijd kan de provincie op dit moment niet uitsluiten dat, indien realisatie ten zuiden van de A12 geheel of gedeeltelijk niet uitvoerbaar blijkt, ook het deel ten noorden van de A12 en het gebied nabij de Rotte in beeld blijven bij de verdere uitwerking.

B – Bedrijven en instellingen

B001 - BPD

B001 Algemeen

De indiener ondersteunt de voorkeursbeslissing om de locatie Noordpolder te laten afvallen voor windenergie.

Antwoord

De provincie neemt deze zienswijze voor kennisgeving aan.

B001 Belangenafweging

Uit belemmeringenstudies en de plan-MER blijkt dat de technische en ruimtelijke mogelijkheden in de Noordpolder zeer beperkt zijn. Het realiseren van het benodigde aantal windturbines om de doelstelling van circa 15 MW te halen is daar nauwelijks mogelijk. Daarnaast geven zowel de klankbordgroep als marktpartijen aan geen voorkeur of haalbare mogelijkheden te zien voor windenergie op deze locatie. Ook is de netaansluiting in de Noordpolder aanzienlijk duurder dan bij alternatieve locaties, zoals Kruisweg Oost, terwijl die locatie bovendien beter scoort op het gebied van geluid en gezondheid.

Antwoord

De zienswijze van de indiener komt overeen met hetgeen in het ontwerp-voorkeursbesluit is opgenomen.

B001 Noordpolder

De indiener stelt dat de locatie Noordpolder beleidsmatig in een spanningsveld ligt, omdat dit gebied weliswaar is bestemd voor glastuinbouw, maar momenteel niet als zodanig wordt gebruikt en in regionale plannen is aangewezen als potentiële woningbouwlocatie in combinatie met een HOV-corridor. De plaatsing van windturbines zou deze ontwikkelingen ernstig belemmeren.

Antwoord

De door de indiener genoemde overwegingen vormen niet de grondslag voor het laten afvallen van de locatie Noordpolder. Uit de verkenning is gebleken dat deze locatie zowel economisch als technisch weinig perspectief biedt voor de realisatie van windenergie.

B001 Noordpolder

De indiener stelt dat het laten afvallen van de Noordpolder volledig in lijn is met het coalitieakkoord van Zuid-Holland en het provinciale windbeleid, dat inzet op clustering van windturbines bij infrastructuur, om die redenen ondersteunt de indiener de gemaakte voorkeursbeslissing.

Antwoord

De provincie neemt deze zienswijze voor kennisgeving aan.

B002 - TenneT

B002 Veiligheid

De indiener wijst erop dat zich in en nabij het aangewezen zoekgebied 380- en 150 kV-hoogspanningsinfrastructuur van TenneT bevindt. Volgens de indiener kunnen windturbines een risico vormen voor de leveringszekerheid van het hoogspanningsnet indien een falende turbine of onderdelen daarvan de infrastructuur raken.

Antwoord

De provincie is bekend met de aanwezigheid van 380- en 150 kV-hoogspanningsinfrastructuur van TenneT in en nabij het aangewezen zoekgebied. Deze infrastructuur is expliciet betrokken bij de belemmeringenanalyse en de afbakening van de technische ruimte in de plan-MER en de NRD. In de belemmeringenanalyse is een tiphoogte afstand aangehouden (190m) van de 380 kV masten, dit is in overeenstemming met de vuistregel van Tennet (minimaal tiphoogte afstand). Bij concrete initiatieven nadat de voorkeursbeslissing is genomen wordt na nadrukkelijk getoetst aan de geldende veiligheidsnormen en aan de eisen van TenneT.

B002 Afstandsnormen

De indiener stelt dat bij verdere planuitwerking strikt moet worden voldaan aan het beleid van TenneT zoals vastgelegd in de Handreiking Risicozonering Windturbines

(2020). Indien de afstand tussen een windturbine en TenneT-assets kleiner is dan de werpafstand bij nominaal toerental of de tiphoogte, dient een nadere afweging plaats te vinden of een toename van het risico door TenneT acceptabel wordt geacht.

Antwoord

In de belemmeringenanalyse is een tiphoogte afstand aangehouden (190m) van de 380 kV masten, dit is in overeenstemming met de vuistregel van Tennet (minimaal tiphoogte afstand).

B002 Veiligheid

De indiener stelt dat omdat detailinformatie over de beoogde windturbines (zoals tiphoogte en werpafstand) ontbreekt, de indiener dat momenteel niet kan beoordelen of plaatsing in de noordelijke drie groene ruimten mogelijk is zonder aanvullende risicobeoordeling.

Antwoord

De provincie begrijpt dat de indiener, bij het ontbreken van detailinformatie over de beoogde windturbines (zoals tiphoogte en werpafstand), op dit moment niet kan beoordelen of plaatsing in de noordelijke drie groene ruimten mogelijk is zonder aanvullende risicobeoordeling. Dit is inherent aan de huidige fase, waarin nog geen concreet project is uitgewerkt en nog geen specifieke turbinekeuze is gemaakt. Deze aspecten zullen nadrukkelijk aan de orde komen in de projectbesluitprocedure, zodra een initiatiefnemer met een concreet voorstel komt. In dat kader zal de initiatiefnemer gedetailleerde technische informatie moeten aanleveren en zullen de effecten op veiligheid, risico's en omgeving opnieuw en concreet worden onderzocht en getoetst aan de geldende normen. Wel zal de maximale hoogte van de turbine 190 meter zijn.

B002 Algemeen

De indiener merkt op dat aansluiting van de windturbines naar verwachting zal plaatsvinden via het hoofdverdeelstation Bleiswijk, waardoor geen aansluiting op of uitbreiding van het TenneT-hoogspanningsnet nodig zou zijn.

Antwoord

De provincie onderschrijft dat het in de rede ligt dat aansluiting van windturbines zal plaatsvinden via het hoofdverdeelstation (HVS) Bleiswijk. De aansluiting van windturbines op het elektriciteitsnet valt onder de verantwoordelijkheid van de netbeheerder en de initiatiefnemer van het windenergieproject.

C – Verenigingen en particulieren

C001 Algemeen

De indiener heeft in diens zienswijze op het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid al aangegeven dat besluiten over windenergie niet uitsluitend op technische mogelijkheden mogen worden gebaseerd, maar dat mens, dier, landschap, natuur, ecologie en maatschappelijke impact volwaardig moeten worden meegewogen.

Antwoord

In het plan-MER is, naast de technische haalbaarheid, ook onderzoek gedaan naar en een vergelijking gemaakt van de effecten op de leefomgeving, natuur, landschap, gezondheid, veiligheid en gebruikswaarde. In de voorkeursbeslissing heeft de provincie vervolgens een brede belangenafweging gemaakt, waarbij onder andere leefomgeving, landschap, natuur en ecologie nadrukkelijk en volwaardig zijn meegewogen.

C001 Natuur

De indiener stelt dat het openhouden van de Rottezoo als mogelijke windlocatie schrijnend en onzorgvuldig is.

Antwoord

De provincie heeft de voorkeur om windturbines zoveel mogelijk te realiseren ten zuiden van de A12, op en nabij het bedrijventerrein. Tegelijkertijd kan de provincie op dit moment niet uitsluiten dat, indien realisatie onder de A12 (deels) niet uitvoerbaar blijkt, ook het deel ten noorden van de A12 en het deel bij de Rotte in beeld blijven. Dit om te voorkomen dat de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie in gevaar komen. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

C001 Belangenafweging

De indiener stelt dat het afwijzen van de locatie Noordpolder en de argumentatie daarvan door indiener wordt gedeeld, ook vindt de indiener de voorkeur om Bleizo-west te bestemmen als woon-werklocatie duidelijk. Maar de indiener stelt niet dat deze locatie (Bleizo West) vanuit het perspectief van natuur, ecologie, landschap en maatschappelijk impact, naar onze overtuiging minder nadelig is dan Kruisweg Oost.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

C001 Belangenafweging

De indiener stelt dat uit het MER-rapport blijkt dat juist op deze niet-technische aspecten slecht wordt gescoord, maar dat deze negatieve scores nauwelijks zijn betrokken bij de afweging. Oproepen van de klankbordgroep om te komen tot een gedragen weging van alle

thema's en subthema's zijn volgens de indiener genegeerd in de voorkeursbeslissing. De indiener stelt dat de motivatie voor Kruisweg-Oost in de voorkeursbeslissing berust op een eenzijdige en zeer beperkte technische onderbouwing.

Antwoord

De voorkeursbeslissing voor windenergie is niet uitsluitend gebaseerd op de uitkomsten van het plan-MER. Het plan-MER vormt één van de bronnen die input leveren voor de afweging, naast onder meer de resultaten van het participatietraject, marktconsultaties met grondeigenaren en initiatiefnemers, en overleg met omliggende gemeenten en andere betrokken stakeholders. De voorkeursbeslissing geeft daarmee een integraal beeld van locaties waar windenergie, alles afwegende, het meest geschikt wordt geacht.

C002 - Stichting Tegen windturbines bij de Rotte

C002 Geluid

Ten aanzien van hinder stelt de indiener dat de effecten van geluid, laagfrequent geluid, infrageluid en licht onvoldoende zijn onderzocht. Er wordt te veel uitgegaan van gemiddelden, terwijl cumulatieve pieken en gezondheidsrisico's onvoldoende worden meegenomen. De indiener verwijst naar recente onderzoeken die wijzen op significante gezondheidsklachten tot op grote afstand en pleit voor minimale afstandsnormen van 1.000 meter.

Antwoord

Bij de beoordeling van geluid van windturbines wordt net als bij andere geluidbronnen uitgegaan van gemiddelde geluidbelasting tijdens de dag, avond en nachtperiode. Bij windenergie hangt het brongeluid direct samen met de windsnelheid. Omdat windsnelheid en windrichting het gehele jaar door variëren en de winddata waarmee je berekeningen uitvoert meerjarige meteodata zijn, kom je met berekeningen uit op jaargemiddelde geluidwaarden. Dat betekent niet dat deze geluidberekeningen niet van waarde zijn. Windturbines kennen in principe geen piekgeluidniveaus omdat windturbines een groot deel van de tijd hun maximale brongeluid produceren. Verder is op landelijk niveau veel aandacht besteed aan geluid van windturbines en gezondheid. Die inzichten zijn gebruikt bij het uitvoeren van het MER en het aanwijzen van een voorkeursgebied. Vooralsnog gelden er geen landelijke afstandsnormen voor windturbines. De bescherming van de woon- en leefomgeving vindt momenteel plaats via milieunormen die voortvloeien uit bestaande landelijke wet- en regelgeving en via project specifieke normstelling die wordt vastgelegd bij publiekrechtelijke besluiten voor concrete windprojecten. Het Rijk werkt momenteel aan een nieuw landelijk normenkader voor windturbines, waarin ook afstandsnormen kunnen worden opgenomen. De provinciale lijn is daarom dat, zolang de landelijke normen ontbreken, de normstelling per project bepaald dient te worden. Deze aanpak maakt een betere onderbouwing mogelijk, omdat normen en maatregelen kunnen worden afgestemd op de specifieke omstandigheden van een locatie.

C002 Ecologie

De indiener stelt dat cruciale onderzoeken naar daadwerkelijke ecologische impact en turbulentie pas na de voorkeursbeslissing worden uitgevoerd, wat zij te laat en onzorgvuldig acht. De indiener verzoekt daarom af te zien van windturbines op Kruisweg-Oost en benadrukt dat duurzame energie alleen duurzaam is wanneer deze niet ten koste gaat van natuur, ecologie en landschap.

Antwoord

De mogelijke invloed van het plaatsen en gebruik van windturbines op natuur wordt op verschillende momenten beoordeeld. In het plan-MER worden effecten op natuur waaronder beschermde dier- en plantensoorten onderzocht. Er wordt een algemeen beeld gevormd van de huidige en toekomstige natuurwaarden en is gebaseerd op literatuuronderzoek, openbare bronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ditzelfde literatuur- en bronnenonderzoek zal worden gebruikt voor de beschrijving van de effecten op beschermde soorten. Aangezien nog niet bekend is waar de windmolens precies komen, kan op dit moment slechts met beperkte nauwkeurigheid worden vastgesteld wat de effecten op de natuur zullen zijn. Zoals in de plan-MER is opgenomen er zal in de vergunningsfase door een initiatiefnemer een ecologisch veldonderzoek moeten worden uitgevoerd. Tijdens het

vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

C002 Participatie

De indiener plaatst vraagtekens bij de representativiteit van straatgesprekken, de indiener wil weten hoeveel gesprekken er gevoerd zijn en welke informatie er is verstrekt aan de deelnemers met betrekking tot locatie en hoogte, met name het verschil in hoogte met windturbines zoals die in Zoetermeer staan bij de grens met Lansingerland.

Antwoord

De provincie heeft gekozen voor straatgesprekken naar aanleiding van het RUG-onderzoek, waaruit bleek dat veel inwoners onvoldoende bekend waren met het project Windenergie Lansingerland. De straatgesprekken vormden onderdeel van een bredere communicatiestrategie, in combinatie met advertenties in lokale kranten, sociale media en een online enquête, met als doel een zo breed mogelijke groep inwoners te bereiken. De straatgesprekken vonden plaats op vier locaties (Bleiswijk, Moerkapelle, Berkel en Rodenrijs) en aanvullend langs de Rotte, op drukbezochte winkel- en recreatieplekken. Tijdens deze 33 gesprekken is het project in hoofdlijnen toegelicht en was ruimte voor het delen van zorgen, wensen en verwachtingen. De gesprekken waren nadrukkelijk bedoeld om algemene inzichten op te halen en bewustwording te vergroten, niet om al in detail in te gaan op specifieke locaties. Waar dit ter sprake kwam zijn de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder genoemd en dit geldt ook voor de hoogte van de turbines. Er zijn flyers uitgedeeld tijdens de straatgesprekken waarop verwezen wordt naar de projectwebsite, waar actuele en nadere informatie beschikbaar is. De provincie benadrukt dat de straatgesprekken en enquête geen representatieve peiling of besluitvormend instrument zijn geweest en ook niet bedoeld waren om keuzes over specifieke locaties of turbinehoogtes te maken.

C002 Participatie

Daarnaast stelt de indiener dat de participatie onzorgvuldig is verlopen, doordat bewoners ten zuiden van de A12 te laat zijn betrokken en bewoners van Zuidplas niet zijn toegelaten tot de klankbordgroep.

Antwoord

Op 2 juli 2024 is een open informatieavond georganiseerd met circa 100 aanwezigen, waarbij bewoners zich direct konden aanmelden voor de klankbordgroep. Deze aanmeldmogelijkheid is daarnaast gecommuniceerd via de nieuwsbrief en de projectwebsite. De klankbordgroep stond en staat open voor bewoners uit de omgeving, waaronder de gemeente Zuidplas. Dit blijkt ook uit de praktijk: van de 34 bekende adressen nemen per bijeenkomst gemiddeld ongeveer 30 leden deel, waarvan circa 6 bewoners uit Zuidplas afkomstig zijn. Bewoners uit Zuidplas zijn dus zeker toegelaten tot de klankbordgroep.

C002 Ecologie

De indiener stelt dat de ecologische impact onvolledig is onderzocht, met name voor Rode Lijst-vogels, trekvogels, insecten en vleermuizen, gebieden zoals de Bleiswijkse Fles zijn aangemerkt als Important Bird Area, maar deze waarden zouden onvoldoende zijn verwerkt in de plan-MER. Ook de effecten van aanvaringen, habitatverlies, barrièrewerking en cumulatieve sterfte worden volgens de indiener onderschat.

Antwoord

In het planMER heeft een ecologische risicobeoordeling plaatsgevonden om zoekgebieden te kunnen beoordelen en te kunnen vergelijken. In de planMER-fase is nog niet duidelijk of het plan voldoet aan de regels voor soortenbescherming. In de projectfase moet verdiepend ecologisch onderzoek plaatsvinden naar vogels en vleermuizen waarbij een lijst met relevante soorten wordt samengesteld (waarvoor aanvaringsslachtoffers worden voorzien) en wordt beoordeeld of de gunstige staat van instandhouding in het geding is of niet. Dergelijk onderzoek is alleen zinvol als een concrete opstelling met windturbines en een initiatiefnemer bekend is. In de planMER-fase is al wel onderbouwd dat effecten op beschermde gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

C002 Verlichting

De indiener stelt dat de lichthinder van windturbines onvoldoende is meegenomen. De indiener stelt dat zowel permanente als knipperende obstakelverlichting negatieve effecten heeft op mens en dier, en dat de verlichting voor beschermde vleermuizen vaak dodelijk kan zijn.

Antwoord

Lichtschittering en signaalverlichting krijgen een plek in de paragrafen 3.5.3.5 en 3.5.3.6 van de plan-MER. Er is gekozen om dit thema niet uit te werken in een beoordelingscriterium omdat dit weinig toegevoegde waarde zou hebben ten opzichte van de al bestaande beoordelingscriteria. Voor alle onderzochte locaties gelden dezelfde eisen als het gaat om obstakelverlichting. In het plan-MER is beschreven welke maatregelen mogelijk zijn om hinder van obstakelverlichting te beperken. Het grootste effect heeft de toepassing van obstakelverlichting die wordt aangestuurd met een naderingsdetectiesysteem.

C002 Erfgoed

De indiener stelt dat de Molenviergang van Zevenhuizen onvoldoende wordt meegenomen, terwijl het provinciale beleid uitgaat van een molenbiotoop van 1.000 meter waar windturbines uitgesloten zouden moeten zijn.

Antwoord

De provincie onderkent het bijzondere cultuurhistorische belang van de Molenviergang als rijks monumentaal molenensemble en erkent dat windturbines in de omgeving een visuele invloed kunnen hebben op dit erfgoed. De afstand van 1.000 meter heeft geen formele of juridisch bindende status in het provinciale beleid. Het erfgoedbelang is nadrukkelijk

betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER is een beoordeling opgenomen van de effecten van windturbines op molenbiotopen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen locaties binnen 500 meter en locaties tussen 500 en 1.000 meter van molenbiotopen. Zoals weergegeven in tabel 32 van de plan-MER windenergie Lansingerland krijgen windturbines in deze zones een negatieve tot zeer negatieve beoordeling. Daarmee zijn de effecten op het cultuurhistorisch erfgoed expliciet inzichtelijk gemaakt en meegewogen in de beoordeling van de geschiktheid van de zoekgebieden voor windenergie. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. Daarnaast blijkt dat de impact verschilt per opstelling. Turbines die aansluiten bij bestaande infrastructuur en in een herkenbare lijn worden geplaatst, sluiten beter aan bij het landschap en hebben een beperktere visuele impact. Verspreide opstellingen of plaatsing in open poldergebied leiden juist tot een grotere landschappelijke verstoring.

C002 Groen blauwe verbinding

De indiener voert aan dat het zoekgebied Kruisweg-Oost op het smalste en meest kwetsbare deel van de groenblauwe verbinding tussen Rottemeren en Bentwoud ligt en dat mogelijke windturbines hier een ernstige barrière vormen voor natuur, recreatie en landschap.

Antwoord

Plaatsing van windturbines is niet op voorhand strijdig met de realisatie van een groene buffer en een groenblauwe ontwikkellijn. De provincie werkt toe naar een samenhangend Groenblauw Netwerk in Zuid-Holland. Hiervoor zijn groene buffers en ontwikkelingslijnen gedefinieerd. Bij ontwikkelingen in deze gebieden zullen initiatiefnemers de impact op het Groenblauw Netwerk in beeld moeten brengen. Dit geldt ook voor de initiatiefnemer van de toekomstige windturbines in dit gebied.

C002 Natuur

Ook stelt de indiener dat adviezen van de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK) om de groene verbinding juist te versterken worden genegeerd.

Antwoord

De provincie onderschrijft het advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit. De voorkeur van de provincie is om het zuidelijk deel van het voorkeursgebied te ontwikkelen voor windenergie. Voor het noordelijk deel geldt dat windenergie mogelijk is, mits er een zorgvuldige afstemming met de ontwikkeling van een groenblauwe schakel plaatsvindt.

C002 Belangenafweging

De indiener stelt dat de provincie koste wat kost windturbines in Lansingerland wil realiseren, terwijl eerder door de gemeente is geconcludeerd dat hiervoor geen geschikte locaties bestaan. Daarbij wordt volgens de indiener onvoldoende gekeken over gemeentegrenzen heen en wordt de impact op Zuidplas en de Molenviergang van Zevenhuizen genegeerd.

Antwoord

In 2021 liet de gemeente Lansingerland door adviesbureau Pondera een belemmeringenonderzoek uitvoeren, waaruit vier potentieel kansrijke gebieden naar voren kwamen waar windturbines technisch en ruimtelijk mogelijk zouden kunnen zijn. Vervolgens concludeerde het college van Lansingerland, mede op basis van aanvullend onderzoek en beleidsmatige overwegingen, dat realisatie in deze gebieden niet wenselijk werd geacht en besloot de verkenning te stoppen. Daarmee is sprake geweest van een politieke keuze van de gemeente om niet verder te gaan met windenergie, ondanks dat het belemmeringenonderzoek had laten zien dat er wel degelijk locaties in beeld waren. Omdat de gemeente vervolgens aangaf niet verder te gaan met windenergie en gelet op het belang dat de provincie hecht aan duurzame opwek, heeft de provincie de regie over de ontwikkeling van windenergie in Lansingerland naar zich toegetrokken, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord Krachtig Zuid-Holland. De provincie is namelijk het bevoegde gezag en verantwoordelijk voor de afweging en besluitvorming over windenergie op provinciaal niveau. In de plan-MER zijn de effecten van windturbines op de wijde omgeving in beeld gebracht, waarbij nadrukkelijk over gemeentegrenzen heen is gekeken. De milieueffecten zijn gebiedsbreed onderzocht en omvatten onder meer de effecten op woningen in Zuidplas en op de molenviergang van Zevenhuizen. Daarmee is expliciet rekening gehouden met grensoverschrijdende effecten en de bredere ruimtelijke en maatschappelijke context. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. De plek en manier waarop de turbines worden neergezet maakt verschil. Als ze dicht bij wegen of andere grote bouwwerken staan en netjes op een rij, vallen ze minder op. Als ze verspreid staan of midden in open land, vallen ze juist meer op en hebben ze meer invloed op het landschap.

C002 Procedure

De indiener stelt dat de ontwerp voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland leidt tot aantasting van natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie en leefkwaliteit in het gebied langs de Rotte, met name bij Kruisweg-Oost. De indiener stelt dat het provinciale besluit in strijd is met bestaand provinciaal en gemeentelijk beleid.

Antwoord

De provincie herkent dat de realisatie van windenergie effecten kan hebben op natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie en leefkwaliteit. Deze aspecten zijn onderzocht in het plan-MER en betrokken bij de integrale afweging die heeft geleid tot de voorkeursbeslissing. De provincie is van oordeel dat de voorkeursbeslissing niet in strijd is met provinciaal en

gemeentelijk beleid. In de vervolgfase worden effecten verder uitgewerkt en waar nodig aanvullende maatregelen getroffen om negatieve effecten te beperken.

C002 Belangenafweging

De indiener stelt dat de provincie de impact van mogelijke windturbines ten zuiden van de A12 ten onrechte bagatelliseert door deze locaties als bedrijventerrein te bestempelen. Volgens de indiener liggen de beoogde locaties in werkelijkheid zeer dicht bij de Rotte, recreatiegebieden en de Molenviergang van Zevenhuizen, waardoor natuur, landschap en recreatie wel degelijk worden aangetast. De indiener voert aan dat de eerste locatie zelfs buiten het bedrijventerrein in het recreatiegebied Rottemeren ligt, op korte afstand van de Rotte, de Molenviergang en broedgebieden van Rode Lijst-vogels zoals de visdief. Daarnaast stelt de indiener dat de tweede locatie op het parkeerterrein van Zalando door de hoogte en nabijheid het uitzicht vanuit Zevenhuizen en de Bleiswijkse Fles ernstig zou verstoren en negatieve effecten heeft op vogels. Ook de derde locatie, bij Dirk van den Broek heeft minder nadelen dan de eerste en tweede maar heeft negatieve invloed op het recreatiegebied en landschap.

Antwoord

De provincie is zich ervan bewust dat de mogelijke locaties ten zuiden van de A12 zich bevinden in een omgeving waar niet alleen bedrijvigheid, maar ook recreatie, landschap en cultuurhistorische waarden aanwezig zijn. Het aanduiden van deze locaties als (deels) bedrijventerrein betekent niet dat de provincie de aanwezigheid of betekenis van de Rotte, omliggende recreatiegebieden en de Molenviergang van Zevenhuizen miskent. Deze waarden worden nadrukkelijk betrokken in de afweging. Bij de beoordeling van de mogelijke locaties wordt een integrale belangenafweging gemaakt, waarin onder meer aandacht is voor natuur, landschap, cultuurhistorie en recreatief gebruik. De provincie is van oordeel dat recreatie en windenergie elkaar in beginsel niet uitsluiten, mits sprake is van een zorgvuldige ruimtelijke inpassing. Dit geldt ook voor locaties die grenzen aan recreatiegebieden of landschappelijk waardevolle structuren. Ten aanzien van natuur geldt dat de concrete effecten op beschermde soorten en natuurwaarden, waaronder broedvogels en eventueel aanwezige Rode Lijst-soorten, niet worden vooruitgelopen in de voorkeursfase. Deze effecten worden nader en gedetailleerd onderzocht in de vervolgfase van de projectbesluitprocedure en bij eventuele vergunningverlening. Indien uit deze onderzoeken blijkt dat negatieve effecten optreden, worden mitigerende of compenserende maatregelen getroffen of kan dit leiden tot aanpassing van het plan. Voor wat betreft de Molenviergang van Zevenhuizen geldt dat de mogelijke locaties buiten de formele molenbiotoop zijn gelegen. Daarmee wordt voldaan aan de geldende regels voor de bescherming van deze cultuurhistorische waarde. De landschappelijke en visuele effecten op de Molenviergang en de omgeving worden wel betrokken in de voorkeursbeslissing. Ook voor de locaties nabij het parkeerterrein van Zalando en bij Dirk van den Broek geldt dat de provincie zich bewust is van mogelijke effecten op uitzicht, landschap en recreatieve beleving. Deze effecten verschillen per locatie en maken onderdeel uit van de vergelijking en afweging tussen de alternatieven. De voorkeursbeslissing is gebaseerd op een afweging van deze effecten in samenhang met andere belangen, waaronder technische haalbaarheid en aansluiting bij bestaande infrastructuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

C003 - Stichting tot instandhouding van de Molenviergang van de Tweemanspolder

C003 Alternatieven

De zienswijze stelt dat het plan-MER onvoldoende alternatieven en participatie heeft meegenomen. Hoewel de Herziening 2025 minimale afstanden tussen windparken voorschrijft, ontbreekt een beschermingszone rond cultureel erfgoed en landschappelijke iconen. Volgens de indiener zijn minder conflicterende alternatieven, zoals industriële of offshorelocaties, niet serieus onderzocht.

Antwoord

Het erfgoedbelang is betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. In de plan-MER windenergie Lansingerland is expliciet aandacht besteed aan cultuurhistorie en aan de effecten van windturbines op molenbiotopen en molenensembles. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER is de invloed van windturbines op historische molens en molenbiotopen onderzocht. De afbakening het plan-MER zijn de grenzen van de gemeente Lansingerland en binnen deze grenzen zijn geen industriële of offshorelocaties aanwezig. Ook op het punt van participatie is sprake geweest van een uitgebreid en zorgvuldig proces. Gedurende het traject zijn verschillende vormen van informatievoorziening en raadpleging ingezet, waaronder bewonersbijeenkomsten, bijeenkomsten met een klankbordgroep en overleggen met de windwerkgroep waarin (semi-)overheden, nutsbedrijven, maatschappelijke organisaties en bedrijven vertegenwoordigd waren. Daarnaast zijn straatgesprekken gevoerd en is een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen. Formele inspraakmomenten hebben plaatsgevonden tijdens de zienswijzenperiode van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en van de Ontwerp Voorkeursbeslissing. Ter ondersteuning van dit proces zijn diverse communicatiemiddelen ingezet, zoals brieven, een digitale nieuwsbrief, krantenartikelen en advertenties, een projectwebsite en een webinar. Deze werkwijze is vastgelegd in het [communicatie- en participatieplan](#)'. Hiermee is invulling gegeven aan een breed en toegankelijk participatieproces.

C003 Algemeen

De indiener behartigt met de vereniging onder meer de belangen van de historische Molenviergang in de Tweemanspolder te Zevenhuizen.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

C003 Algemeen

De indiener stelt dat de aanwijzing van Kruisweg als voorkeursgebied voor wind voor onherstelbare schade toebrengt aan het omliggende landschap en ons cultureel erfgoed. De indiener verzoekt de provincie om de aanwijzing van Kruisweg-Oost te schrappen uit de Herziening en het Plan-MER, en alternatieve locaties te prioriteren die geen conflict opleveren met beschermde waarden.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen om de aantasting van landschap en cultureel erfgoed. De plan-MER hanteert 38 afzonderlijke beoordelingscriteria, die inhoudelijk sterk van elkaar verschillen. Deze variëren van landschap en leefomgeving tot natuur. Een score op het ene criterium heeft daarom niet automatisch dezelfde betekenis of zwaarte als een score op een ander criterium. De provincie heeft de voorkeurskeuze gebaseerd op een integrale afweging, waarbij de samenhang tussen alle relevante criteria is betrokken. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar zowel natuur als landschap. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op landschap zijn verder uitgewerkt. Daarbij is inzichtelijk gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied. Ook zijn er in de plan-MER zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. De plek en manier waarop de turbines worden neergezet maakt verschil. Als ze dicht bij wegen of andere grote bouwwerken staan en netjes op een rij, vallen ze minder op. Als ze verspreid staan of midden in open land, vallen ze juist meer op en hebben ze meer invloed op het landschap.

C003 Landschap

De indiener stelt dat windturbines van circa 195 meter het landschap visueel domineren, de ruimtelijke samenhang verstoren en de recreatieve en toeristische waarde aantasten. Volgens de indiener erkent het plan-MER wel significante landschappelijke effecten, maar onderschat het de cumulatie met bestaande infrastructuur en de nabijheid van beschermde gebieden. De indiener stelt dat het besluit in strijd is met de provinciale beleidsdoelen voor behoud van landschappelijke kwaliteit in de Omgevingsvisie 2025. De indiener stelt dat er alternatieve locaties zijn (bijv. langs bestaande hoogspanningslijnen) ruim voldoende capaciteit bieden zonder deze impact.

Antwoord

Windparken hebben impact op het landschap en kunnen bestaande kwaliteiten aantasten. In hoeverre de plaatsing van windmolens invloed heeft op het landschap is altijd enigszins subjectief. Het plan-MER probeert, met behulp van een aantal beoordelingscriteria, zo goed en objectief mogelijk het landschappelijke effect in beeld te brengen. Op grond van de Omgevingsverordening Zuid-Holland worden de kernkwaliteiten behorende bij de onderscheiden landschapstypen beschermd. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet daarom worden gemotiveerd wat de aanwezige kernkwaliteiten zijn en wat de wijze is waarop met de bescherming van de kernkwaliteiten is omgegaan. In plan-MER windenergie Lansingerland is voor het milieuaspect 'landschap' getoetst of windmolens toepasbaar zijn in het landschap en welke mogelijke effecten deze hebben op het landschap. In de Plan-MER is landschap met vier verschillende criteria beoordeeld, cumulatie is geen criterium. Wel is bij het criterium, visuele interferentie rekening gehouden met de A12, bestaande hoogspanningslijnen behoren daar niet toe. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar landschap. Daarbij is inzichtelijk gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten

die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied.

C003 Molenviergang

De indiener stelt dat de plaatsing van windturbines bij Kruisweg-Oost de Molenviergang – een uniek rijksmonumentaal molenensemble van circa driehonderd jaar oud – visueel en ruimtelijk aantast. Volgens de indiener besteedt het plan-MER te weinig aandacht aan deze kwetsbaarheid en aan de specifieke ruimtelijke gevoeligheid van molengangen. Daarnaast wordt gewezen op het mogelijke wake-effect van de turbines, dat de lokale winddynamiek en daarmee indirect de werking en beleving van de molens kan beïnvloeden – een aspect dat onvoldoende is onderzocht.

Antwoord

De provincie onderkent het bijzondere cultuurhistorische belang van de Molenviergang als rijks monumentaal molenensemble en erkent dat windturbines in de omgeving een visuele invloed kunnen hebben op dit erfgoed. Dit erfgoedbelang is daarom nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. De mogelijke wake-effect van de turbines op de werking en beleving van de molens is in de plan-MER niet onderzocht, omdat dit pas bij een concreet initiatief op basis van de precieze locatie van de windturbines berekend kan worden. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. De plek en manier waarop de turbines worden neergezet maakt verschil. Als ze dicht bij wegen of andere grote bouwwerken staan en netjes op een rij, vallen ze minder op. Als ze verspreid staan of midden in open land, vallen ze juist meer op en hebben ze meer invloed op het landschap.

C003 Cultuur erfgoed

De indiener stelt dat windturbines bij Kruisweg-Oost de Molenviergang, een rijksmonumentaal molenensemble van circa driehonderd jaar oud, aantasten doordat ze op korte afstand zichtbaar zijn en zo de historische eenheid en authenticiteit verstoren. Dit zou in strijd zijn met de Erfgoedwet en de Omgevingswet, die bescherming van erfgoedwaarden en bufferzones vereisen. Volgens de indiener besteedt het plan-MER onvoldoende aandacht aan cultureel erfgoed en aan de kwetsbaarheid van lineaire monumenten zoals molengangen.

Antwoord

De provincie onderkent het bijzondere cultuurhistorische belang van de Molenviergang als rijksmonumentaal molenensemble en erkent dat windturbines in de omgeving een visuele invloed kunnen hebben op dit erfgoed. Dit erfgoedbelang is daarom nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter

rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. Daarbuiten is, bij de uitwerking van de geschiktheid van de zoekgebieden voor windenergie, vanuit de beschermde molenbiotoop van 400 meter aanvullend een extra buffer van 600m van belang. Dit op grond van de Milieueffectrapportage Module Energietransitie (par. 4.10.2). Daarbij worden erfgoedbelangen afgewogen tegen andere provinciale belangen, zoals de opgave voor duurzame energie.

C003 Afstand

De indiener stelt dat de provincie haar eigen beleid niet naleeft, bij de beantwoording van zienswijze Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER windenergie Lansingerland is toegezegd dat binnen 400 meter van historische molens geen nieuwe windturbines zouden worden geplaatst en dat het effect nog nader onderzocht in de plan-MER tot een afstand van 1000 meter. Dit is volgens de indiener niet gebeurd. Dit wordt als onzorgvuldig beschouwd en in strijd met eerder beleid en het advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit uit 2022, die eveneens adviseerde geen windturbines te realiseren binnen 1.000 meter van monumentale molens zoals de Molenviergang.

Antwoord

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) windenergie gemeente Lansingerland is toegezegd dat binnen de vastgestelde molenbiotopen van historische windmolens geen windturbines worden geplaatst. Deze molenbiotoop betreft de zone tot 400 meter vanaf de historische molen, zoals vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Dit vormt het formeel geldende en juridisch bindende beleidskader. Daarnaast is in de NRD aangegeven dat buiten deze 400-meterzone een moderne windturbine nog landschappelijke invloed kan hebben op traditionele windmolens. Om deze mogelijke effecten inzichtelijk te maken, is toegezegd dat dit effect nader zou worden beschouwd in de plan-MER, tot een afstand van 1.000 meter vanaf de traditionele windmolen. De afstand van 1.000 meter heeft geen formele of juridisch bindende status in het provinciale beleid zoals in de Omgevingsverordening. Deze afstand is opgenomen in het Omgevingseffectrapport (OER) als een aanvullende beoordelingsafstand om effecten op cultuurhistorische waarden breder en zorgvuldiger in beeld te brengen. Het betreft daarmee een onderzoeks- en beoordelingsmaat en geen norm die automatisch leidt tot uitsluiting van locaties. Het erfgoedbelang en de effecten op molenbiotopen zijn expliciet onderzocht en beschreven in de plan-MER windenergie Lansingerland. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER is een beoordeling opgenomen van de effecten van windturbines op molenbiotopen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen locaties binnen 500 meter en locaties tussen 500 en 1.000 meter van molenbiotopen. Zoals weergegeven in tabel 32 van de plan-MER windenergie Lansingerland krijgen windturbines in deze zones een negatieve tot zeer negatieve beoordeling. Daarmee zijn de effecten op het cultuurhistorisch erfgoed expliciet inzichtelijk gemaakt en meegewogen in de beoordeling van de geschiktheid van de zoekgebieden voor windenergie.

C003 Afstand

De zienswijze betoogt dat de provincie in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 erkent dat windturbines elkaar wind technisch kunnen beïnvloeden en daarom een minimale afstand van 5 kilometer tussen clusters hanteert om interferentie, rendementsverlies en turbulentie te voorkomen. Volgens de indiener toont deze beleidslogica aan dat historische molens, die veel kwetsbaarder zijn voor windverstoringen, minstens dezelfde bescherming

verdienen. Het toestaan van windturbines op slechts enkele honderden meters van de Molenviergang is daarmee onverenigbaar met het provinciale omgevingsbeleid en de vereiste zorgvuldigheid. De indiener stelt dat daarom binnen een afstand van 5 km van de Molenviergang geen windturbines mogelijk worden gemaakt tenzij uit degelijk onderzoek blijkt dat zich geen negatieve effecten als hiervoor benoemd zullen voordoen. De indiener verwijst naar een rapport van een molenaar uit Piershil waar praktijkvoorbeelden van schade aan molens door nabijgelegen turbines.

Antwoord

De afstand van 5 kilometer is opgenomen in de Omgevingsvisie als uitgangspunt voor de vertaling van de nieuwe zoekgebieden wind naar daadwerkelijke windlocaties. Deze afstand is opgenomen om visuele interferentie tussen windparken zoveel mogelijk te voorkomen. We verwachten dat vanaf deze afstand de parken goed als onderscheidende parken te herkennen zijn. Deze afstand gaat niet over windvang, daar is een kleinere, niet nader vastgestelde afstand voor van toepassing. Het erfgoedbelang is nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. Daarbij worden erfgoedbelangen afgewogen tegen andere provinciale belangen, zoals de opgave voor duurzame energie.

C003 Plan-MER

De indiener stelt dat het plan-MER de effecten op de Molenviergang onzorgvuldig en onvolledig heeft onderzocht.

Antwoord

Het erfgoedbelang is betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER is de invloed van windturbines op historische molens en molenbiotopen onderzocht.

C003 Participatie

Daarnaast is de participatie onvolledig verlopen: eerdere inbreng van erfgoedorganisaties is genegeerd en belangrijke partijen, waaronder de vereniging en de Stichting tot Instandhouding van de Molenviergang, zijn niet betrokken bij de Klankbordgroep. Dit wordt gezien als strijdig met het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3.30 van de Awb.

Antwoord

Iedereen heeft de mogelijkheid gehad om zich aan te melden bij de klankbordgroep. Op de informatieavond van 2 juli 2024 is aangekondigd dat er een klankbordgroep zou worden opgericht. Ook konden vanaf die datum betrokken bewoners en organisaties zich aanmelden voor de klankbordgroep. Ook in de nieuwsbrief van 30 september 2024 is nogmaals de oproep gedaan dat geïnteresseerde zich kunnen aanmelden bij de klankbordgroep. Op de projectwebsite is de mogelijkheid om zich aan te melden bij de klankbordgroep steeds mogelijk geweest. Een aantal vertegenwoordigers van de molenviergang zijn later aangesloten tot de klankbordgroep. Ook heeft de provincie in augustus 2025 met

vertegenwoordigers van Stichting tot instandhouding van de Molenviergang van de Tweemanspolder en de Vereniging Molenvrienden Rottemerengebied gesproken.

C004 - Belangenvereniging Kruisweg

C004 Geluid

De indiener stelt dat de geluidsbelasting in de omgeving van de Kruisweg nu al extreem hoog is door bestaande infrastructuur, terwijl verzoeken om nulmetingen en beoordeling op piekgeluiden zijn afgewezen door de provincie. De indiener stelt dat het toevoegen van windturbinegeluid, met name in de nacht, wordt daarom als onlogisch en onaanvaardbaar beschouwd.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen van indiener over de toename van geluid als gevolg van windenergie, nu als gevolg van wegverkeerslawaai al sprake is van een hoog geluidniveau. Het achtergrondgeluidniveau vormt echter een gegeven voor de besluitvorming over windenergie, daar kan niets aan veranderd worden. Van belang is dat windturbinegeluid eerst zelfstandig wordt getoetst aan daarvoor geldende normen. Die normen gelden overal in Nederland, ongeacht het heersende achtergrondgeluidniveau. Ten tweede is van belang dat een relatief kleine toename van cumulatieve geluidniveaus (bij hoge achtergrondgeluidniveaus) ook leidt tot een kleinere toename van het statistisch verwachte aantal (ernstig) gehinderden. In het plan-MER is veel aandacht besteed aan geluid in de referentiesituatie en cumulatie van geluid van windturbines met andere bronnen van omgevingslawaai. De toename van het geluid ten opzichte van de huidige geluidsbelasting is in paragraaf 3.4.4 uitgewerkt. Daarbij zijn geen metingen maar alleen berekeningen uitgevoerd. De redenen daarvoor zijn in het plan-MER toegelicht.

C004 Groene Hart

De indiener stelt dat plaatsing van windturbines bij de Kruisweg leidt tot verdere aantasting van het Groene Hart en het woon- en leefklimaat van de bewoners. De indiener verzoekt dringend af te zien van windturbines in de directe omgeving van het buurtschap, omdat volgens hen opnieuw een onaanvaardbare grens wordt overschreden.

Antwoord

De zorgen over het zicht op windturbines begrijpen wij en nemen wij serieus. Windturbines hebben onmiskenbaar invloed op het landschap en kunnen het uitzicht vanuit de woonomgeving veranderen, vergelijkbaar met andere grootschalige ingrepen zoals hoogspanningsleidingen, bedrijventerreinen en infrastructurele werken. Veranderingen in het landschap kunnen, binnen de geldende wet- en regelgeving en na een zorgvuldige afweging van belangen, worden toegestaan. Voor het Groene Hart geldt dat de provincie inzet op een zorgvuldige inpassing van duurzame energieopwekking in het landschap, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de omgevingskenmerken en de landschappelijke en recreatieve waarden van het gebied. Tegelijk kent het Groene Hart, in vergelijking met andere delen van de provincie, relatief veel openheid en ruimte. Hierdoor is het een gebied waar – mits zorgvuldig ingepast – ruimte kan worden gevonden voor windenergie. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar landschap. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op landschap verder uitgewerkt. Daarbij is inzichtelijk gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied.

C004 Uitzicht

De indiener dat het gebied al sterk wordt belast door hoogspanningsmasten, infrastructuur en industriële objecten, waardoor de plaatsing van extra windturbines met een tiphoogte van circa 190 meter ruimtelijk onaanvaardbaar is.

Antwoord

De zorgen over het zicht op windturbines begrijpen wij en nemen wij serieus. Windturbines hebben onmiskenbaar invloed op het landschap en kunnen het uitzicht vanuit de woonomgeving veranderen, vergelijkbaar met andere grootschalige ingrepen zoals hoogspanningsleidingen, bedrijventerreinen en infrastructurele werken. Moderne windturbines zijn door hun hoogte en bewegende wieken visueel dominant aanwezig. Daarbij geldt echter dat er in het ruimtelijk ordeningsrecht geen recht bestaat op een blijvend vrij of ongestoord uitzicht. Veranderingen in het landschap kunnen, binnen de geldende wet- en regelgeving en na een zorgvuldige afweging van belangen, worden toegestaan.

C004 Algemeen

De Belangenvereniging vraagt de provincie om af te zien van de plaatsing van windmolens in haar voortuin.

Antwoord

De provincie neemt kennis van uw verzoek om af te zien van de plaatsing van windturbines in de directe nabijheid van uw woonomgeving. De provincie begrijpt dat de mogelijke komst van windturbines ingrijpend kan worden ervaren door omwonenden. Tegelijkertijd staat de provincie voor de opgave om invulling te geven aan de doelstellingen voor duurzame energie. Daarbij moeten verschillende belangen – waaronder energieopwekking, leefkwaliteit, landschap, natuur en gezondheid – zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen.

C004 Participatie

De indiener voert aan dat van daadwerkelijke burgerparticipatie geen sprake is geweest en dat eerdere zienswijzen van bewoners en de belangenvereniging onvoldoende zijn meegewogen in het proces.

Antwoord

De provincie hecht waarde aan een zorgvuldig participatieproces. In het kader van de totstandkoming van de ontwerp-voorkeursbeslissing zijn verschillende momenten georganiseerd waarop bewoners, belangenorganisaties en andere betrokkenen hun inbreng hebben kunnen leveren, onder meer via informatiebijeenkomsten, consultaties en de formele zienswijzenprocedure. Dat een zienswijze niet of niet volledig wordt overgenomen, betekent niet dat deze niet is meegewogen. De participatie richtte zich op raadplegen, niet op co creëren of meebeslissen. Het raadplegen vond op verschillende momenten plaats en alle informatie hieruit hebben we steeds gewogen en over besloten. De aanpak en uitwerking van het participatieproces zijn vastgelegd in het communicatie- en participatieplan.

C004 Natuur

De indiener stelt dat er geen samenhangende regionale visie bestaat op de grootschalige woningbouw- en verstedelijkingsambities in de regio, terwijl deze ontwikkelingen het Groene Hart, natuur en recreatie steeds verder onder druk zetten. De indiener stelt dat in plaats daarvan wordt dit gebied volgens de indiener aangewezen als (doel)locatie voor windturbines, waarbij bewoners van de Kruisweg opnieuw onevenredig worden belast.

Antwoord

De provincie herkent het belang van een samenhangende regionale benadering van woningbouw, verstedelijking, natuur en recreatie. Juist om deze samenhang te borgen, wordt gewerkt aan gebiedsgerichte uitwerkingen van het omgevingsbeleid. Samen met gemeenten en waterschappen geven we daar invulling aan. Binnen dit kader worden windturbines niet bij voorbaat uitgesloten. De energietransitie is een volwaardige ruimtelijke opgave die, net als woningbouw en natuurontwikkeling, een plek moet krijgen binnen de beschikbare ruimte. Daarbij wordt nadrukkelijk gezocht naar combinaties van functies. De provincie is van oordeel dat recreatie, landschap en windenergie in beginsel samen kunnen gaan, mits sprake is van een zorgvuldige ruimtelijke inpassing en afweging van effecten. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar natuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

C004 Algemeen

De indiener stelt dat de Belangenvereniging Kruisweg al 26 jaar de belangen behartigt van bewoners van het buurtschap Kruisweg en dat dit gebied al sinds 2012 zwaar onder druk staat door grootschalige infrastructurele ontwikkelingen. Volgens de indiener is de omgeving sindsdien verder verworden tot een concentratiegebied voor infrastructuur en overheidsingrepen, ten koste van het woongenot en de omgevingskwaliteit.

Antwoord

De provincie begrijpt ook dat de opeenstapeling van grootschalige infrastructurele ontwikkelingen sinds 2012 als zeer belastend wordt ervaren en dat dit invloed heeft gehad op het woongenot en de omgevingskwaliteit. Deze zorgen zijn bekend bij de provincie en zijn betrokken bij de afweging in het kader van de voorkeursbeslissing. Juist omdat sprake is van een gebied dat al onder druk staat, is in de plan-MER en de belangenafweging nadrukkelijk gekeken naar leefomgeving. Tegelijkertijd staat de provincie voor de opgave om duurzame energie mogelijk te maken en zorgvuldig om te gaan met de schaarse ruimte.

C005 - Bewoners Organisatie Rotte

C005 Algemeen

De indiener beperkt haar zienswijze tot de locaties ten zuiden van de A12, de indiener is tegen deze voorkeurslocaties, omdat overlast wordt verwacht voor bewoners in het gebied.

Antwoord

De provincie begrijpt dat mogelijke hinder en effecten op de leefomgeving voor omwonenden een grote zorg zijn. In het plan-MER is gekeken naar effecten op geluid, slagschaduw, veiligheid, gezondheid en leefkwaliteit. Op basis daarvan zijn alleen locaties in beeld gebleven die in beginsel kunnen voldoen aan de geldende wettelijke normen. De provincie benadrukt dat in deze fase nog geen besluit is genomen over de plaatsing van concrete windturbines. Als de projectbesluit procedure wordt gestart zal het initiatief opnieuw en gedetailleerd worden onderzocht welke effecten optreden en of aan alle normen wordt voldaan.

C005 Plan-MER

De indiener stelt dat in de plan-MER te veel uitgegaan is van standaardwaarden, waardoor de feitelijke (geluids)overlast mogelijk aanzienlijk groter zal zijn dan wordt voorgesteld.

Antwoord

In het plan-MER is een beoordeling van geluideffecten uitgevoerd aan de hand van een referentietype Vestas V150 6.0MW op een ashoogte van 115 meter. Dit specifieke type is doorgerekend voor alle varianten en alternatieven zodat een goede vergelijking kan worden gemaakt tussen gebieden. Er is nog geen zicht op een concreet initiatief en ook niet op het windturbintype dat wordt gebouwd. De daadwerkelijke geluidsbelasting op de omgeving is dus op dit moment nog niet te bepalen. Dit onderzoek zal dus in de toekomst nog worden uitgevoerd. Zo'n initiatief zal te allen tijde moeten voldoen aan geluidsnormen.

C005 Uitzicht

De indiener stelt dat de plaatsing van windmolens in dit poldergebied tot een ernstige aantasting van de vrije zichtlijnen.

Antwoord

De zorgen over het zicht op windturbines begrijpen wij en nemen wij serieus. Windturbines hebben onmiskenbaar invloed op het landschap en kunnen het uitzicht vanuit de woonomgeving veranderen, vergelijkbaar met andere grootschalige ingrepen zoals hoogspanningsleidingen, bedrijventerreinen en infrastructurele werken. Moderne windturbines zijn door hun hoogte en bewegende wieken visueel dominant aanwezig. Daarbij geldt echter dat er in het ruimtelijk ordeningsrecht geen recht bestaat op een blijvend vrij of ongestoord uitzicht. Veranderingen in het landschap kunnen, binnen de geldende wet- en regelgeving en na een zorgvuldige afweging van belangen, worden toegestaan. De provincie kiest er daarom voor om de landschappelijke impact van windturbines zoveel mogelijk te concentreren in gebieden die daarvoor het meest geschikt worden geacht, waarbij de opstelling van windturbines wordt gekoppeld aan grote landschappelijke en infrastructurele structuren op een logische en samenhangende wijze.

C005 Recreatie

De indiener verzet zich in het bijzonder tegen de mogelijke plaatsing van een windmolen nabij de Rotte, binnen het recreatiegebied van het Recreatieschap Rottemeren, omdat dit volgens de indiener bij uitstek geschikt voor laagdrempelige natuurrecreatie en korte wandelingen, waarvoor windmolens geen passende functie hebben.

Antwoord

De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. De aanwezigheid van windenergie sluit recreatief gebruik niet uit en kan, mits zorgvuldig ingepast, samengaan met wandelen, fietsen en andere vormen van dagrecreatie.

C005 Groen Blauwe structuur

De indiener wijst op de tegenstrijdigheid tussen het provinciale beleid dat inzet op versterking van groen-blauwe recreatieve structuren en investeringen in het Landschapspark De Rotte, en het tegelijkertijd toestaan van windmolens die de recreatieve waarde van dit gebied verminderen.

Antwoord

De provincie merkt op dat de verbindingszone tussen het Bentwoud en de Rottemeren in de ontwerp-omgevingsverordening is aangewezen als groene buffer en groenblauwe ontwikkellijn. Het gebied heeft daarbij geen aanduiding als natuurgebied. De plaatsing van windturbines is daarom niet op voorhand strijdig met de doelstellingen voor een groene buffer en een groenblauwe ontwikkellijn. Voor het Groene Hart geldt dat de provincie inzet op een zorgvuldige inpassing van duurzame energieopwekking in het landschap, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de omgevingskenmerken en de landschappelijke en recreatieve waarden van het gebied. Deze waarden worden door de provincie als belangrijk aangemerkt en vormen een essentieel onderdeel van de afweging.

De provincie ziet het combineren van landschappelijke en recreatieve functies met duurzame energieopwekking niet als tegenstrijdig, maar als een integrale opgave, waarbij zowel versterking van groen-blauwe structuren als de energietransitie worden meegewogen. Dit vraagt bij de uitwerking van het voorkeursgebied nadrukkelijk aandacht. Voor het Groene Hart geldt dat de provincie inzet op een zorgvuldige inpassing van duurzame energieopwekking in het landschap, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de omgevingskenmerken en de landschappelijke en recreatieve waarden van het gebied. Deze waarden worden door de provincie als belangrijk aangemerkt en vormen een essentieel onderdeel van de afweging. Tegelijkertijd kent het Groene Hart, in vergelijking met andere delen van de provincie, relatief veel openheid en ruimte. Hierdoor is het een gebied waar – mits zorgvuldig ingepast – ruimte kan worden gevonden voor windenergie. De provincie ziet het combineren van landschappelijke en recreatieve functies met duurzame energieopwekking niet als tegenstrijdig, maar als een integrale opgave, waarbij zowel versterking van groen-blauwe structuren als de energietransitie worden meegewogen.

C005 Recreatie

De indiener stelt ook dat de voorgestelde windmolenlocaties niet passen binnen de wens om betere recreatieve verbindingen tussen het Rottemeren gebied en het Bentwoud te realiseren.

Antwoord

De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. De aanwezigheid van windenergie sluit recreatief gebruik niet uit en kan, mits zorgvuldig ingepast, samengaan met wandelen, fietsen en andere vormen van dagrecreatie.

C005 Algemeen

De indiener onderkent het belang van de energietransitie maar stelt dat deze verplichting niet rechtvaardigt dat open en waardevolle recreatieve ruimten worden ingevuld met windmolens, ten koste van de leefkwaliteit van huidige en toekomstige bewoners en gebruikers.

Antwoord

De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. De aanwezigheid van windenergie sluit recreatief gebruik niet uit en kan, mits zorgvuldig ingepast, samengaan met wandelen, fietsen en andere vormen van dagrecreatie.

C006 - Vereniging de Molenvrienden Rottemerengebied

C006 Participatie

De indiener stelt dat belanghebbende onvoldoende betrokken zijn, omdat relevante belanghebbenden, waaronder de Stichting Molenviergang en de molenaars die de molens bewonen en bedienen, niet zijn betrokken in het proces zijn betrokken. De indiener stelt ook dat de door hen ingediende petitie is genegeerd.

Antwoord

Het participatieproces is breed opgezet met openbare informatiebijeenkomsten, een klankbordgroep, nieuwsbrieven en een projectwebsite, waarbij belanghebbenden zich konden aanmelden en inbreng konden leveren. De petitie van de Vereniging Molenvrienden Rottemerengebied is in ontvangst genomen en is besproken in de Statencommissie Economie en Energie van 8 oktober 2025. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. De plek en manier waarop de turbines worden neergezet maakt verschil. Als ze dicht bij wegen of andere grote bouwwerken staan en netjes op een rij, vallen ze minder op. Als ze verspreid staan of midden in open land, vallen ze juist meer op en hebben ze meer invloed op het landschap.

C006 Landschap

De indiener stelt dat de landschappelijke en recreatieve belevingswaarde van het open Rottemerengebied onomkeerbaar wordt aangetast door grootschalige windturbines in de directe nabijheid.

Antwoord

De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. Gezien de grote ruimtelijke opgaven in de provincie is het noodzakelijk om functies te combineren en gebieden meervoudig te benutten. In de plan-MER heeft de variant met positie a7 een negatieve beoordeling gekregen omdat deze in het recreatiegebied de Rottemeren ligt. Deze positionering vormt potentieel een bedreiging voor de uitvoering van het ontwikkelplan volgens de plan-MER. Van overige windmolenposities in de Kruisweg wordt geen invloed verwacht. De provincie is van mening dat windturbines kunnen worden ingepast in bestaande recreatieve landschappen, waarbij aandacht is voor zichtlijnen, routing, landschappelijke inpassing en verblijfskwaliteit. De aanwezigheid van windenergie sluit recreatief gebruik niet uit en kan, mits zorgvuldig ingepast, samengaan met wandelen, fietsen en andere vormen van dagrecreatie. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar landschap. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op landschap verder uitgewerkt. Daarbij is inzichtelijk

gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied. Dit heeft niet geleid tot de conclusie dat het voorkeursgebied niet uitvoerbaar is, noch tot aanpassing van het voorkeursgebied.

C006 Aanvullende onderzoek

De indiener stelt dat eerst aanvullend onderzoek moet worden verricht en pas daarna een definitief besluit genomen kan worden. De indiener stelt dat cruciale onderzoeken naar windturbulentie, erfgoedimpact en cumulatieve landschapseffecten zijn ten onrechte doorgeschoven naar een latere fase.

Antwoord

De mogelijke wake-effect van de turbines op de werking en beleving van de molens is in de plan-MER niet onderzocht, omdat dit pas bij een concreet initiatief op basis van de precieze locatie van de windturbines berekend kan worden. Los van het projectbesluit in Lansingerland heeft de provincie een gespecialiseerd bureau opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de effecten van windturbines op de windvang van erfgoedmolens; de resultaten hiervan worden rond de zomer verwacht. Dit onderzoek geeft een eerste indicatie van de mogelijke effecten. In de projectbesluitfase zal daarnaast altijd een locatie-specifiek onderzoek plaatsvinden naar de effecten van een concreet windinitiatief op onder andere de molenviergang, inclusief de windvang.

C006 Molenbiotoop

De indiener stelt dat het provinciale beschermingsbeleid voor molenbiotopen consequent moet worden toegepast. De indiener vindt het onaanvaardbaar dat het ontwerp de plaatsing van circa 195 meter hoge windturbines mogelijk maakt op afstanden van ongeveer 430 meter en circa 1.000 meter van de Molenviergang. De indiener stelt dat dit in strijd met provinciaal beleid, met name de Herziening Omgevingsbeleid 2025 en de bijbehorende OER, waarin voor deze specifieke molengang juist een beschermingszone van 1.000 meter zonder windturbines is vastgelegd.

Antwoord

De afstand van 1.000 meter heeft geen formele of juridisch bindende status in het provinciale beleid zoals in de Omgevingsverordening. Deze afstand is opgenomen in het Omgevingseffectrapport (OER) als een aanvullende beoordelingsafstand om effecten op cultuurhistorische waarden breder en zorgvuldiger in beeld te brengen. Het betreft daarmee een onderzoeks- en beoordelingsmaat en geen norm die automatisch leidt tot uitsluiting van locaties.

C006 Algemeen

De indiener is tegen het Ontwerp Voorkeursbesluit windenergie Lansingerland, omdat dit besluit volgens hen onvoldoende bescherming biedt aan de Molenviergang in de

Tweemanspolder te Zevenhuizen. De indiener stelt dat de betreffende locatie moet worden heroverwogen.

Antwoord

De provincie neemt kennis van uw bezwaar tegen de ontwerp voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland en uw zorg dat dit besluit volgens u onvoldoende bescherming biedt aan de Molenviergang in de Tweemanspolder te Zevenhuizen. De effecten van mogelijke windturbines op omliggende erfgoed zijn betrokken in de voorkeursbeslissing en maken onderdeel uit van de integrale belangenafweging. . Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. De plek en manier waarop de turbines worden neergezet maakt verschil. Als ze dicht bij wegen of andere grote bouwwerken staan en netjes op een rij, vallen ze minder op. Als ze verspreid staan of midden in open land, vallen ze juist meer op en hebben ze meer invloed op het landschap.

C006 Afstandsnormen

De indiener stelt dat de risico's van windturbulentie (wake-effect) door moderne windturbine het functioneren, de veiligheid en het principe van "behoud door gebruik" van de historische molens bedreigen. De indiener acht het bestuurlijk inconsistent dat de provincie wel een afstand van circa 5 km hanteert om interferentie tussen windturbines te voorkomen, maar geen vergelijkbare bescherming toepast voor kwetsbaar windafhankelijk erfgoed.

Antwoord

De afstand van 5 kilometer is opgenomen in de Omgevinsgvisie als uitgangspunt voor de vertaling van de nieuwe zoekgebieden wind naar daadwerkelijke windlocaties. Deze afstand is opgenomen om visuele interferentie tussen windparken zoveel mogelijk te voorkomen. Deze afstand gaat niet over windvang, daar is een kleinere, niet nader vastgestelde afstand voor van toepassing. Het erfgoedbelang is nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. Daarbij worden erfgoedbelangen afgewogen tegen andere provinciale belangen, zoals de opgave voor duurzame energie. De mogelijke wake-effect van de turbines op de werking en beleving van de molens is in de plan-MER niet onderzocht, omdat dit pas bij een concreet initiatief op basis van de precieze locatie van de windturbines berekend kan worden.

C007 - Stichting Rotte-Verband (SRV)

C007 Procedure

De indiener maakt bezwaar tegen de gevolgde procedure en verzoekt de provincie de besluitvorming over te doen, met een hernieuwd en uitgebreider locatieonderzoek en een nieuwe participatieronde. De indiener representeert zes bewonersorganisaties die langs de Rotte samenwerken en die ruim 1.000 gezinnen vertegenwoordigen, meerdere bewoners en organisaties hebben actief deelgenomen aan de door de provincie georganiseerde bijeenkomsten.

Antwoord

Er is geen aanleiding om een nieuw en uitgebreider locatieonderzoek en participatietraject te starten. Zoals beschreven in het participatieverslag wind Lansingerland is vanaf het najaar van 2023 een uitgebreid en meerjarig participatietraject doorlopen, waarin inwoners, bewonersorganisaties, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden actief zijn betrokken en op bepaalde momenten zijn geraadpleegd. Dit traject bestond uit een brede mix van participatievormen, waaronder gesprekken met bewonersverenigingen, openbare informatieavonden, digitale bijeenkomsten, straatgesprekken, een klankbordgroep met omwonenden, een werkgroep met overheden en organisaties, en twee grootschalige enquêtes uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast zijn formele inspraakmomenten georganiseerd via de terinzagelegging van de concept-NRD, waarbij zienswijzen konden worden ingediend en zijn beantwoord in een Nota van Beantwoording. De inbreng uit participatie is aantoonbaar betrokken bij het plan-MER en de ontwerp-voorkeursbeslissing, onder meer door aanpassingen naar aanleiding van reacties uit de klankbordgroep en ambtelijke reviews.

C007 Procedure

De indiener stelt dat tijdens het proces van de voorkeursbeslissing een ernstige procedurele verstoring heeft plaatsgevonden doordat de provincie tussentijds met de gemeente Lansingerland een overeenkomst heeft gesloten waarin Bleizo-West als mogelijke woningbouwlocatie is aangewezen. De indiener stelt dat hierdoor deze locatie verviel voor windmolenplaatsing, terwijl zij eerder onderdeel was van het locatieonderzoek. Daarmee werd volgens de stichting feitelijk de helft van de onderzochte locatieopties geschrapt, terwijl de participatie al liep.

Antwoord

Het participatieproces heeft tijdens de verkenningsfase vanaf het najaar van 2023 betrekking gehad op die drie locaties waar Pondera en Bosch & Van Rijn technische ruimte zagen voor een windproject. De locatie Bleizo-West is één van die locaties. Gedurende de verkenningsfase en het participatieproces is bij de gemeente Lansingerland de wens ontstaan om op een gedeelte van de locatie Bleizo-West circa 5.000 woningen met bijbehorende maatschappelijke en commerciële voorzieningen mogelijk te maken. Zoals ook toegelicht in het participatieverslag, is deze ontwikkeling op 30 oktober 2024 toegelicht tijdens een digitaal bijpraatmoment voor de leden van de klankbordgroep. Op 19 februari 2025 is de bestuursovereenkomst getekend, waarmee het college van gedeputeerde staten de wens voor woningbouw op een gedeelte van de locatie Bleizo-West, onder voorwaarden, onderschrijft. Het college van gedeputeerde staten begrijpt dat deze ontwikkeling gedurende

de verkenningsfase en het participatieproces wellicht als een verstoring is ervaren. Het participatieproces is echter verlopen volgens het vastgestelde communicatie- en participatieplan. De wens voor woningbouw op een gedeelte van de locatie Bleizo-West is een ontwikkeling die gedurende de verkenningsfase is ontstaan en is meegewogen bij de besluitvorming over de voorkeursbeslissing, net zoals dat geldt voor de uitkomsten van het participatieproces. De overwegingen voor deze keuze zijn toegelicht in de gesloten bestuursovereenkomst en in onderhavig voorkeursbesluit is de keuze voor dit besluit gemotiveerd.

C007 Procedure

De indiener acht deze werkwijze onzorgvuldig en onjuist tegenover de participanten, omdat de spelregels tijdens het proces zijn gewijzigd, de indiener stelt dat hierdoor het locatieonderzoek opnieuw had moeten worden uitgevoerd en de participatieprocedure daarna opnieuw had moeten worden opgestart.

Antwoord

De ontwerp voorkeursbeslissing is genomen op 18 november 2025, dat is nadat de bestuursovereenkomst op 19 februari 2025 is gesloten. Het ondertekenen van de bestuursovereenkomst is niet van invloed op de onderzoeksresultaten van de plan-MER, een nieuw locatieonderzoek gaat dan ook niet tot andere resultaten leiden in het plan-MER. De bestuursovereenkomst is wel meegewogen bij het nemen van de voorliggende voorkeursbeslissing.

C007 Algemeen

De indiener betwist de conclusie van de provincie dat Kruisweg-Oost op basis van het onderzoek het meest geschikt zou zijn, aangezien Bleizo-West tot het moment van de overeenkomst juist als een geschikte locatie werd aangemerkt.

Antwoord

De provincie Zuid-Holland hecht groot belang aan zowel de ontwikkeling van duurzame windenergie als aan de woningbouwopgave. De locatie Bleizo-West is ruimtelijk geschikt voor windenergie, maar de gemeente Lansingerland werkt inmiddels aan een ontwikkelkader waarmee circa 5.000 woningen, bedrijven en voorzieningen worden mogelijk gemaakt bij het hoogwaardig (openbaar) vervoersknooppunt station Lansingerland. Het Rijk heeft de locatie Bleizo ook aangewezen als 'doorbraaklocatie/ (regionale) grootschalige woningbouwlocatie'. De voorziene ontwikkeling met onder andere grootschalige woningbouw is niet te combineren met de komst van windturbines in dit gebied. Dergelijke ontwikkelingen zijn niet voorzien bij de locatie Kruisweg-Oostzijde, binnen dit gebied heeft met name het deel onder de A12 de voorkeur, indien windturbines in Lansingerland worden gerealiseerd.

C008 - Coalitie van lokale energie-initiatiefnemers (ECRR)

C008 Algemeen

De indieners onderschrijven de noodzaak van de energietransitie en het belang van windenergie op land, maar stellen dat de gekozen voorkeurslocatie Kruisweg-Oost niet passend is bij de lokale situatie en wensen. De indieners bestaan uit een brede coalitie van lokale, coöperatieve energie-initiatiefnemers.

Antwoord

De provincie in de voorkeursbeslissing een integrale afweging gemaakt waarin verschillende belangen zijn meegewogen. Op basis van deze afweging is Kruisweg-Oost als voorkeurslocatie in beeld gekomen, in combinatie met de voorkeur om realisatie zoveel mogelijk onder de A12 op en nabij het bedrijventerrein te laten plaatsvinden.

C008 Algemeen

De indieners spreken een duidelijke voorkeur uit voor de ontwikkeling van windturbines op en direct bij het bedrijventerrein Greenparc Bleiswijk, ten zuiden van de A12. Deze locatie kent volgens de indieners een breed lokaal draagvlak bij ondernemers en energiecoöperaties en biedt sterke kansen voor lokaal eigenaarschap. De indieners stellen dat deze locatie directe levering van energie aan bedrijven mogelijk, wat netcongestie kan verminderen en de economische haalbaarheid van het project vergroot, ook zijn er goede koppelkansen met laadinfrastructuur, opslag en andere duurzame oplossingen.

Antwoord

De provincie herkent de voorkeur van de indieners voor ontwikkeling van windturbines op en direct bij het bedrijventerrein Greenparc Bleiswijk. De provincie nodigt de indieners en andere initiatiefnemers dan ook nadrukkelijk uit om deze ideeën te vertalen in een concreet en onderbouwd initiatief. Een dergelijk initiatief kan vervolgens door de provincie in behandeling worden genomen, indien een initiatief voldoende concreet en kansrijk is, kan de provincie op basis daarvan besluiten om de projectbesluitprocedure op te starten, zodat het plan formeel planologisch kan worden uitgewerkt en de benodigde onderzoeken en participatie in dat kader kunnen plaatsvinden.

C008 Algemeen

De indieners stellen dat het gebied ten noorden van de A12 daarentegen ontbreekt volgens de indieners ieder draagvlak. De indieners stellen dat er is sprake van grote maatschappelijke weerstand, waardoor een succesvolle ontwikkeling met lokaal eigenaarschap vrijwel onmogelijk wordt en zelfs schadelijk kan zijn voor het imago en draagvlak van lokale energiecoöperaties. Volgens de indieners staat dit haaks op de provinciale ambitie om de energietransitie samen met lokale gemeenschappen vorm te geven.

Antwoord

De provincie herkent dat in het gebied ten noorden van de A12 sprake is van zorgen en beperkt draagvlak. Draagvlak en lokaal eigenaarschap zijn belangrijke uitgangspunten bij de ontwikkeling van windenergie en passen bij de ambitie om de energietransitie samen met

lokale gemeenschappen vorm te geven. Tegelijkertijd sluit de provincie dit gebied niet op voorhand uit. Mocht blijken dat realisatie onder de A12 (deels) niet uitvoerbaar is, dan is het noodzakelijk om ook andere opties in beeld te houden om de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie niet in gevaar te brengen. In een vervolgfase zal nadrukkelijk worden ingezet op participatie en het vergroten van lokaal eigenaarschap.

C008 Plan-MER

De indieners stellen dat in de Plan-MER de technische beperkingen op het bedrijventerrein te strikt zijn geïnterpreteerd, terwijl in de praktijk via maatwerk met betrokken partijen mogelijk meer ruimte bestaat voor windturbines, daarom verzoeken de indieners om de zoekgebieden op en rond het bedrijventerrein te verruimen.

Antwoord

De technische ruimte op en rond het bedrijventerrein is gebaseerd op de belemmeringenanalyse uit de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). In de NRD is zorgvuldig rekening gehouden met (wettelijke) afstanden tot infrastructuur, gebouwen, buisleidingen, elektriciteitsmasten enz. Daarmee ontstaat een realistisch beeld van de onderzoeksgebieden voor windenergie. Tegelijkertijd sluit de provincie maatwerk in individuele gevallen niet uit. Van initiatiefnemers wordt verwacht dat zij actief verkennen en onderbouwen of een project ten zuiden van de A12 realiseerbaar is, en daartoe een inhoudelijk gemotiveerd initiatief indienen. Dit geldt nadrukkelijk ook voor locaties op het bedrijventerrein: als een initiatiefnemer kan onderbouwen dat er buiten de vastgestelde technische ruimte alsnog ruimte bestaat en daarbij beschikt over instemming van de verantwoordelijke instanties en grondeigenaar kan aantonen dat op een specifieke locatie, ook buiten de in het plan-MER gehanteerde technische ruimte, toch een windturbine mogelijk is, zal de provincie dit initiatief in behandeling nemen. Daarmee blijft het zoekgebied als kader ongewijzigd, maar is er binnen dat kader wel ruimte voor concreet onderbouwd maatwerk vanuit de initiatiefnemer.

C008 Algemeen

De indieners roepen Gedeputeerde Staten op om de voorkeursbeslissing te heroverwegen en deze te beperken tot Greenparc Bleiswijk, omdat dit de grootste kans biedt op een gedragen, uitvoerbaar en lokaal verankerd windenergieproject en onnodige vertraging en conflicten voorkomt.

Antwoord

De provincie heeft de voorkeur dat de windturbines zoveel mogelijk onder de A12 op het bedrijventerrein worden gerealiseerd. Daarom wordt van initiatiefnemer(s) verwacht dat zij actief onderzoeken en onderbouwen of en in welke mate plaatsing onder de A12 haalbaar is, en dat zij hiervoor met een concreet en gemotiveerd initiatief komen. Tegelijkertijd sluit de provincie het gebied ten noorden van de A12 op dit moment niet uit. Dit om te voorkomen dat de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie in gevaar komen indien zou blijken dat realisatie onder de A12 (deels) niet uitvoerbaar is. Met deze benadering wordt zowel recht gedaan aan de wens om eerst in te zetten op het bedrijventerrein als aan de verantwoordelijkheid van de provincie om tijdig voldoende duurzame energieopwekking mogelijk te maken.

C009 - Alliantie Groen Blauwe Rotte (AGBR)

C009 Ecologie

De indiener stelt dat de ecologische effecten onvoldoende zijn onderzocht, omdat veldonderzoek ontbreekt en de beoordeling van effecten is doorgeschoven naar de uitvoeringsfase, waardoor cumulatieve effecten van meerdere windturbines niet inzichtelijk worden gemaakt. De indiener stelt dat dit een wezenlijke tekortkoming is in de besluitvorming.

Antwoord

De mogelijke invloed van het plaatsen en gebruik van windturbines op natuur wordt op verschillende momenten beoordeeld. In het plan-MER worden effecten op natuur waaronder beschermde dier- en plantensoorten onderzocht. Er wordt een algemeen beeld gevormd van de huidige en toekomstige natuurwaarden en is gebaseerd op literatuuronderzoek, openbare bronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ditzelfde literatuur- en bronnenonderzoek zal worden gebruikt voor de beschrijving van de effecten op beschermde soorten. Aangezien nog niet bekend is waar de windmolens precies komen, kan op dit moment slechts met beperkte nauwkeurigheid worden vastgesteld wat de effecten op de natuur zullen zijn. Zoals in de plan-MER is opgenomen er zal in de vergunningsfase door een initiatiefnemer een ecologisch onderzoek moeten worden uitgevoerd waarbij er gekeken wordt of er significante effecten zijn op beschermde soorten tijdens de bouw en gebruiksfase. Tijdens het vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar natuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

C009 Algemeen

De indiener concludeert dat de doelstelling om circa 15 MW windenergie te realiseren te zwaar heeft gewogen ten opzichte van de maatschappelijke waarde van het Rottemeren gebied en verzoekt Gedeputeerde Staten af te zien van plaatsing van windturbines in dit gebied.

Antwoord

De provincie neemt kennis van uw conclusie dat het realiseren van 15 MW windenergie naar uw oordeel zwaarder lijkt te wegen dan de maatschappelijke waarde van het Rottemeren gebied. Ook neemt de provincie kennis van uw verzoek om af te zien van windenergie in Kruisweg-Oost. De provincie benadrukt dat de aanwijzing van een ontwerp-voorkeurslocatie het resultaat is van een integrale afweging, waarin naast de energieopgave ook landschappelijke, ecologische, recreatieve en beleidsmatige belangen zijn betrokken. De provincie herkent de zorg van de indiener over de maatschappelijke waarde van het Rottemeren gebied. Deze waarden zijn nadrukkelijk betrokken bij de afweging. Tegelijkertijd is de provincie gehouden aan de provinciale en landelijke klimaat- en energiedoelstellingen, waaronder de opgave om duurzame energie op te wekken. Op basis van een integrale

afweging is geconcludeerd dat het gebied als geheel niet wordt uitgesloten, maar dat plaatsing alleen met zorgvuldige inpassing kan plaatsvinden.

C009 Procedure

De indiener heeft vraagtekens bij de gevolgde procedure, omdat volgens de indiener de bestuurlijke afspraken over Bleizo-West ertoe hebben geleid dat dit gebied niet meer als volwaardig alternatief is meegenomen, terwijl het zoekgebied tussentijds is verkleind.

Antwoord

Bleizo-West is volwaardig en inhoudelijk onderzocht in het plan-MER. In fase 1 van het plan-MER is Bleizo-West beoordeeld als onderzoeksofstelling B, waarbij de relevante milieu-, ruimtelijke en omgevingsaspecten zijn meegenomen in de beoordeling. Daarmee heeft Bleizo-West onderdeel uitgemaakt van de integrale vergelijking van alternatieven. In fase 2 van het plan-MER is gewerkt met een beperkt aantal geoptimaliseerde varianten, gericht op verdere verfijning van de meest kansrijke opstellingen. Voor Bleizo-West was in deze fase geen ruimte om een geoptimaliseerde variant te modelleren, omdat in dit gebied – in vergelijking met de andere onderzochte gebieden – slechts plaats is voor drie windmolens. Dit betekent echter niet dat Bleizo-West tussentijds is afgevalen of buiten beschouwing is gelaten op basis van bestuurlijke afspraken. De beoordeling van Bleizo-West uit fase 1 blijft onverkort onderdeel van de integrale afweging. Bleizo-West is expliciet toegevoegd aan de overzichtstabellen met scores, hiermee wordt inzichtelijk gemaakt hoe Bleizo-West zich verhoudt tot de andere onderzochte locaties binnen het plan-MER.

C009 Ecologie

De indiener stelt dat de ecologische verbinding tussen Rottemeren en Bentwoud, met name ter hoogte van de Rottezoom/Bleiswijkse Fles, ernstig wordt aangetast, terwijl dit juist het meest kwetsbare en cruciale deel van het landschapspark is. De indiener wijst ook op de bedreiging van het cultuurhistorisch erfgoed, in het bijzonder de Molenviergang van Zevenhuizen, waarvan de monumentale samenhang volgens de indiener wordt aangetast in strijd is met erfgoedwetgeving.

Antwoord

De provincie onderkent het bijzondere cultuurhistorische belang van de Molenviergang als rijksmonumentaal molenensemble en erkent dat windturbines in de omgeving een visuele invloed kunnen hebben op dit erfgoed. Dit erfgoedbelang is daarom nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. Daarbuiten is, bij de uitwerking van de geschiktheid van de zoekgebieden voor windenergie, vanuit de beschermde molenbiotoop van 400 meter aanvullend een extra buffer van 600m van belang. Dit op grond van de Milieueffectrapportage Module Energietransitie (par. 4.10.2). Daarbij worden erfgoedbelangen afgewogen tegen andere provinciale belangen, zoals de opgave voor duurzame energie. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar natuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op

voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. De plek en manier waarop de turbines worden neergezet maakt verschil. Als ze dicht bij wegen of andere grote bouwwerken staan en netjes op een rij, vallen ze minder op. Als ze verspreid staan of midden in open land, vallen ze juist meer op en hebben ze meer invloed op het landschap.

C009 belangenafweging

De indiener stelt dat Alliantie Groen Blauwe Rotte, een samenwerkingsverband van natuur-, landschaps- en erfgoedorganisaties in het Rottemeren gebied, grote bezwaren heeft tegen de ontwerp voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland. De indiener stelt dat de afweging bij de voorkeursbeslissing te eenzijdig technisch en economisch van aard en ontbreekt een volwaardige weging van landschappelijke, ecologische, recreatieve en cultuurhistorische waarden.

Antwoord

In het plan-MER is, naast de technische haalbaarheid, ook onderzoek gedaan naar en een vergelijking gemaakt van de effecten op de leefomgeving, natuur, landschap, gezondheid, veiligheid en gebruikswaarde. In de voorkeursbeslissing heeft de provincie vervolgens een brede belangenafweging gemaakt, waarbij mens, dier, landschap, natuur, ecologie en maatschappelijke impact nadrukkelijk en volwaardig zijn meegewogen. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar zowel natuur als landschap. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie. Ook voor het aspect landschap zijn de effecten verder uitgewerkt. Daarbij is inzichtelijk gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. De plek en manier waarop de turbines worden neergezet maakt verschil. Als ze dicht bij wegen of andere grote bouwwerken staan en netjes op een rij, vallen ze minder op. Als ze verspreid staan of midden in open land, vallen ze juist meer op en hebben ze meer invloed op het landschap.

C009 Landschap

De indiener stelt dat het provinciale voornemen bestuurlijk inconsistent is met decennialang beleid en publieke investeringen gericht op bescherming en ontwikkeling van het Rottemerengebied als landschapspark en groene buffer voor de verstedelijkende Randstad.

Antwoord

Het gebied van de Rottemeren is blijvend van belang voor Zuid-Holland. Bij de uitwerking van het voorkeursgebied is landschappelijke inpassing en versterking van de groenblauwe structuren een belangrijk aandachtspunt. Binnen het voorkeursgebied is hier ruimte voor een nadere afweging in het vervolgproces.

C009 Landschap

De indiener voert aan dat plaatsing van circa 200 meter hoge windturbines leidt tot blijvende schade aan het landschap, waarbij het plan-MER wel significante effecten erkent maar de cumulatie met bestaande infrastructuur onderschat. De indiener stelt dat dit in strijd is met de provinciale Omgevingsvisie en de Herziening Omgevingsbeleid 2025.

Antwoord

Windparken hebben impact op het landschap en kunnen bestaande kwaliteiten aantasten. De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap. Het plan-MER probeert, met behulp van een aantal beoordelingscriteria, zo goed en objectief mogelijk het landschappelijke effect in beeld te brengen. Op grond van de Omgevingsverordening Zuid-Holland worden de kernkwaliteiten behorende bij de onderscheiden landschapstypen beschermd. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet daarom worden gemotiveerd wat de aanwezige kernkwaliteiten zijn en wat de wijze is waarop met de bescherming van de kernkwaliteiten is omgegaan. In plan-MER windenergie Lansingerland is voor het milieuaspect 'landschap' getoetst of windmolens toepasbaar zijn in het landschap en welke mogelijke effecten deze hebben op het landschap. In de Plan-MER is landschap met vier verschillende criteria beoordeeld, cumulatie is geen criterium. Wel is bij het criterium, visuele interferentie rekening gehouden met de A12. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar landschap. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op landschap verder uitgewerkt. Daarbij is inzichtelijk gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied.

D - Bewoners

D001 - Naam geanonimiseerd

D001 Algemeen

De indiener geeft een instemmende zienswijze op de ontwerp-voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

D001 Duurzame energie

De indiener benadrukt dat eigen, duurzaam opgewekte energie noodzakelijk is voor zowel persoonlijk als industrieel gebruik en onlosmakelijk verbonden is met welvaart en onafhankelijkheid.

Antwoord

De provincie deelt de overtuiging dat lokaal en duurzaam opgewekte energie essentieel is voor een toekomstbestendige en onafhankelijke energievoorziening.

D001 Groene Hart

De indiener stelt dat windmolens geen afbreuk doen aan het zogenoemde Groene Hart, dat volgens hem vooral bestaat uit grasland tussen bebouwing.

Antwoord

Binnen het provinciale beleid wordt het Groene Hart aangemerkt als een waardevol open landschap. De effecten van windenergie op het landschap zijn zorgvuldig meegewogen bij de totstandkoming van de ontwerp-voorkeursbeslissing.

D002 - Naam geanonimiseerd

D002 Algemeen

De indiener stelt dat hij tegen de voorkeursbeslissing is.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

D002 Geluid

De indiener wijst de voorkeursbeslissing af, omdat de gekozen locatie tussen de woongebieden Moerkapelle, Kruisweg en Oosterheem ligt en leidt tot geluidsoverlast.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen over mogelijke geluidhinder. Bij het opstellen van de ontwerp-voorkeursbeslissing is rekening gehouden met de afstand tot bestaande woongebieden.

D002

D002 Landschap

De indiener stelt dat de voorkeursbeslissing leidt tot een ernstige aantasting van het landschap en pleit voor een andere voorkeurslocatie.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen om de aantasting van landschap. De effecten van windenergie op het landschap zijn daarom zorgvuldig meegewogen bij de totstandkoming van de ontwerp-voorkeursbeslissing..

D002 Groenblauwe ontwikkellijn

De indiener stelt dat de voorkeursbeslissing de verbinding tussen het Bentwoud en het Rottegebied belemmert. Deze verbinding is van groot belang voor natuur en recreatie in het gebied.

Antwoord

De verbindingszone tussen het Bentwoud en de Rottemeren is in de omgevingsverordening van de provincie opgenomen als 'groene buffer' en 'groenblauwe ontwikkellijn'. Het gebied is niet als natuur aangemerkt. De plaatsing van windturbines kan samengaan met de verdere ontwikkeling van de groenblauwe schakel tussen Bentwoud en Rottemeren, mits er nadrukkelijk aandacht voor een goede landschappelijke inpassing is.

D002 Ecologie

De indiener stelt dat de voorkeursbeslissing zeer nadelige gevolgen heeft voor vogels in het gebied.

Antwoord

In het plan-MER worden effecten op natuur waaronder beschermde dier- en plantensoorten onderzocht. Er wordt een algemeen beeld gevormd van de huidige en toekomstige natuurwaarden en is gebaseerd op literatuuronderzoek, openbare bronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ditzelfde literatuur- en bronnenonderzoek zal worden gebruikt voor de beschrijving van de effecten op beschermde soorten. Aangezien nog niet bekend is waar de windmolens precies komen, kan op dit moment slechts met beperkte nauwkeurigheid worden vastgesteld wat de effecten op de natuur zullen zijn. Zoals in de plan-MER is opgenomen er zal in de vergunningsfase door een initiatiefnemer een ecologisch veldonderzoek moeten worden uitgevoerd. Tijdens het vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar natuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

D002 Gezondheid

De indiener wijst de voorkeursbeslissing af, omdat de gekozen locatie tussen de woongebieden Moerkapelle, Kruisweg en Oosterheem ligt en kan leiden tot slaapproblemen.

Antwoord

De provincie begrijpt de vrees voor de mogelijke geluidsoverlast en schadelijke gevolgen die door windmolens wordt veroorzaakt. Het RIVM voert de komende tijd diverse onderzoeken uit naar geluid van windmolens en laagfrequent geluid van diverse bronnen van omgevingslawaaï. Zij betreft in haar onderzoeken ook resultaten uit andere EU-lidstaten. Er zijn geen eenduidige onderzoeksresultaten naar slaapverstoring door windmolens. Zie voor meer informatie over de gevolgen van de gezondheid van windmolens en het geluidsoverlast paragraaf.

D002 Economie

De indiener wijst de voorkeursbeslissing af, omdat de gekozen locatie tussen de woongebieden Moerkapelle, Kruisweg en Oosterheem ligt en zorgt voor waardeverlies van woningen en bedrijven.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen over mogelijke waardeverlies van woningen en bedrijven. Zie voor meer informatie over waardeverlies paragraaf compensatie.

D003 - Naam geanonimiseerd

D003 Algemeen

De indiener vindt het onduidelijk waarom de provincie inzet op lokale opwek van wind- en zonne-energie. Volgens de indiener is lokale opwek in Lansingerland echter niet nodig, omdat het Hoofdverdeelstation Bleizo al over voldoende capaciteit beschikt van stroom van windparken op zee of desnoods kerncentrales in Frankrijk en dan lokale opwek niet bijdraagt aan het oplossen van netcongestie.

Antwoord

Lokale opwek van duurzame energie draagt bij aan een efficiënt en robuust energiesysteem. Hoe korter de afstand tussen productie en gebruik, hoe minder energieverlies optreedt en hoe minder druk op het elektriciteitsnet ontstaat. Daarnaast vermindert lokale opwek de afhankelijkheid van externe energiebronnen, zorgt het voor spreiding van productie en benut het lokaal beschikbare duurzame bronnen optimaal. Netcongestie is een aandachtspunt, maar vormt geen reden om af te zien van lokale opwek. In de verdere planuitwerking wordt bekeken hoe de productie van duurzame energie zo goed mogelijk kan worden afgestemd op de beschikbare netcapaciteit.

D003 Landschap

De indiener merkt op dat eerdere analyses vooral keken naar technische randvoorwaarden, waardoor het open landschap als meest geschikt werd gezien. Volgens de indiener is het onbegrijpelijk dat het provinciale beleid over het Groene Hart niet is meegenomen in de eerdere analyses en de plan-MER.

Antwoord

Het beleid voor het Groene Hart is wél meegenomen in de plan-MER. In de effectbeoordeling hebben opstellingen binnen het Groene Hart een zeer negatieve beoordeling gekregen vanwege de verwachte aantasting van het open landschap en de landschappelijke waarden. De plan-MER hanteert 38 afzonderlijke beoordelingscriteria, die inhoudelijk sterk van elkaar verschillen. Deze variëren van landschap en leefomgeving tot natuur. Een score op het ene criterium heeft daarom niet automatisch dezelfde betekenis of zwaarte als een score op een ander criterium. De provincie heeft de voorkeurskeuze gebaseerd op een integrale afweging, waarbij de samenhang tussen alle relevante criteria is betrokken. Wel heeft de provincie er bewust voor gekozen het thema leefomgeving – waaronder geluid en slagschaduw – zwaarder te laten meewegen. Dit sluit aan bij het uitgangspunt om de bescherming van omwonenden en de kwaliteit van de leefomgeving een prominente plaats te geven in de besluitvorming.

D003 Plan/MER

De indiener stelt dat de plan-MER in het scoretabel laat zien dat windmolens op geen enkel criterium positief scoren en vraagt zich af waarom er desondanks voor deze voorkeursbeslissing is gekozen.

Antwoord

De plan-MER is opgesteld om de effecten van de verschillende alternatieven en locaties in beeld te brengen, niet om een waardeoordeel te geven over de wenselijkheid van windenergie als zodanig. In de scoretabel geeft een score van 0 aan dat er geen of een neutraal effect is op het betreffende criterium, niet dat er sprake is van een negatief oordeel. De resultaten van de plan-MER zijn gebruikt om de alternatieven onderling te vergelijken en een zorgvuldige ruimtelijke afweging te maken.

D003 Herziening Omgevingsbeleid

De indiener stelt dat Bleizo-West in de Herziening Omgevingsverordening 2025 nog steeds is aangewezen voor bedrijvigheid en windenergie. Omdat de voorgestelde vervangende bedrijventerreinen niet voldoen aan de HMC-criteria, kan volgens de indiener Bleizo-West niet van functie veranderen en kunnen er daardoor geen alternatieve locaties voor windenergie worden aangewezen.

Antwoord

De indiener refereert waarschijnlijk naar het ontwerpbesluit van de Herziening Omgevingsbeleid 2025. In het statenbesluit van de Wijziging Zuid-Hollandse Omgevingsverordening is Bleizo-West als windlocatielocatie verwijderd en is Kruisweg-Oost overgebleven als toevoeging. Dit in lijn met de ontwerp voorkeursbeslissing. Omdat de gemeente Lansingerland ook vervangende bedrijventerreinen in haar Omgevingsvisie heeft aangewezen is het bedrijventerreinen Bleizo-West ook niet meer aangewezen als bedrijvengebied (voorheen bedrijventerrein).

D003 Participatie

De indiener stelt dat de provincie het standpunt van de klankbordgroep onjuist heeft weergegeven. De klankbordgroep steunt geen windturbines in het Groene Hart en heeft geen voorkeur voor plaatsing ten zuiden van de A12, maar juist een veto tegen plaatsing ten noorden daarvan. Volgens de indiener doet de provincie slechts een vrijblijvend verzoek aan initiatiefnemers om windmolens zoveel mogelijk ten zuiden van de A12 te plaatsen. De indiener vraagt hoe wordt gewaarborgd dat windmolens niet alsnog in het Groene Hart terechtkomen.

Antwoord

De provincie heeft het standpunt van de klankbordgroep anders weergegeven in de voorkeursbeslissing. De provincie kan niet waarborgen dat er geen windturbines in het Groene Hart worden geplaatst. Na vaststelling van de voorkeursbeslissing wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij actief verkennen en onderbouwen of een project ten zuiden van de A12 realiseerbaar is, en dat zij hiervoor een inhoudelijk gemotiveerd initiatief indienen. Indien zich desondanks geen initiatiefnemer meldt met een dergelijk initiatief, zal de provincie zelf in gesprek gaan met de DCMR (over externe veiligheid van het bedrijventerrein), de ondernemers van het bedrijventerrein, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (over de afstand tot de snelweg), de eigenaren van de leidingen en de betrokken grondeigenaren. Doel van deze gesprekken is om inzicht te krijgen in de belemmeringen die realisatie ten zuiden van de snelweg in de weg staan en om te verkennen of – en zo ja op welke wijze – deze belemmeringen kunnen worden weggenomen. Indien uit deze verkenning blijkt dat er geen uitvoerbare mogelijkheden zijn voor realisatie onder de snelweg, vervalt de opgave niet, maar blijft een initiatief ten noorden van de snelweg aan de orde. De uitkomsten en bevindingen uit deze gesprekken worden

gedeeld met de klankbordgroep, die de mogelijkheid krijgt hierop te reageren en desgewenst een advies uit te brengen. Vervolgens worden zowel de bevindingen van de provincie als het eventuele advies van de klankbordgroep voorgelegd aan Gedeputeerde Staten (GS). Op basis daarvan besluit GS of ook initiatieven boven de snelweg in behandeling worden genomen.

D003 Participatie

De indiener stelt dat de Provincie de resultaten van het RUG-onderzoek bagatelliseert en de representativiteit ervan ter discussie stelt. De indiener vraagt wat de wetenschappelijke waarde en representativiteit zijn van de door de Provincie gehouden straatgesprekken en ook of de Provincie de waarde van het RUG-onderzoek ontkent.

Antwoord

De provincie hecht waarde aan een zorgvuldig en transparant participatieproces en erkent expliciet de waarde van het door de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) uitgevoerde onderzoek. De zienswijze dat de provincie de resultaten van dit onderzoek bagatelliseert of de wetenschappelijke waarde ervan ontkent, wordt niet gevolgd. De provincie heeft kennisgenomen van de bevindingen van het RUG-onderzoek, dat een belangrijk en onafhankelijk inzicht biedt in de beleving, zorgen en houding van inwoners ten aanzien van windenergie. Het betreft daarbij een sociaalwetenschappelijk onderzoek dat zich richt op percepties, emoties, vertrouwen, participatie en waarden, en niet op technische of ruimtelijke geschiktheid van locaties.

Het RUG-onderzoek levert daarmee waardevolle inzichten in hoe inwoners het onderwerp ervaren en welke zorgen en opvattingen leven, maar vormt geen inhoudelijke onderbouwing voor de vraag welk zoekgebied het meest geschikt is voor de realisatie van windenergie. Daarbij heeft de RUG zelf aangegeven dat de respondenten niet volledig representatief zijn voor de gehele bevolking van Lansingerland en de omliggende gebieden. Uit het onderzoek blijkt bovendien dat circa 65% van de deelnemers niet op de hoogte was van de beschikbare informatie- en participatiemogelijkheden. Deze constatering vormde juist aanleiding om aanvullende participatie-instrumenten in te zetten.

In dat kader zijn onder meer straatgesprekken georganiseerd, met als doel inwoners te bereiken die minder actief betrokken zijn of niet via reguliere kanalen, zoals nieuwsbrieven, advertenties of websites, worden bereikt. Deze straatgesprekken hebben daarmee een ander doel en karakter dan het RUG-onderzoek en zijn aanvullend ingezet om ook het zogenoemde 'stille midden' te betrekken. Vanwege het beperkte aantal deelnemers aan de straatgesprekken kunnen hieraan, zoals ook in de ontwerp-voorkeursbeslissing is opgenomen, geen harde conclusies worden verbonden.

De uitkomsten van het RUG-onderzoek en de straatgesprekken zijn dan ook niet tegen elkaar afgezet, maar in samenhang beschouwd als aanvullende bronnen van inzicht binnen het participatieproces. Daarmee is op zorgvuldige wijze invulling gegeven aan het betrekken van verschillende perspectieven en doelgroepen.

D003 voorkeursbeslissing

De indiener stelt dat de Provincie in de tabel Samenvattende Uitkomsten een onjuist beeld geeft van de situatie bij Kruisweg-Oost. Volgens de indiener zijn de meeste grondeigenaren ten noorden van de A12 tegen windmolens op hun percelen, terwijl slechts twee eigenaren van een bedrijventerrein (buiten het Groene Hart) bereidheid tonen op basis van een onjuiste aanname over aansluiting. De indiener vraagt waarom de Provincie een te positief beeld schetst van de feitelijke situatie.

Antwoord

In de concept voorkeursbeslissing is opgenomen in de tabel dat de grondeigenaren spreken zich nog niet duidelijk uit over bereidheid om mee te werken. Dit is veranderd in de voorkeursbeslissing naar: Meeste grondeigenaren ten noorden van de A12 lijken niet bereid hun gronden beschikbaar te stellen. Ten zuiden is de bereidheid beperkt en verdeeld bij de grondeigenaren.

D003 Milieunormering windturbines

De indiener vraagt waarom in de plan-MER geen invulling is gegeven aan aanbeveling 6 uit het rapport “Hoog aan de Wind” van de Randstedelijke Rekenkamer, waarin wordt geadviseerd een handhavingsnorm op te nemen in de vorm van een LAeq-eis. De indiener vraagt of de provincie alsnog van plan is deze aanbeveling op te volgen, aangezien zij in een eerdere brief heeft aangegeven te wachten op landelijke normen.

Antwoord

Bij de start van de projectprocedure en het plan-MER waren geen landelijke windturbinebepalingen van toepassing op windparken vanaf 3 windturbines. Om die reden moeten per project lokale normen worden gemotiveerd. Bij enkele windparken is in deze fase een aanvullende handhavingsnorm uitgedrukt in LAeq opgenomen in de vergunning. Voor dit project geldt dat in de vergunningfase lokale normen worden gesteld of dat wordt aangesloten bij nieuwe landelijke windturbinebepalingen als lopende de projectprocedure in werking treden.

D003 Mitigerende maatregelen

De indiener vraagt of er net als bij windpark Spui, ook bij de geplande windmolens bij Kruisweg in Moerkapelle maatregelen zoals een stilstandvoorziening worden overwogen om hinder voor omwonenden te beperken.

De indiener vraagt hoe wordt omgegaan met de nabijgelegen woningen binnen 500 à 600 meter van windmolenpositie A2, en of het gerechtvaardigd is dat eventuele kosten voor dergelijke maatregelen door de belastingbetaler worden gedragen.

Antwoord

Het uitwerken van eventuele stilstandregimes past niet bij de fase van een planMER. Er zijn nog geen windturbineposities bekend en ook nog geen windturbintype. Daarom kunnen concrete geluidniveaus ter plaatse van omliggende woningen ook nog niet inzichtelijk worden gemaakt. Of mitigatie nodig is om aan een bepaalde geluidnorm te voldoen is ook niet nog

bekend. Overigens worden vermeden opbrengsten als gevolg van geluidmitigatie (zoals stilstand) niet gefinancierd door de overheid.

D003 plan MER

De indiener stelt dat de provincie onzorgvuldig omgaat met de vastgestelde beoordelingscriteria uit de NRD. Volgens de Commissie mer mogen na vaststelling geen nieuwe criteria worden toegevoegd om de uitkomst te beïnvloeden, maar in het concept plan-MER is alsnog het criterium “Kansen voor meervoudig ruimtegebruik” geïntroduceerd. De indiener stelt dat dit is later ingetrokken als onrechtmatig, waarna het begrip in gewijzigde vorm (“Belemmeringen voor meervoudig ruimtegebruik”) opnieuw is opgenomen. De indiener vindt dit inconsistent.

De indiener stelt dat het criterium ‘Belemmeringen voor meervoudig ruimtegebruik’ onjuist wordt toegepast: de overdraai van windmolens over bedrijfsgebouwen is slechts toegestaan bij functionele binding, die hier bij project ontbreekt. De indiener stelt dat ondanks dit de provincie in de Ontwerp-Voorkeursbeslissing dat windmolens mogelijk onder de A12 kunnen worden geplaatst, terwijl dit niet realistisch of kansrijk is, mede omdat de turbines worden aangesloten op het hoogspanningsstation Bleizo en dus geen directe relatie hebben met omliggende bedrijven.

Antwoord

In principe is een voornemen om het planMER uit te voeren aan de hand van de beoordelingscriteria uit de NRD. Toch kan het in de praktijk gebeuren dat er in de loop van een langlopend traject als een planMER nieuwe inzichten ontstaan waardoor je bij een of meer beoordelingscriteria afwijkt van de NRD. Van belang is dat wijzigingen en doorontwikkelingen ten opzichte van de NRD in het planMER inzichtelijk worden gemaakt. Dat is het geval. De Commissie voor de mer heeft hier ook geen op- of aanmerkingen bij gemaakt. Verder is nog niet bekend waar de windturbines uiteindelijk komen, of er sprake is van overdraai en of er sprake is van functionele binding met aanwezige bedrijven. Dit alles moeten blijken uit het vervolg van de projectprocedure. Bij de beoordeling van belemmeringen voor meervoudig ruimtegebruik in het planMER is uitgegaan van de toegekende functies aan locaties.

D003 Afstandsnormen

De indiener vraagt zich af waar de 500 meter norm vandaan komt. De indiener stelt dat deze norm deze afstandsnorm, en de grenswaarde van 5 woningen, bedacht is om deze een specifieke windmolenpositie te rechtvaardigen, wat de indiener onacceptabel vindt. De indiener stelt voor dat als de provincie een afstandsnorm wil hanteren, dat dan het Goereese model gebruikt moet worden.

Antwoord

De drie windmolens A1, B3 en C4 zijn in stap 2 van de plan-MER niet verder meegenomen. Het plan-MER bestaat namelijk uit twee fasen: een eerste fase waarin de zoekgebieden maximaal zijn ingevuld. Hiermee komen de maximale effecten op het milieu en de

leefomgeving op tafel. Met deze informatie in de hand heeft er vervolgens een optimalisatie plaatsgevonden. In fase 1 bleek dat de posities A1, B3 en C4 relatief veel impact hebben op de leefomgeving van omwonenden: een indicatie voor dit feit wordt gegeven door het relatief grote aantal woningen binnen 500 meter van de windturbineposities. In stap 2 van het plan-MER doen deze slecht scorende posities daarom niet meer mee. Hiermee wordt voorkomen dat er onnodig onderzoek wordt verricht naar posities waarvan al bekend is dat deze relatief veel impact hebben op de leefomgeving van omwonenden. Bovendien kan de opwekdoelstelling nog steeds gehaald worden, ook zonder deze posities. Het Rijk werkt momenteel aan een nieuw landelijk normenkader voor windturbines, waarin ook afstandsnormen kunnen worden opgenomen. De provincie acht het niet wenselijk om hierop vooruit te lopen door eigen generieke afstandsnormen vast te stellen op provinciaal niveau. De provinciale lijn is daarom om, zolang landelijke normen ontbreken, de normstelling per project te bepalen.

D003 Lijnstructuur

De indiener stelt dat de provincie meerdere keren in het proces heeft geprobeerd om meerdere landschapsstructuren op te nemen als grote infrastructuur maar dat dit in het participatieproces weer verwijderd is. De indiener stelt dat in de plan-MER de variant 1 en 2 juist loodrecht op de A12 staan, dit is volgens de indiener in strijd met het Omgevingsbeleid en de RES-spelregels, ook is in de plan-MER is ook opgenomen dat beide varianten leiden tot verstoring van de bestaande lijnstructuur.

De indiener stelt dat in de plan-MER uit het niets een nieuwe criterium is opgenomen, dat windmolens op meer dan 250 meter van de A12 geen landschappelijke koppeling meer zouden hebben met de lijnstructuur. De indiener betwijfeld de herkomst en consistentie van deze aanname aangezien eerder wel een koppeling werd aangenomen met de hogesnelheidslijn op aanzienlijk grotere afstand. De indiener stelt los van de positie van individuele turbines, de windmolencuster in variant 2 de A12 kruist en daardoor landschappelijk onaanvaardbaar is.

Antwoord

Het feit dat er gaandeweg het proces de typering van 'landschappelijke structuren' behorende bij het beoordelingscriterium 'aansluiting op landschappelijke structuren' is aangepast, geeft aan dat participatie daadwerkelijk heeft doorwerkt in het MER. Met dit criterium wordt beoordeeld in hoeverre sprake is van aansluiting bij een bestaande landschappelijke structuur. Zoals indiener aangeeft zijn varianten die aansluiten bij die structuur positiever beoordeeld dan varianten die niet aansluiten bij een landschappelijke structuur. Een afstand van 250 m is gehanteerd om het begrip 'aansluiting' te operationaliseren, dit betreft geen nieuwe criterium. In de voorkeusbeslissing is vervolgens een afweging gemaakt op basis van tal van aspecten, waaronder de landschappelijke effecten.

D003 Afstandsnormen

De indiener stelt dat in de Herziening Omgevingsbeleid 2025 de provincie een minimale afstand van 5 kilometer tussen windmolenparken heeft opgenomen. Daarom stelt de indiener

dat de geplande windmolens bij Kruisweg-Oost korter dan 5 kilometer van Windpark Lansinghage zijn en zijn volgens de indiener in strijd met het eigen nieuwe provinciale beleid.

Antwoord

De afstand van 5 kilometer is opgenomen in de Omgevingsvisie als uitgangspunt voor de vertaling van de nieuwe zoekgebieden wind naar daadwerkelijke windlocaties. Deze afstand is opgenomen om visuele interferentie tussen windparken zoveel mogelijk te voorkomen.

D003 Algemeen

De indiener stelt dat de windmolens in Lansinghage in 2031 hun economische levensduur nog niet hebben bereikt en vraagt zich af of de provincie kan garanderen dat deze molens zijn verwijderd voordat Windpark Kruisweg-Oost in gebruik wordt genomen. Ook wil de indiener weten als de windmolens voortijdig verwijderd worden wie de financiële schade voor het resterende exploitatieverlies gaat dragen.

Antwoord

Indien bij Kruisweg-Oost windmolens worden gerealiseerd, heeft dit geen juridisch of planologisch effect op de reeds vergunde en bestaande windmolens in Lansinghage. Er bestaat geen wettelijke afstandseis van 5 kilometer tussen windparken. De afstand van circa 5 kilometer vormt daarom geen grond om de bestaande windmolens buiten werking te stellen of te verwijderen. De windmolens in Lansinghage kunnen op basis van hun geldende vergunningen en planologische kaders blijven staan en in bedrijf blijven zolang zij voldoen aan de toepasselijke wet- en regelgeving. Omdat er geen verplichting tot voortijdige verwijdering bestaat, is er ook geen sprake van een situatie waarin exploitatieverlies moet worden gecompenseerd.

D003 Groene Hart

De indiener stelt dat in de plan-MER in hoofdstuk over het Groene Hart er wordt verwezen naar verouderd beleid (VINEX), terwijl de nieuwe Nota Ruimte met de VISTA-strategie juist de bufferfunctie van het Groene Hart versterkt. De indiener stelt dat de VISTA-strategie en de afspraken in het Ruimtelijk Arrangement plaatsing van windturbines in het Groene Hart, met name in groenblauwe buffers, verder bemoeilijken. De indiener wil weten op welke grondslag na de Herziening Omgevingsbeleid 2025 er windmolens bij Kruisweg-Oost in het Groene Hart toch mogelijk zouden zijn.

De indiener stelt dat in de plan-MER er een beoordelingscriterium "Afstand tot het Groene Hart" is geïntroduceerd, waarbij de afstand 0 meter (in het Groene Hart) dubbel negatief beoordeeld wordt. De indiener stelt dat dit geen "beoordelings"-criterium moet zijn, maar een "uitsluitings"-criterium omdat windmolens in het Groene Hart helemaal niet zijn toegestaan.

Antwoord

Het provinciale standpunt over de toelaatbaarheid van windturbines in het Groene Hart en de randen van het Groene Hart is aan het verschuiven. Bij de herziening van het Omgevingsbeleid 2025 heeft GS van Zuid-Holland nieuwe windlocaties voorgesteld binnen het Groene Hart. Ter voorbereiding op die herziening is een Omgevingseffectrapportage opgesteld (OER). Tegen deze achtergrond is het Groene Hart in het planMER Windenergie Lansingerland niet als uitsluitingsgebied aangemerkt. Dit betreft inderdaad een wijziging ten opzichte van voorgaand beleid. Die keuze is echter niet gemaakt in het planMER of de voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland maar in het kader van de herziening van het Omgevingsbeleid 2025.

D003 Groenblauwe ontwikkellijn

De indiener stelt dat in de recreatie paragraaf van de plan-MER de belangrijkste beleidsstukken niet benoemd zijn, volgens de indiener had ook het Ontwikkelings-perspectief NOVEX Zuidelijke Randstad en het Ruimtelijk Arrangement Rijk – Provincie Zuid-Holland, waarin groenblauwe netwerken en Landschapspark Zuidvleugel een grote rol spelen benoemd moeten worden.

De indiener stelt dat het verbindende groenblauwe schakel tussen het Bentwoud en het recreatiegebied de Rottemeren ook meegenomen moet worden in de beoordeling of opgenomen worden als “Autonome Ontwikkeling”. De indiener stelt dat windmolens op de verbindende groenblauwe schakel een negatieve impact hebben.

Antwoord

Met partijen binnen de samenwerking van Novex Zuidelijke Randstad is het belang van een groenblauw netwerk gedeeld. Doel van dit netwerk is om een samenhangend netwerk van groenblauwe gebieden te ontwikkelen. Dit kan op verschillende manieren. De provincie is van mening dat windturbines samen kunnen gaan met de ontwikkeling en invulling van een schakel, mits zorgvuldig op elkaar afgestemd.

D003 Groene Hart

Volgens de indiener doet de provincie slechts een vrijblijvend verzoek aan initiatiefnemers om windmolens zoveel mogelijk ten zuiden van de A12 te plaatsen. De indiener vraagt hoe wordt gewaarborgd dat windmolens niet alsnog in het Groene Hart terechtkomen.

Antwoord

De provincie kan niet waarborgen dat er geen windturbines in het Groene Hart worden geplaatst. Na vaststelling van de voorkeursbeslissing wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij actief verkennen en onderbouwen of een project onder de snelweg realiseerbaar is, en dat zij hiervoor een inhoudelijk gemotiveerd initiatief indienen. Indien zich desondanks geen initiatiefnemer meldt met een dergelijk initiatief, zal de provincie zelf in gesprek gaan met de DCMR (over externe veiligheid van het bedrijventerrein), het bestuur van het bedrijventerrein, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (over de afstand tot de snelweg), de eigenaar van de buisleiding en de betrokken grondeigenaren. Doel van deze gesprekken is om inzicht te krijgen in de belemmeringen die realisatie onder de snelweg in de weg staan en om te verkennen of – en zo ja op welke wijze – deze belemmeringen kunnen worden weggenomen. Indien uit deze verkenning blijkt dat er geen uitvoerbare mogelijkheden zijn voor realisatie onder de snelweg, vervalt de opgave niet, maar blijft een initiatief boven de snelweg aan de orde. De uitkomsten en bevindingen uit deze gesprekken

worden gedeeld met de klankbordgroep, die de mogelijkheid krijgt hierop te reageren en desgewenst een advies uit te brengen. Vervolgens worden zowel de bevindingen van de provincie als het eventuele advies van de klankbordgroep voorgelegd aan Gedeputeerde Staten (GS). Op basis daarvan besluit GS of ook initiatieven boven de snelweg in behandeling worden genomen.

D003 Groenblauwe ontwikkellijn

De indiener stelt dat het Groenblauwe Netwerk, waaronder de verbindende groenblauwe schakel tussen het Bentwoud en de Rottemeren langs de Rotte, minimaal dezelfde bescherming verdient als het Natuurnetwerk Nederland en het Bentwoud. Hoewel het Bentwoud formeel geen onderdeel is van het NNN, wordt het beleidsmatig wel gelijkwaardig behandeld. Volgens de indiener gelden daarom ook voor het Groenblauwe Netwerk dezelfde strikte voorwaarden als voor het NNN.

Antwoord

De groenblauwe ontwikkelingslijnen van het groenblauw netwerk zijn opgenomen in de herziening 2025 van het provinciale Omgevingsbeleid. Onderdeel hiervan is een schakel tussen Bentwoud en de Rottezone. Deze kent niet dezelfde bescherming als natuur- en recreatiegebieden, zoals het Bentwoud. Doel van deze schakels is om een samenhangend netwerk van groenblauwe gebieden te ontwikkelen. Dit kan op verschillende manieren. De provincie is van mening dat windturbines samen kunnen gaan met de ontwikkeling en invulling van een schakel, mits zorgvuldig op elkaar afgestemd.

D003 Initiatiefnemer

De indiener vraagt waarop de Provincie baseert dat commerciële partijen en energiecoöperaties interesse hebben in het zoekgebied Kruisweg-Oost en dat er kansen zijn voor financieel haalbare projecten. Ook vraagt de indiener of dit is gebaseerd op een inmiddels verouderde marktconsultatie uit 2023.

Antwoord

De provincie heeft ook een marktconsultatie gedaan in juni t/m augustus 2025, om de interesse onder initiatiefnemers, waaronder energiecoöperaties in beeld te brengen. In de marktconsultatie hebben commerciële partijen als energiecoöperaties interesse getoond in de zoekgebieden Bleizo-West en Kruisweg-Oost.

D003 voorkeursbeslissing

De indiener stelt dat plaatsing van drie windmolens ten zuiden van de A12 praktisch onmogelijk is. Hierdoor zullen initiatiefnemers waarschijnlijk niet aan het inspanningsverzoek van de Provincie kunnen voldoen, waardoor plaatsing ten noorden van de A12 in het Groene Hart alsnog wordt toegestaan. De indiener vraagt of dit klopt.

Antwoord

Na vaststelling van de voorkeursbeslissing wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij actief verkennen en onderbouwen of een project onder de snelweg realiseerbaar is, en dat zij

hiervoor een inhoudelijk gemotiveerd initiatief indienen. Indien zich desondanks geen initiatiefnemer meldt met een dergelijk initiatief, zal de provincie zelf in gesprek gaan met de DCMR (over externe veiligheid van het bedrijventerrein), het bestuur van het bedrijventerrein, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (over de afstand tot de snelweg), de eigenaar van de buisleiding en de betrokken grondeigenaren. Doel van deze gesprekken is om inzicht te krijgen in de belemmeringen die realisatie onder de snelweg in de weg staan en om te verkennen of – en zo ja op welke wijze – deze belemmeringen kunnen worden weggenomen. Indien uit deze verkenning blijkt dat er geen uitvoerbare mogelijkheden zijn voor realisatie onder de snelweg, vervalt de opgave niet, maar blijft een initiatief boven de snelweg aan de orde. De uitkomsten en bevindingen uit deze gesprekken worden gedeeld met de klankbordgroep, die de mogelijkheid krijgt hierop te reageren en desgewenst een advies uit te brengen. Vervolgens worden zowel de bevindingen van de provincie als het eventuele advies van de klankbordgroep voorgelegd aan Gedeputeerde Staten (GS). Op basis daarvan besluit GS of ook initiatieven boven de snelweg in behandeling worden genomen.

D003 lokaal eigendom

De indiener vindt lokaal eigendom een goed idee, maar vraagt om duidelijkheid over de definitie ervan, de maximale afstand tot het windpark en de wijze van financiering. De indiener vreest dat lokale participatie slechts een formaliteit is en vraagt hoe de Provincie dit daadwerkelijk gaat controleren en uitvoeren, mede in het licht van de motie van VOLT om lokaal eigendom sturend te maken in het proces.

Antwoord

De provincie streeft naar minimaal 90% lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten binnen de provincie. Echter, het behalen van minimaal 90% lokaal eigendom is geen juridisch afdwingbare eis. Naar aanleiding van het Randstedelijke Rekenkamer rapport over participatie bij windpark Spui en de motie van Volt wordt er momenteel gewerkt aan een uitvoeringkader Participatie en Lokaal Eigendom bij energieprojecten. Met dit uitvoeringkader beoogt de provincie duidelijkheid te scheppen rondom Lokaal Eigendom voor initiatiefnemers en omwonenden. Door de indiener aangehaalde onderwerpen zullen hier ook in terugkomen.

D003 Groenblauwe ontwikkellijn

De indiener voert aan dat plaatsing van windturbines binnen of nabij deze verbindende schakel onaanvaardbaar is, omdat compensatie bij aantasting van een ecologische verbinding niet mogelijk is. Daarnaast stelt de indiener dat windturbines tot op 600 meter afstand leiden tot verstoring door geluid en visuele effecten. Omdat de windmolenposities A2, A3, A4, A5 en A7 zich binnen 600 meter van de Rotte bevinden, zouden deze locaties volgens de indiener moeten worden uitgesloten.

Antwoord

De groenblauwe ontwikkelingslijnen van het groenblauw netwerk zijn opgenomen in de herziening 2025 van het provinciale omgevingsbeleid. Onderdeel hiervan is een schakel tussen Bentwoud en de Rottezone. Deze kent niet dezelfde bescherming als natuur- en

recreatiegebieden, zoals het Bentwoud. Doel van deze schakels is om een samenhangend netwerk van groenblauwe gebieden te ontwikkelen. Dit kan op verschillende manieren. De provincie is van mening dat windturbines samen kunnen gaan met de ontwikkeling en invulling van een schakel, mits zorgvuldig op elkaar afgestemd.

D003 Procedure

De indiener stelt dat pas nadat zoekgebieden zijn vastgesteld door PS, er een procedure gestart kan worden om deze zoekgebieden als locatie voor windenergie op te nemen in de Omgevingsverordening.

Antwoord

Het opnemen van een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening is niet afhankelijk van het vooraf aanwijzen van die locatie als zoekgebied in de Omgevingsvisie. In de casus Lansingerland gaat het bovendien niet om het uitwerken van een nieuw zoekgebied, maar om een zoektocht naar een alternatief voor een locatie die eerder al in de Omgevingsverordening was opgenomen. De systematiek van zoekgebieden in de Omgevingsvisie is met name toegepast in andere regio's waar nog geen concrete locaties in de Omgevingsverordening waren vastgelegd. Die systematiek staat daarmee los van de specifieke situatie in Lansingerland. Gelet hierop kunnen de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder in Lansingerland als locaties voor windenergie worden opgenomen in de Omgevingsverordening, zonder dat deze eerst als zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie zijn aangewezen. Het aanwijzen van zoekgebieden en het vaststellen van locaties zijn verschillende instrumenten met een eigen functie en vormen losstaande bevoegdheden van Provinciale Staten. Naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. in februari 2026 is gebleken dat op onderdelen van de plan-MER aanvullende onderzoeken nodig waren, onder andere op het gebied van natuur en landschap. Hierdoor is de besluitvorming over de voorkeursbeslissing verschoven naar na vaststelling van het Omgevingsbeleid door Provinciale Staten.

D003 Geluid

De indiener stelt dat in de plan-MER onvolledig wordt genormeerd op basis van Lden en Lnight. De indiener refereert naar de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer in het rapport "Hoog aan de Wind" om ook een handhavingsnorm in de vorm van een LAeq-eis te gaan hanteren. Volgens de indiener moet de Provincie zich houden aan haar toezegging in september 2025 en ook in de plan-MER windenergie Lansingerland een normering op basis van LAeq opnemen.

Antwoord

In een planMER worden van milieueffecten van alternatieve zoekgebieden voor windenergie met elkaar en met de referentiesituatie vergeleken. Voor de vergelijking van geluideffecten is gebruik gemaakt van de dosismaat Lden. Vergelijking van effecten uitgedrukt in LAeq zou eenzelfde beeld opleveren, LAeq waarden hangen immers samen met Lden waarden. Verder is van belang dat een eventuele aanvullende LAeq handhavingsnorm in de fase van het planMER nog niet bekend is.

D003 Ecologie

De indiener stelt dat artikel 3.9.2.4 onjuist is en verwijderd moet worden uit de concept-plan-MER. De indiener stelt dat in figuur 65 van het plan-MER bij zoekgebied A (Kruisweg-Oost) alleen een hogere kans op een negatief effect te zien linksboven en een klein gedeelte naast Moerkapelle. Volgens de indiener zijn dit de enige gedeelten waar SOVON een tellocatie heeft, de gedeelten met een gemiddelde tot lage score voor kans op een negatief effect hebben deze score, niet omdat er weinig vogels zijn geteld, maar omdat er helemaal niet is geteld. Ook stelt de indiener dat figuur 66 van de plan-MER niet duidelijk is waar de gevoeligheid (hoog of laag) op gebaseerd is. De indiener stelt omdat SOVON aangeeft dat de kaarten een indicatie geven en geen vervanging zijn van ecologisch veldonderzoek, het onderzoeksbureau Bosch en van Rijn geen uitspraak kan doen over de kans op negatieve effecten voor broedvogels en niet-broedvogels en trekvogels voor de plaatsing van windmolens.

Antwoord

In het planMER is een ecologische risicoanalyse uitgevoerd met behulp van beschikbare gegevens over de verspreiding van vogelsoorten. Aan de hand van gegevens die zijn ingevoerd in een register (Nationale Databank Flora & Faun NDFF) en aan de hand van signaleringskaarten van SOVON heeft een ecologische beoordeling plaatsgevonden. De kaarten van SOVON zijn inderdaad gevoeligheidskaarten die niet direct kunnen worden afgelezen. De kaarten zijn een hulpmiddel bij het beoordelen van risico's voor vogelsoorten die kwetsbaar zijn voor windturbines. Ze kunnen daarom wel worden gebruikt voor de inschatting van risico's op bovenlokale schaal. Voor de beoordeling van risico's op projectniveau vindt in het vervolg van de procedure nog een beoordeling plaats, in het kader van de voorbereiding van de vergunningaanvraag voor de Flora- en fauna activiteit. Veldonderzoek wordt in dat kader uitgevoerd om gebiedskenmerken vast te stellen en evneens een ecologische beoordeling uit te voeren. In de vergunningfase wordt een stap verder gegaan en moet concreet worden gemaakt onder welke soorten aanvaringsslachtoffers worden verwacht waarbij moet de verwachte additionele mortaliteit wordt getoetst. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar natuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

D003 Procedure

De indiener stelt dat in 1.2 aanleiding worden de begrippen “locatie voor windenergie” en “zoekgebied voor windenergie” door elkaar gehaald en niet altijd juist gebruikt. Ook stelt de indiener dat er onjuist gesteld wordt dat zoekgebied Bleizo-West al in de Omgevingsverordening staat. Volgens de indiener is Bleizo-West/Prisma een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening en ook de Herziening Omgevingsverordening 2025, horen helemaal geen zoekgebieden, deze horen in de Omgevingsvisie, zo ook de zoekgebieden Kruisweg-Oost en Noordpolder.

Antwoord

De kaart Zoekgebieden Windenergie in paragraaf 3.1.1 heeft betrekking op zoekgebieden in de zin van de Omgevingsvisie. Deze kaart is daarmee beleidsmatig van aard en bedoeld om op hoofdlijnen richting te geven aan mogelijke ruimtelijke ontwikkelrichtingen. De aanduiding van zoekgebieden op deze kaart staat los van de aanduiding van locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. De gebieden binnen de gemeente Lansingerland zijn niet als

zoekgebied in de Omgevingsvisie opgenomen, maar als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. Het betreft hier verschillende instrumenten met een eigen functie en juridische werking. Het is niet zo dat een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening noodzakelijkerwijs vooraf als zoekgebied in de Omgevingsvisie moet zijn aangewezen. Het opnemen van gebieden als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening betekent bovendien niet dat windenergie daar automatisch is toegestaan. Deze aanduiding heeft in hoofdzaak het karakter van een instructieregel richting gemeenten en laat onverlet dat voor concrete ontwikkelingen een afzonderlijke besluitvorming en belangenafweging vereist is.

D004 Naam geanonimiseerd

D004 Algemeen

De indiener stelt dat hij direct ten noorden van het zoekgebied Kruisweg-Oost woont in Zoetermeer en belanghebbende is.

Antwoord

De provincie neemt dit voor kennisgeving aan.

D004 Algemeen

De indiener stelt dat openlaten van het meest noordelijke deel van Kruisweg-Oost disproportioneel is, omdat in de ontwerp voorkeursbeslissing wordt gesteld dat het meest noordelijke deel van Kruisweg-Oost minder geschikt is vanwege effecten op de leefomgeving en bovendien niet noodzakelijk is voor het behalen van de doelstelling van circa 15 MW windenergie.

Antwoord

De provincie constateert dat het zoekgebied in de ontwerp voorkeursbeslissing op dit punt niet eenduidig is geformuleerd. Dit wordt in de definitieve voorkeursbeslissing verduidelijkt. Het meest noordelijke deel van Kruisweg-Oost maakt geen onderdeel uit van het voorkeursgebied. Dit deel is buiten beschouwing gelaten, omdat het minder geschikt wordt geacht vanuit het oogpunt van de leefomgeving en daarnaast niet noodzakelijk is voor het behalen van de doelstelling van circa 15 MW windenergie.

D004 Uitzicht

De indiener stelt dat de mogelijke plaatsing van windturbines in het noordelijke deel van Kruisweg-Oost voor deze bewoners van zijn woonomgeving leiden tot permanent en dominant zicht op hoge windturbines en tot aantasting van het open landschapsbeeld

Antwoord

De provincie begrijpt deze zorgen en neemt deze serieus. Windturbines hebben inderdaad invloed op het landschap en kunnen het uitzicht vanuit de woonomgeving veranderen. Tegelijkertijd geldt dat er in het ruimtelijk ordeningsrecht geen recht bestaat op een blijvend vrij of ongestoord uitzicht. Veranderingen in het landschap kunnen, na een zorgvuldige belangenafweging en binnen de geldende wet- en regelgeving, worden toegestaan. Daarbij wordt opgemerkt dat het meest noordelijke deel van Kruisweg-Oost geen onderdeel meer uitmaakt van het voorkeursgebied. Dit deel is vervallen omdat het minder geschikt wordt geacht vanuit het oogpunt van de leefomgeving en bovendien niet noodzakelijk is voor het behalen van de doelstelling van circa 15 MW windenergie. De zorgen over zicht vanuit dit gebied zijn daarmee in belangrijke mate ondervangen.

D004 Leefomgeving

De indiener stelt dat de mogelijke plaatsing van windturbines in het noordelijke deel van Kruisweg-Oost voor deze bewoners van zijn woonomgeving leiden tot vermindering van woonkwaliteit en beleving.

Antwoord

Deze zorgen begrijpen we en nemen we serieus. Om die reden zijn meerdere onderzoeken gedaan op onder andere het gebied van gezondheidseffecten, geluid, slagschaduw, veiligheid etc. Voor de aantasting van woonkwaliteit en beleving bestaan geen normen. Wel wordt in het MER de mogelijke effecten op de leefomgeving onderzocht. Het MER bevat een beoordeling van deze thema's samen en geeft zo inzicht in de mogelijke effecten op de leefomgeving. In hoeverre het woongenot aangetast wordt is voor iedereen verschillend. . Daarbij wordt opgemerkt dat het meest noordelijke deel van Kruisweg-Oost geen onderdeel meer uitmaakt van het voorkeursgebied. Dit deel is vervallen omdat het minder geschikt wordt geacht vanuit het oogpunt van de leefomgeving en bovendien niet noodzakelijk is voor het behalen van de doelstelling van circa 15 MW windenergie. De zorgen over zicht vanuit dit gebied zijn daarmee in belangrijke mate ondervangen.

D004 Belangenafweging

De indiener stelt dat uitzicht, ruimtelijke beleving en leefkwaliteit zich niet houden aan gemeentegrenzen en dienen daarom expliciet te worden betrokken in de belangenafweging.

Antwoord

De zorgen over het zicht op windturbines begrijpen wij en nemen wij serieus. Windturbines hebben onmiskenbaar invloed op het landschap en kunnen het uitzicht vanuit de woonomgeving veranderen, vergelijkbaar met andere grootschalige ingrepen zoals hoogspanningsleidingen, bedrijventerreinen en infrastructurele werken. De belangen van alle omwonenden, inclusief die van bewoners van Zoetermeer, zijn zorgvuldig meegenomen bij de concept voorkeursbeslissing en worden ook in de vervolgfase meegenomen.

D004 Geluid

De indiener stelt dat in de planstukken wordt erkend dat het huidige geluidsniveau rond de A12 en de HSL reeds hoog is. De indiener stelt dat de toevoeging van windturbines leidt tot een verdere cumulatie van geluidsbronnen, hetgeen negatieve gevolgen heeft voor de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden.

Antwoord

In gebieden met veel achtergrondgeluid is de toename van het cumulatieve geluidsniveau (van alle geluidsbronnen samen) kleiner ten opzichte van de toename in relatief stille gebieden, met een laag achtergrondgeluidsniveau. Omdat in dit plan-MER de verslechtering ten opzichte van de huidige situatie wordt beoordeeld leidt de toename van het cumulatieve geluidsniveau in relatief stille gebieden tot een grotere negatieve score. Tegelijkertijd is er in Nederland géén norm met betrekking tot cumulatief geluid. Er kan daarom niet worden getoetst aan een norm. Het aspect cumulatief geluid krijgt wel een plek in de totale afweging van de wenselijkheid van een project.

D004 voorkeursbeslissing

De indiener stelt dat het noordelijke deel van zoekgebied Kruisweg-Oost definitief uitgesloten dient te worden. En om windenergie uitsluitend te concentreren nabij bedrijventerrein en infrastructuur onder de A12.

Antwoord

De provincie merkt op dat het meest noordelijke deel van Kruisweg-Oost geen onderdeel meer uitmaakt van het voorkeursgebied. Dit deel is vervallen omdat het minder geschikt wordt geacht vanuit het oogpunt van de leefomgeving en bovendien niet noodzakelijk is voor het behalen van de doelstelling van circa 15 MW windenergie. In de ontwerp-voorkeursbeslissing opgenomen dat uit de marktconsultatie is gebleken dat het inpassen van drie windturbines uitsluitend ten zuiden van de A12 ruimtelijk en technisch uitdagend is. Om die reden is het gebied ten noorden van de A12 in eerdere fasen niet op voorhand uitgesloten, zodat de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie niet in het gedrang zouden komen.

D004 Belangenafweging

De indiener stelt dat de belangen van bewoners van Zoetermeer expliciet en volwaardig mee moeten wegen in de voorkeursbeslissing .

Antwoord

De provincie onderschrijft dat de belangen van omwonenden belangrijk zijn. De belangen van alle omwonenden, inclusief die uit Zoetermeer, zijn zorgvuldig meegenomen bij de concept voorkeursbeslissing en worden ook in de vervolgfase meegenomen. Bij het bepalen van de ontwerp-voorkeursbeslissing is hier expliciet rekening mee gehouden. Zo is het meest noordelijke deel van het zoekgebied Kruisweg-Oost, gelegen richting Zoetermeer en nabij de woonwijk Oosterheem, buiten het voorkeursgebied gelaten. Dit deel is vanwege de effecten op de leefomgeving minder geschikt bevonden en bovendien niet noodzakelijk om de doelstelling van circa 15 MW te realiseren. De belangen van bewoners, waaronder die van Zoetermeer, zijn daarmee betrokken bij de afweging en hebben concreet doorwerking gehad in de begrenzing van het voorkeursgebied.

D005 - Naam geanonimiseerd

D005 Geluid

De indiener stelt dat in tabel 72 ten onrechte wordt gesuggereerd dat het monitoren van windmolenlawaai vrijwel onmogelijk is; volgens de indiener is dit weliswaar complex, maar aantoonbaar mogelijk. De indiener verwijst daarbij naar windpark Horst en Telgt, waar na ingrijpen van Gedeputeerde Staten van Gelderland een controleerbare LAeq-eis is ingevoerd. De indiener verwijst ook naar rapport van de Randstedelijke Rekenkamer "Hoog aan de wind" waar aanbevolen is om ook in Zuid-Holland een LAeq-eis toe te passen, welke aanbevelingen door Provinciale Staten zijn overgenomen.

Antwoord

In tabel 72 gaat het om langdurige metingen. Of er voldaan wordt aan de jaargemiddelde Lden norm kan erg moeilijk worden gecontroleerd door het feit dat het erg moeilijk is om verschillende geluidsbronnen van elkaar te scheiden: het is niet helder welk deel van het gemeten geluid afkomstig is van de windturbine, en welk deel van andere bronnen in de omgeving. Wat wel goed mogelijk is, is het opnemen van een maximaal toegestaan momentaal geluidsniveau: in een vergunning kan een voorschrift worden opgenomen dat voorschrijft wat het maximale LAeq, 1-min op een tiphoogteafstand van een windturbine mag bedragen. Hiermee wordt een maximaal geluidsniveau vastgelegd wat in geen geval mag worden overschreden.

D005 Gevelnormen

De indiener stelt dat in het participatieverslag ten onrechte wordt verwezen naar toekomstige landelijke geluidsnormen die uiterlijk in 2027 zouden ingaan en ook in Lansingerland zouden worden toegepast. Volgens de indiener blijkt uit het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer dat aanbeveling 6 over het verkennen van absolute gevelnormen juist geen onderdeel is van deze nieuwe normering en dat het invoeren daarvan niet moet worden afgewacht. De indiener vraagt waarom de provincie toch naar toekomstige normen verwijst en de aanbeveling om absolute gevelnormen te onderzoeken negeert.

Antwoord

Naar verwachting zijn uiterlijk in 2027 nieuwe landelijke windturbinebepalingen in werking. Vanaf dat moment heeft de provincie niet langer de mogelijkheid om lokale normen te stellen, de landelijke normen uitgedrukt in Lden moeten worden aangehouden. Landelijke normen zijn tot stand gekomen na uitgebreid onderzoek en bevatten naast een Lden norm ook nog andere normen zoals een methode voor vaststelling van tonaal geluid en een toeslag totdat tonaliteit is weggenomen. De aanbevelingen uit het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer zijn bekend. Mochten nieuwe landelijke windturbinebepalingen niet in werking zijn ten tijde van het projectbesluit worden alsnog lokale normen voorbereid waarbij het advies van de Rekenkamer wordt betrokken.

D005 NRD

De indiener stelt dat na de NRD-fase het onderzoek daarom moeten worden omgezet, via een addendum, van een locatievergelijking tussen drie gebieden naar een geschiktheidsonderzoek uitsluitend voor Kruisweg-oost. Volgens de indiener had een geschiktheidsonderzoek ondubbelzinnig hebben aangetoond dat Kruisweg-oost ongeschikt is voor windenergie, aangezien dit zoekgebied in de scoretabel uitsluitend nullen en minnen scoort en op geen enkel criterium positief.

Antwoord

De plan-MER is opgesteld om de effecten van de verschillende alternatieven en locaties in beeld te brengen, niet om een waardeoordeel te geven over de wenselijkheid van windenergie als zodanig. In de scoretabel geeft een score van 0 aan dat er geen of een neutraal effect is op het betreffende criterium, niet dat er sprake is van een negatief oordeel. Een negatieve score ("min") geeft aan dat sprake is van een relatief ongunstig effect op een specifiek criterium, maar betekent niet dat een locatie daarmee ongeschikt is. De resultaten van de plan-MER zijn gebruikt om de alternatieven onderling te vergelijken en een zorgvuldige ruimtelijke afweging te maken.

D005 Geluid

De indiener stelt dat in Bijlage F wordt gesproken over LAeq-toetsresultaten, terwijl in de tabellen uitsluitend Lden-waarden zijn opgenomen en de relevante omschrijving ontbreekt. De indiener vraagt zich af hoe dit te verklaren is, waarom onderdelen zijn zwartgelakt en hoe de tabellen controleerbaar zijn. Tevens vraagt de indiener waarom in paragraaf 5.3 over geluid niet wordt verwezen naar Bijlage F en hoe de daarin opgenomen resultaten zijn verwerkt.

Antwoord

In Bijlage F zijn voor alle alternatieven en varianten uit stap 1 en stap 2 van het planMER voor alle relevante omliggende woningen de volgende gegevens aanwezig: het adres, de coördinaten van het toetspunt, de dag-, avond- en nachtwaarden zónder straffactoren en de Lden waarden. In de laatste kolom staan dus de waarden die dezelfde eenheid hebben als waarin de geluidsnormen in Nederland worden uitgedrukt. De berekeningen zijn te controleren door zelf in geomilieu (versie 2024) het gebruikte model na te bouwen, de belangrijkste gegevens zijn hiervoor beschikbaar, namelijk de windturbineposities, het windturbinetype en de locaties van de woningen. Dat er in 5.3 niet verwezen wordt naar de bijlage komt doordat 5.3 alleen de visuele resultaten geeft. In 3.3 is er een uitgebreidere toelichting opgenomen.

D005 Recreatie

De indiener stelt dat het plan-MER de effecten van de geplande windmolens op recreatie onvolledig beoordeelt zijn. De indiener stelt dat kaarten van het Omgevingsbeleid aantonen dat er recreatieve fiets- en vaarroutes langs de Rotte en richting het Bentwoud lopen, die wél in de invloedssfeer van de windmolens liggen. Volgens de indiener moeten deze routes ook meegenomen worden in de beoordeling, ook omdat de provincie in haar zienswijze op de landelijke Nota Ruimte het belang van groenblauwe netwerken, inclusief wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes, nadrukkelijk onderstreept.

Antwoord

De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. Gezien de grote ruimtelijke opgaven in de provincie is het noodzakelijk om functies te combineren en gebieden meervoudig te benutten. In de plan-MER heeft de variant met positie a7 een negatieve beoordeling gekregen omdat deze in het recreatiegebied de Rottemeren ligt. Ondanks de negatieve beoordeling is het niet wenselijk om deze positie in het recreatiegebied Rottemeren te laten vervallen, vanwege de wens om de totale opgave ten zuiden van de snelweg te kunnen realiseren. De initiatiefnemer moet aantonen dat de windturbines op zorgvuldige wijze worden ingepast met aandacht voor het effect op zichtlijnen, routing, landschap en verblijfskwaliteit. Van de overige windturbineposities in de Kruisweg wordt geen negatieve invloed verwacht op de recreatieve beleving.

D005 Procedure

De indiener wil weten of de Commissie mer de ingediende zienswijzen daadwerkelijk beoordeelt en meeneemt in haar advies over het plan-MER, aangezien in de ontwerp voorkeurbeslissing is opgenomen dat de zienswijzen aan de Commissie worden toegestuurd.

De indiener wil graag weten of de Commissie mer ook de manier beoordeelt waarop de provincie op die zienswijzen reageert (de beantwoording zienswijzen).

Antwoord

De Commissie mer brengt haar advies uit na de periode waarin zienswijzen kunnen worden ingediend en bestudeert daarbij het plan-MER en de onderliggende stukken. Het bevoegd gezag (de provincie) kan de Commissie verzoeken om de ontvangen zienswijzen bij haar advies te betrekken en heeft dat in dit geval gedaan. De zienswijzen worden door de Commissie onder andere gebruikt om een volledig beeld te krijgen van mogelijke aandachtspunten en tekortkomingen in het MER die leven bij belanghebbenden. De Commissie mer kan signalen uit de zienswijzen meenemen in haar advies over de kwaliteit, volledigheid en bruikbaarheid van het MER als onderbouwing voor de besluitvorming. Daarmee levert de Commissie mer een onafhankelijke toets op het MER, maar geen toets op de bestuurlijke afweging of de beantwoording van zienswijzen door de provincie. De Commissie mer beoordeelt de zienswijzen niet afzonderlijk en toetst ook niet de wijze waarop de provincie deze zienswijzen beantwoordt. Die verantwoordelijkheid ligt bij de provincie.

D005 Plan-MER

De indiener stelt dat in de NRD van het plan-MER Windenergie Lansingerland zijn de zoekgebieden Bleizo-west, Noordpolder en Kruisweg-oost onderzocht, terwijl al tijdens de start van de plan-MER was echter bekend dat Bleizo-west en Noordpolder bestemd was voor grootschalige woningbouw, daarom stelt de indiener dat conform de uitgangspunten van de Commissie MER hadden beide locaties evident ongeschikte locaties en dus geen onderdeel mogen uitmaken van de plan-MER-procedure.

Antwoord

Bij de start van het plan-MER is bewust gekozen om meerdere potentiële locaties integraal te onderzoeken, waaronder Bleizo-West, Noordpolder en Kruisweg-Oost. Het doel van het plan-MER is juist om op basis van een brede en objectieve afweging van milieueffecten en andere relevante aspecten te komen tot een onderbouwde keuze tussen alternatieven.

D006 - Naam geanonimiseerd

D006 Participatie

De indiener stelt dat de recente wijzigingen in de plannen – waaronder het schrappen van windturbines bij Bleizo West, het toevoegen van woningen, het verplaatsen van bedrijvigheid en het aanwijzen van nieuwe windlocaties – volledig zonder participatie van inwoners zijn genomen. Er hebben geen bijeenkomsten, consultaties of transparante procedures plaatsgevonden, terwijl dit volgens de Omgevingswet verplicht is. Het ontbreken van participatie maakt de besluitvorming volgens de indiener onzorgvuldig en onrechtmatig.

Antwoord

De provincie herkent het belang van participatie en stelt vast dat de recente planwijzigingen ten aanzien van wind niet zonder participatie tot stand zijn gekomen. Zoals beschreven in het participatieverslag is vanaf het najaar van 2023 een uitgebreid en meerjarig participatietraject doorlopen, waarin inwoners, bewonersorganisaties, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden actief zijn betrokken

Dit traject bestond uit een brede mix van participatievormen, waaronder gesprekken met bewonersverenigingen, openbare informatieavonden, digitale bijeenkomsten, straatgesprekken, een klankbordgroep met omwonenden, een werkgroep met overheden en organisaties, en twee grootschalige enquêtes uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast zijn formele inspraakmomenten georganiseerd via de terinzagelegging van de concept-NRD, waarbij zienswijzen konden worden ingediend en zijn beantwoord in een Nota van Beantwoording. De inbreng uit participatie is aantoonbaar betrokken bij het plan-MER en de ontwerp-voorkeursbeslissing, onder meer door aanpassingen naar aanleiding van reacties uit de klankbordgroep en ambtelijke reviews.

D006 Recreatie

De indiener stelt dat de recreatieve beleving voor inwoners en bezoekers wordt aangetast door de windmolens bij Kruisweg.

Antwoord

De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. Gezien de grote ruimtelijke opgaven in de provincie is het noodzakelijk om functies te combineren en gebieden meervoudig te benutten. In de plan-MER heeft de variant met positie a7 een negatieve beoordeling gekregen omdat deze in het recreatiegebied de Rottemeren ligt. Ondanks de negatieve beoordeling is het niet wenselijk om deze positie in het recreatiegebied Rottemeren te laten vervallen, vanwege de wens om de totale opgave ten zuiden van de snelweg te kunnen realiseren. De initiatiefnemer moet aantonen dat de windturbines op zorgvuldige wijze worden ingepast met aandacht voor het effect op zichtlijnen, routing, landschap en verblijfskwaliteit. Van de overige windturbine posities in de Kruisweg wordt geen negatieve invloed verwacht op de recreatieve beleving.

D006 Ecologie

De indiener stelt dat de verschuiving van bedrijvigheid en windturbines naar gebieden nabij De Rottmeren en andere natuur- en recreatiezones de druk vergroot op biodiversiteit en leefgebied van vogels, vleermuizen en andere soorten.

Antwoord

In het plan-MER worden effecten op natuur waaronder beschermde dier- en plantensoorten onderzocht. Er wordt een algemeen beeld gevormd van de huidige en toekomstige natuurwaarden en is gebaseerd op literatuuronderzoek, openbare bronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ditzelfde literatuur- en bronnenonderzoek zal worden gebruikt voor de beschrijving van de effecten op beschermde soorten. Aangezien nog niet bekend is waar de windmolens precies komen, kan op dit moment slechts met beperkte nauwkeurigheid worden vastgesteld wat de effecten op de natuur zullen zijn. Zoals in de plan-MER is opgenomen er zal in de vergunningsfase door een initiatiefnemer een ecologisch veldonderzoek moeten worden uitgevoerd. Tijdens het vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar natuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

D006 Geluid

De zienswijze stelt dat er geen onafhankelijk en actueel onderzoek beschikbaar is dat aantoont dat aan de geluidsnormen, vooral 's nachts, kan worden voldaan, dat cumulatieve geluidsbronnen worden meegenomen, dat laagfrequent geluid geen gezondheidsrisico's veroorzaakt en dat slagschaduw effectief wordt beperkt door automatische stilstandvoorziening. Zonder deze onderbouwing kan volgens de indiener geen zorgvuldig besluit worden genomen.

Antwoord

Of een exploitant zich houdt aan voorschriften uit de omgevingsvergunning kan worden gecontroleerd als een windpark is gebouwd en in gebruik is genomen. Geluid van windturbines wordt berekend met een gevalideerd rekenmodel. Verder wordt de bronsterkte van een windturbine gemeten waarna het windturbintype wordt gecertificeerd en op de Nederlandse markt wordt toegelaten. Daarmee zijn berekeningen van het geluid van windturbines betrouwbaar. Er vindt nog steeds onderzoek plaats naar gezondheidsrisico's. uit bestaande wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat geen sprake is van directe gezondheidseffecten of slaapverstoring. Indirecte gezondheidseffecten kunnen wel optreden. De techniek om windturbines aan te sturen en stil te zetten op momenten dat ongewenste slagschaduw optreedt is een bewezen techniek. Dit betreft zogenaamde Shadow Control Systems die op grote schaal worden toegepast in bestaande windparken. Er kan daarom geen sprake van zijn onzorgvuldige besluitvorming vanwege gebrekkig inzicht in effecten van windturbines en mitigatiemogelijkheden.

D006 Bleizo West

De indiener stelt dat eerdere bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van Bleizo West volledig zijn gewijzigd zonder duidelijke onderbouwing. Waar aanvankelijk windturbines en

HMC-bedrijvigheid waren voorzien op Bleizo West – een geschikte, bedrijvige locatie op afstand van woonwijken – worden daar nu woningen gepland. Tegelijkertijd worden de bedrijvigheid en windturbines verplaatst naar nieuwe locaties dicht bij woongebieden en het natuur- en recreatiegebied De Rottemeren, onder andere bij de Kruisweg. Volgens de indiener is deze koerswijziging ruimtelijk onlogisch, onzorgvuldig en niet gebaseerd op nieuw onderzoek of participatie.

Antwoord

De provincie Zuid-Holland hecht groot belang aan zowel de ontwikkeling van duurzame windenergie als aan de woningbouwopgave. De locatie Bleizo-West is ruimtelijk geschikt voor windenergie, maar de gemeente Lansingerland werkt inmiddels aan een ontwikkelkader waarmee circa 5.000 woningen, bedrijven en voorzieningen worden mogelijk gemaakt bij het hoogwaardig (openbaar) vervoersknooppunt station Lansingerland. Het Rijk heeft de locatie Bleizo ook aangewezen als 'doorbraaklocatie/ (regionale) grootschalige woningbouwlocatie'. De voorziene ontwikkeling met onder andere grootschalige woningbouw is niet te combineren met de komst van windturbines in dit gebied. Dergelijke ontwikkelingen zijn niet voorzien bij de locatie Kruisweg-Oostzijde. Binnen Zuid-Holland bestaat een blijvende behoefte aan voldoende ruimte voor bedrijventerreinen en locaties voor windenergie. Om deze verschillende opgaven met elkaar te kunnen verenigen, is afgesproken om binnen de gemeente Lansingerland te verkennen waar alternatieve locaties voor bedrijvigheid en windenergie mogelijk en passend zijn.

D006 Procedure

De indiener stelt dat het aanwijzen van locaties voor grootschalige windturbines, zoals bij de Kruisweg in het Groene Hart, in strijd is met de Omgevingsvisie 2.0 van de gemeente Lansingerland. De indiener vindt dat de provincie hiermee handelt in strijd met het recent vastgestelde gemeentelijke beleid, wat leidt tot beleidsinconsistentie en een gebrek aan zorgvuldige onderbouwing en lokale inspraak.

Antwoord

De provincie heeft zoals vastgelegd in het coalitieakkoord Krachtig Zuid-Holland, expliciet aangekondigd de regie over de ontwikkeling van windenergie in Lansingerland naar zich toe te trekken. Dit betekent dat de provincie hierin het bevoegde gezag is en verantwoordelijkheid draagt voor de afweging en besluitvorming op provinciaal niveau. De provincie onderkent het belang van lokale betrokkenheid. In de verkenningsfase en via de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen worden gemeenten, inwoners en andere belanghebbenden in staat gesteld hun standpunten kenbaar te maken. Deze inbreng wordt betrokken bij de verdere besluitvorming.

D006 Algemeen

De indiener stelt dat zij als inwoners van de gemeente Lansingerland direct worden geraakt door de ruimtelijke, landschappelijke en leefbaarheidsgevolgen van het plan. De voorgestelde ontwikkeling heeft impact op leefomgeving, rust, natuur, recreatie en toekomstbestendigheid van de gemeente.

Antwoord

De provincie begrijpt dat de voorgenomen ontwikkeling impact kan hebben op de directe leefomgeving van inwoners en neemt deze zorgen serieus. Windturbines zijn zichtbare en ruimtelijk ingrijpende elementen die effect kunnen hebben op de beleving van het landschap en de omgeving. In het plan-MER zijn de effecten op onder andere leefomgeving, natuur, landschap en recreatie in beeld gebracht. De provincie staat voor een belangrijke opgave in de energietransitie. Hierbij wordt gezocht naar locaties waar windenergie zo zorgvuldig mogelijk kan worden ingepast, met oog voor de omgeving en de belangen van omwonenden. Dit betekent dat er altijd een afweging plaatsvindt tussen verschillende belangen, waaronder duurzaamheid, leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit.

Participatie

De indiener stelt dat de recente wijzigingen in de plannen – waaronder het schrappen van windturbines bij Bleizo West, het toevoegen van woningen, het verplaatsen van bedrijvigheid en het aanwijzen van nieuwe windlocaties – volledig zonder participatie van inwoners zijn genomen. Er hebben geen bijeenkomsten, consultaties of transparante procedures plaatsgevonden, terwijl dit volgens de Omgevingswet verplicht is. Het ontbreken van participatie maakt de besluitvorming volgens de indiener onzorgvuldig en onrechtmatig.

Antwoord

De provincie begrijpt dat er zorgen leven over participatie en neemt deze signalen serieus. In de afgelopen jaren hebben provincie en gemeente daarnaast in goed overleg gesproken over de samenhangende ruimtelijke opgaven in Lansingerland, zoals woningbouw, economische ontwikkeling en duurzame energie. De uitkomsten hiervan zijn vastgelegd in bestuurlijke afspraken. De verdere uitwerking van deze opgaven vindt plaats via afzonderlijke planologische procedures, waarin opnieuw mogelijkheden bestaan voor participatie en het indienen van zienswijzen. De ontwerp-voorkeursbeslissing en het milieueffectrapport hebben ter inzage gelegen, waarbij inwoners en andere belanghebbenden de mogelijkheid hebben gehad om zienswijzen in te dienen. Van deze mogelijkheid heeft de indiener dan ook gebruik van gemaakt.

D006 Groene Hart

De indiener stelt dat het plaatsen van 200–250 meter hoge windturbines bij de Kruisweg een ernstige en onherstelbare aantasting vormt van het open polderlandschap, de rust, natuur en cultuurhistorische waarden van het Groene Hart. Dit zou bovendien in strijd zijn met de provinciale ambitie om het Groene Hart te behouden als rustgebied en belangrijk landschappelijk gebied.

Antwoord

De provincie wil samen met de toekomstige initiatiefnemer(s) onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om windturbines van maximaal 190 meter zoveel mogelijk ten zuiden van de A12 te realiseren en niet nabij de Rotte in Lansingerland. De provincie kan niet waarborgen dat er geen windturbines in het Groene Hart worden geplaatst. Wel wordt steeds

afgewogen hoe de provinciale windopgave kan worden ingevuld met zo min mogelijk aantasting van het landschap. Zie themabeantwoording Landschap en Het Groene Hart

D007 - Naam geanonimiseerd

D007 Algemeen

De indiener stelt dat de gemeente tot nu toe niet heeft gehandeld in het belang van de inwoners en niet luistert naar de inwoners, omdat de gemeente industrie dichtbij de dorpskernen plant en provincie plant de windmolens in de natuur.

Antwoord

De provincie Zuid-Holland hecht groot belang aan zowel de ontwikkeling van duurzame windenergie als aan de woningbouwopgave. De locatie Bleizo-West is ruimtelijk geschikt voor windenergie, maar de gemeente Lansingerland werkt inmiddels aan een ontwikkelkader waarmee circa 5.000 woningen, bedrijven en voorzieningen worden mogelijk gemaakt bij het hoogwaardig (openbaar) vervoersknooppunt station Lansingerland. Het Rijk heeft de locatie Bleizo ook aangewezen als 'doorbraaklocatie/ (regionale) grootschalige woningbouwlocatie'. De voorziene ontwikkeling met onder andere grootschalige woningbouw is niet te combineren met de komst van windturbines in dit gebied. Dergelijke ontwikkelingen zijn niet voorzien bij de locatie Kruisweg-Oostzijde.

D007 Bleizo West

De indiener is verontwaardigd dat de gemeente ook een zienswijze gaat indienen, omdat de gemeente met de Provincie een deal had gesloten over Bleizo West waarbij onder andere de Raad geen bezwaar zou gaan maken voor windmolens op andere locaties in Lansingerland. De indiener stelt dat nu de gemeente de afspraak niet nakomt, de provincie zich alsnog kan bedenken en de windmolens in BleiZo West kan plaatsen, omdat dit de enige correcte plaats voor windmolens is in Lansingerland.

Antwoord

De afspraak in de bestuursovereenkomst is gemaakt tussen gemeente en provincie. Het indienen van een zienswijze door de gemeenteraad van Lansingerland vormt voor de provincie thans geen aanleiding om de bestuursovereenkomst te ontbinden.

D007 Bleizo West

De indiener stelt de locatie voor de windmolens die de Provincie nu in gedachten heeft niet de juiste is, maar moeten de windmolens op BleiZo West komen naast de bestaande windmolens, hoogspanningsmasten en de Tennet wisselstation en grootschalige infrastructuur zoals de HSL en A12.

Antwoord

In de voorkeursbeslissing heeft de provincie een brede belangenafweging gemaakt, waarin onder meer is gekeken naar technische haalbaarheid, leefomgeving, landschappelijke effecten, cultuurhistorie, natuur en toekomstige gebiedsontwikkelingen. Op basis van deze integrale afweging is Bleizo-West afgevalen vanwege de voorziene grootschalige woningbouw en is gekozen voor een voorkeur die inzet op realisatie bij Kruisweg Oost. Bij Kruisweg Oost is ook sprake van hoogspanningsmasten en grootschalige infrastructuur, waaronder de HSL en de A12.

D007 Bleizo West

De indiener stelt dat onduidelijk is wie eigenaar is van de grond in Bleizo West, maar plaatst vraagtekens bij de gemaakte afspraak tussen gemeente en provincie, die volgens de indiener niet zuiver overkomt. De indiener vermoedt dat is gekozen voor woningbouw omdat dit financieel aantrekkelijker is dan industrie of windmolens, en stelt dat dit ten koste gaat van het woongenot van circa 60.000 inwoners.

Antwoord

De gemeenten hebben in oktober 2021 voor het gebied rondom het station Lansingerland-Zoetermeer een Ontwikkelperspectief opgesteld. Dit Ontwikkelperspectief betreft een visie voor een gemengd woon-werkgebied. Dit is een bestuurlijke afweging, de provincie heeft geen inzicht in wat dit financieel betekent voor de grondeigenaren, waaronder de GR Bleizo.

D007 Participatie

De indiener stelt voor om een enquête te houden onder de inwoners van Lansingerland om te peilen of zij de voorkeur geven aan windmolens in natuurgebieden en industrie nabij dorpskernen of aan windmolens en industrie op Bleizo West met woningbouw dicht bij de dorpskernen.

Antwoord

In het kader van deze procedure zijn inwoners en andere belanghebbenden op verschillende momenten in de gelegenheid gesteld om hun standpunten kenbaar te maken, onder meer via bijeenkomsten, het RUG onderzoek, gesprekken en het indienen van zienswijzen. Deze inbreng is betrokken bij de afweging die ten grondslag ligt aan de voorkeursbeslissing. Het is nu aan de gekozen volksvertegenwoordiging in Provinciale Staten en de gemeenteraad om binnen de door de wet gegeven bevoegdheid een besluit te nemen over de plek voor windmolens, industrie en woningbouw.

D008 - Naam geanonimiseerd

D008 Algemeen

De indiener stelt voorts dat de schaal van de opgave die voortvloeit uit het netto-nulbeleid met prioriteit voor windturbines zeer groot is. Aan de hand van een rekenvoorbeeld wordt toegelicht dat voor het vervangen van één kolencentrale een zeer groot aantal windturbines en omvangrijke back-upcapaciteit noodzakelijk zou zijn, met miljarden euro's aan kosten en een uitzonderlijk groot ruimtebeslag. De indiener stelt ten slotte dat, wanneer ook andere bestaande centrales zouden moeten worden vervangen, deze aantallen, kosten en ruimtelijke consequenties navenant toenemen, hetgeen de proportionaliteit en haalbaarheid van het huidige beleid ernstig ter discussie stelt.

Antwoord

De provincie merkt op dat deze zienswijze betrekking heeft op energiekeuzes op systeemniveau en op landelijke en internationale beleidsafwegingen. In de verkenningsfase wordt een ruimtelijke en omgevingsperspectief afweging gemaakt van de voorkeurslocatie voor windenergie. Er worden in deze fase geen beleidsuitspraken gedaan over de gewenste energiemix, de vervanging van bestaande centrales of de verhouding tussen windenergie en andere vormen van energieopwekking. De door de indiener aangehaalde rekenvoorbeelden en conclusies over schaal, kosten en ruimtebeslag kunnen daarom niet worden betrokken bij de beoordeling van de voorkeurslocatie en vallen buiten de reikwijdte van deze besluitvorming.

D008 Algemeen

De indiener stelt dat, indien de provincie ondanks de bezwaren toch voortgaat met de ontwikkeling van windenergie, hieraan strikte aanvullende voorwaarden moeten worden verbonden. De indiener stelt dat vergunningverlening uitsluitend zou mogen plaatsvinden wanneer windturbines in staat zijn om vraag-gestuurd elektriciteit te leveren en leveringszekerheid te garanderen. De indiener stelt voor dat dit alleen mogelijk is indien windenergieprojecten verplicht worden te beschikken over voldoende opslagcapaciteit, waarbij tevens rekening wordt gehouden met langdurige perioden waarin nauwelijks of geen wind beschikbaar is. De indiener stelt dat deze voorwaarden zullen leiden tot een zeer aanzienlijke kostenstijging voor windenergieprojecten, maar dat dit tegelijkertijd bijdraagt aan een realistischer en transparanter beeld van de werkelijke kosten van windenergie voor burgers en consumenten.

Antwoord

In de verkenningsfase wordt een ruimtelijke en omgevingsperspectief afweging gemaakt van de voorkeurslocatie voor windenergie. Er vindt in deze fase geen vergunningverlening plaats en er worden ook geen technische exploitatievoorwaarden aan een concreet project gesteld. De vergunningverlening vindt pas in een latere fase plaats en is gebonden aan de geldende wettelijke normen en beoordelingskaders. Voorwaarden over vraaggestuurde elektriciteitsproductie, leveringszekerheid en verplichte opslagcapaciteit maken geen onderdeel uit van de reguliere vergunningverlening voor windturbines. Dit zijn systeemvragen die betrekking hebben op de inrichting en het functioneren van het nationale en regionale energiesysteem en worden op nationaal niveau en via het elektriciteitsnet en marktordening geregeld. Het stellen van dergelijke eisen valt buiten de bevoegdheid en het

toetsingskader van de provincie bij ruimtelijke besluitvorming en vergunningverlening voor windenergie.

D008 Algemeen

De indiener stelt dat de huidige prioritering van windenergie tot een kostenontwikkeling die alle burgers structureel armer zal maken en het probleem van energiearmoede voelbaar zal laten worden tot in de hogere middeninkomens.

Antwoord

De voorkeursbeslissing heeft betrekking op de ruimtelijke analyse en afweging van een voorkeurslocatie voor windenergie in Lansingerland. In deze fase wordt beoordeeld welke locatie vanuit ruimtelijk en omgevingsperspectief het meest geschikt is voor de mogelijke realisatie van windturbines. De voorkeursbeslissing gaat daarmee niet over de betaalbaarheid van energie, energieprijzen of inkomenseffecten voor burgers. Dat neemt niet weg dat de provincie het belang van betaalbare energie en het voorkomen van energiearmoede onderkent. De ruimtelijke besluitvorming over windenergie is echter gericht op het mogelijk maken van duurzame energieopwekking en draagt bij aan de leveringszekerheid en verduurzaming van het energiesysteem, maar vormt geen instrument om directe uitspraken te doen over de ontwikkeling van energiekosten voor huishoudens.

D008 Landschap

De indiener stelt dat deze uitbreiding van windturbines en zonneparken onbedoelde maar wel voorzienbare negatieve gevolgen heeft op de landschappelijke schoonheid

Antwoord

Bij de besluitvorming over duurzame energie wordt vooraf erkend dat grootschalige energieopwekking ruimtelijke en leefomgevingsimpact kan hebben. Juist daarom weegt de provincie bij de ontwikkeling van wind- en zonne-energie niet alleen de bijdrage aan de energietransitie, maar ook de effecten op gezondheid, landschap, natuur en leefkwaliteit. Voor ieder project gelden wettelijke normen en zorgvuldige procedures, waaronder milieueffectonderzoek, participatie en ruimtelijke inpassing. Daarbij wordt steeds gezocht naar locaties waar de impact zo beperkt mogelijk is.

D008 Gezondheid

De indiener stelt dat deze uitbreiding van windturbines en zonneparken onbedoelde maar wel voorzienbare negatieve gevolgen heeft voor de gezondheid van burgers

Antwoord

De provincie begrijpt dat de indiener zich zorgen maakt over de toekomstige kwaliteit van leven in Nederland bij verdere uitbreiding van windturbines en zonneparken, met name in Zuid-Holland. Deze zorgen zijn bekend en worden door de provincie serieus genomen. Bij de besluitvorming over duurzame energie wordt vooraf erkend dat grootschalige energieopwekking ruimtelijke en leefomgevingsimpact kan hebben. Juist daarom weegt de provincie bij de ontwikkeling van wind- en zonne-energie niet alleen de bijdrage aan de

energietransitie, maar ook de effecten op gezondheid, landschap, natuur en leefkwaliteit. Voor ieder project gelden wettelijke normen en zorgvuldige procedures, waaronder milieueffectonderzoek, participatie en ruimtelijke inpassing. Daarbij wordt steeds gezocht naar locaties waar de impact zo beperkt mogelijk is.

D008 Ecologie

De indiener stelt dat deze uitbreiding van windturbines en zonneparken onbedoelde maar wel voorzienbare negatieve gevolge de natuur, waaronder vogels, vleermuizen en bijen.

Antwoord

Nederland en veel andere landen hebben het Klimaatakkoord van Parijs getekend omdat klimaatverandering een ernstige bedreiging vormt voor de gezondheid van mens en dier. De energietransitie levert een belangrijke bijdrage aan de bescherming van de leefomgeving en daarmee de gezondheid van mens en dier. Klimaatverandering leidt tot extreme weersomstandigheden, verslechtering van de luchtkwaliteit en verstoring van ecosystemen. De mogelijke invloed van het plaatsen en gebruik van windturbines op natuur wordt op verschillende momenten beoordeeld. In het plan-MER worden effecten op natuur waaronder beschermde dier- en plantensoorten onderzocht. Er wordt een algemeen beeld gevormd van de huidige en toekomstige natuurwaarden en is gebaseerd op literatuuronderzoek, openbare bronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ditzelfde literatuur- en bronnenonderzoek zal worden gebruikt voor de beschrijving van de effecten op beschermde soorten. Aangezien nog niet bekend is waar de windmolens precies komen, kan op dit moment slechts met beperkte nauwkeurigheid worden vastgesteld wat de effecten op de natuur zullen zijn. Zoals in de voorkeursbeslissing is opgenomen er zal in de vergunningsfase door een initiatiefnemer een ecologisch veldonderzoek moeten worden uitgevoerd. Tijdens het vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar natuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

D008

D008 Algemeen

De indiener uit ernstige zorgen over de toekomstige kwaliteit van leven in Nederland door het verder uitbreiden van windturbines en zonneparken, met name in Zuid-Holland, naarmate het aantal en de omvang van windturbines en zonneparken toeneemt—op land en op zee—zullen de schadelijke effecten verder groeien.

Antwoord

Bij de besluitvorming over duurzame energie wordt vooraf erkend dat grootschalige energieopwekking ruimtelijke en leefomgevingsimpact kan hebben. Juist daarom weegt de provincie bij de ontwikkeling van wind- en zonne-energie niet alleen de bijdrage aan de energietransitie, maar ook de effecten op gezondheid, landschap, natuur en leefkwaliteit. Voor ieder project gelden wettelijke normen en zorgvuldige procedures, waaronder milieueffectonderzoek, participatie en ruimtelijke inpassing.

D008 Gezondheid/leefomgeving

De indiener stelt dat het opwekken van elektriciteit met windturbines en zonneparken dient te worden beëindigd, voortzetting van het huidige beleid betekent dat voorzienbare risico's voor de gezondheid van burgers, aantasting van de leefomgeving en aanzienlijke milieuproblemen worden ontkend, genegeerd dan wel dat daarbij onvoldoende voorzorg wordt betracht.

Antwoord

De provincie herkent de zorgen van de indiener over mogelijke risico's voor gezondheid, leefomgeving en milieu. Bij de besluitvorming over duurzame energie wordt vooraf erkend dat grootschalige energieopwekking ruimtelijke en leefomgevingsimpact kan hebben. Juist daarom weegt de provincie bij de ontwikkeling van wind- en zonne-energie niet alleen de bijdrage aan de energietransitie, maar ook de effecten op gezondheid, landschap, natuur en leefkwaliteit. Voor ieder project gelden strikte wettelijke normen en zorgvuldige procedures, waaronder milieueffectonderzoek, participatie en toetsing aan veiligheids- en gezondheidsnormen. Daarbij wordt steeds gezocht naar locaties waar de impact zo beperkt mogelijk is.

D008 Milieueffecten

De indiener wijst op twee voorbeelden waaruit blijkt dat de inzet op windturbines en batterijen aanzienlijke milieuproblemen veroorzaakt. Ten eerste vormen de bladen van windturbines aan het einde van hun levensduur een groot milieuprobleem, omdat een grootschalige en milieuvriendelijke verwerkingsmethode ontbreekt. Ten tweede veroorzaken batterijen zowel bij de winning van grondstoffen als bij de verwerking na afloop van de levensduur ernstige milieuschade. Deze problemen zijn direct verbonden aan het grootschalige gebruik van windturbines voor elektriciteitsopwekking.

Antwoord

De provincie onderkent dat de productie, het gebruik en de verwerking van duurzame energietechnologieën, zoals windturbines en batterijen, milieueffecten met zich meebrengen.

Tegelijkertijd dragen deze technologieën substantieel bij aan het terugdringen van CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, wat eveneens belangrijke milieuwinst oplevert. Voor windturbines geldt dat eigenaren verplicht zijn deze na afloop van de gebruiksduur te verwijderen. Windturbines bestaan grotendeels uit materialen zoals staal en koper, die goed recyclebaar zijn; circa 90% van een turbine kan worden hergebruikt. De verwerking van turbinebladen is complexer, maar hiervoor worden steeds meer oplossingen ontwikkeld, zoals verwerking in de cementindustrie, energierugwinning en hergebruik in andere toepassingen. Daarnaast heeft de Europese windsector afspraken gemaakt om storten van turbinebladen te voorkomen. Ook voor batterijen geldt dat milieueffecten optreden bij grondstofwinning en verwerking. Tegelijkertijd worden op Europees niveau regels aangescherpt om hergebruik en recycling te verbeteren en milieuschade te beperken. Gelet hierop ziet de provincie geen aanleiding om de ontwikkeling van windenergie op deze gronden achterwege te laten.

D009 - Naam geanonimiseerd

D009 Algemeen

De indieners zien geen mogelijkheden voor grote industriële windturbines onder de A12 dichtbij de molenviergang te Zevenhuizen en geeft aan dat zij zich zullen verzetten als de provincie verder kijkt ten Noorden van de A12 dicht bij de Rotte.

Antwoord

De provincie herkent dat de molenviergang een cultuurhistorisch waardevol ensemble is en deze waarde is betrokken bij de afweging voor de voorkeursbeslissing. Het uitgangspunt van de provincie blijft dat eerst maximaal wordt verkend wat de mogelijkheden zijn om windturbines zoveel mogelijk onder de A12 op het bedrijventerrein te realiseren. Tegelijkertijd wordt het deel ten noorden van de A12 en het deel bij de Rotte niet uitgesloten, om de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie niet in gevaar te brengen.

D009 Algemeen

De indieners betwijfelen bovendien de uitvoerbaarheid en economische haalbaarheid van het plan, gezien de hoogte van de turbines, veranderende marktomstandigheden en afnemende subsidies.

Antwoord

Er zijn twee marktconsultaties uitgevoerd in de verkenningsfase, in beide consultaties hebben meerdere initiatiefnemers aangegeven mogelijkheden te zien om in dit gebied windturbines te realiseren. Het is aan initiatiefnemers zelf om de uitvoerbaarheid en economische haalbaarheid van een concreet windenergie-initiatief te beoordelen en te dragen. De provincie maakt daarin geen bedrijfseconomische afwegingen en neemt geen financieel risico. De marktconsultaties zijn uitsluitend bedoeld om te verkennen of er vanuit de markt voldoende belangstelling en realistische perspectieven bestaan om het project daadwerkelijk te realiseren.

D009 Algemeen

De indiener stellen dat zij het prematuur vinden om de voorkeursbeslissing in procedure te brengen zolang nieuwe landelijke normen voor windturbines nog in ontwikkeling zijn en de juridische houdbaarheid daarvan onzeker is. Daarom verzoeken de indieners de provincie om de procedure aan te houden en hun eerder ingebrachte zorgen over gezondheid, milieu, ecologie, recreatie en cultuurhistorie onverkort mee te wegen.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen van indieners over de ontwikkeling van nieuwe landelijke normen voor windturbines. De huidige procedure betreft echter een voorkeursbeslissing en geen definitief besluit over realisatie. Deze fase is bedoeld om richting te geven aan het vervolgproces.

De procedure wordt uitgevoerd binnen het geldende juridische kader. Bij vervolgbesluiten zullen de dan geldende landelijke normen en wetgeving worden toegepast. Indien nieuwe normen van kracht worden, worden deze betrokken bij de verdere besluitvorming.

De door indieners genoemde zorgen over gezondheid, milieu, ecologie, recreatie en

cultuurhistorie worden in de vervolgfase meegenomen. De zienswijze vormt geen aanleiding om de procedure aan te houden.

D009 Afstandsnormen

De indieners plaatsen vraagtekens bij het hanteren van afwijkende afstandsnormen voor woningen (500 meter in plaats van de eerder genoemde 400 meter in de NRD). De indieners willen weten op welke basis deze meer dan 5 woningen binnen 500 meter wordt gehanteerd in plaats van 1 (of meer) woning(en) op een afstand van 400 meter uit de NRD. Ook willen indieners weten vanaf welk punt is gerekend. De indieners willen ook weten welke woningen rond de Hollevoeterbrug en Rottedijk wel en niet zijn meegerekend in die cirkels (500 meter).

Antwoord

In het plan-MER zijn windmolens gemodelleerd om effecten op de omgeving in kaart te kunnen brengen. Voorafgaand aan het plan-MER is de plaatsingsruimte bepaald. Hierbij is onder meer 400 meter tot woningen aangehouden. In het plan-MER is sprake van twee fases. In de eerste fase zijn de zoekgebieden (A, B en C) maximaal gevuld om een inschatting te krijgen van de maximale effecten op de omgeving. Vervolgens heeft er een optimalisatieslag plaatsgevonden. Deze stap is gezet om te komen tot opstellingen van 3 windmolens. Met 3 windmolens wordt de opwekdoelstelling van 15MW namelijk gehaald. In fase twee zijn de 'optimalisatievarianten' (van 3 windmolens per variant) beoordeeld. De 500 metercirkels rondom de windmolens van fase 1 zijn gebruikt om een indicatie te geven van de windmolens die het meest effect hebben op de leefomgeving en welke het minst. Kortom, de 500 metercirkels zijn alléén gebruikt als hulpmiddel in de optimalisatieslag. Binnen de 500 metercirkel van positie A2 liggen rond de Hollevoeterbrug en langs de Rottedijk de volgende 4 woningen: Moerkapelse Zijde 108, Rottedijk 2, Rottedijk 4 en Rottedijk 21.

D009 procedure

De indieners stellen de voorkeursbeslissing onzorgvuldig is voorbereid en onvoldoende gemotiveerd is en in strijd met de Algemene wet bestuursrecht. De indieners stellen dat binnen de RES slechts niet-afdwingbare inspanningsverplichtingen afgesproken voor 12 MW en niet voor 15 MW en dat de provincie de gemeente Lansingerland daarom niet kan dwingen kan tot een hogere opgave.

Antwoord

De doelstellingen van het Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Regio Rotterdam en de RES zijn nog niet behaald en het college van gedeputeerde staten wil aan die doelstellingen bijdragen door windenergie in Lansingerland mogelijk te maken. Het college van gedeputeerde staten had graag gezien dat Lansingerland dat zelf had gedaan. Omdat de gemeente Lansingerland dat niet heeft gedaan, maakt het college van gedeputeerde staten gebruik van zijn eigen bevoegdheden om dat te doen. Die bevoegdheden zijn niet afhankelijk van de mate van inspanning die de gemeente Lansingerland heeft verricht om de mogelijkheden van windenergie te onderzoeken of van de juridische afdwingbaarheid van het Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Rotterdam en de RES. Dat de locatie Prisma/Bleizo eerder is benoemd als potentiële locatie voor vier windturbines met een vermogen van 12 MW maakt ook niet dat het college van gedeputeerde staten niet bevoegd is om een windproject van 15 MW mogelijk te maken.

D009 Algemeen

De indieners wijzen erop dat in 2009 hoogspanningsmasten van TenneT, na bezwaar op grond van diezelfde belangen, bewust verder van de Rottedijk zijn geplaatst, daarom achten zij het onbegrijpelijk en inconsistent dat de provincie nu windturbines met een veel grotere hoogte dan die masten dichterbij de molens en woningen mogelijk maakt.

Antwoord

De provincie begrijpt dat indieners aandacht vragen voor de vergelijking met de situering van de hoogspanningsmasten van TenneT in 2009 en dat zij dit als inconsistent ervaren. De besluitvorming over de plaatsing van hoogspanningsmasten destijds vond plaats binnen een andere context, met een eigen afwegingskader, wettelijke randvoorwaarden en doelstellingen. Bij de afweging voor de beste locatie voor windturbines maakt de provincie een brede en integrale belangenafweging, waarin onder meer leefomgeving, veiligheid, gezondheid, landschap, cultuurhistorie, technische haalbaarheid en energieopgave worden betrokken. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de afstand tot woningen en andere gevoelige functies, op basis van de geldende wettelijke normen en richtlijnen. Tegelijkertijd weegt de provincie het belang van de energietransitie zwaar. Energie is essentieel voor wonen, werken en maatschappelijke ontwikkeling en vormt een randvoorwaarde voor welzijn en economische stabiliteit.

D009 Afstandsnormen

De indieners uiten hun zorgen over de veiligheid in relatie tot de nabijgelegen hoogspanningsinfrastructuur, omdat essentiële gegevens over werpafstanden en afstanden tot Wintrackmasten onvoldoende zijn onderbouwd. De indieners willen weten bij de windturbine van 5 MW met een rotordiameter van 150 meter en een tiphoogte van 190 meter de “maximale werpafstand” is bij nominaal toerental is. Ook wil de indiener weten hoe groot de afstand tot de wintrack-masten is en hoe die is berekend.

Antwoord

De afstanden zijn in arcGIS bepaald. Voor begrenzing van het mogelijkheidsgebied (en daarmee het bepalen van afstanden tussen onderzoeksofstellingen) ten opzichte van leidingen en hoogspanningsverbindingen is uitgegaan van vuistregelafstanden die worden gehanteerd door Gasunie en TenneT. Zie de NRD voor een toelichting op de buffer afstanden die zijn aangehouden tot hoogspanningsverbindingen en buisleidingen. Onder 3.6.3 worden de risicoafstanden voor het referentietype V150 weergegeven (werpafstand bij nominaal toerental) De afstanden tot de masten van de hoogspanningsverbinding is niet berekend, deze verschillen per windturbinepositie. Deze informatie is niet relevant voor de beoordeling van externe veiligheidsrisico's, het gaat om de kortste afstand tot de hoogspanningsverbinding, de kabels.

D009 Algemeen

De indieners zijn bewoners aan de Rottedijk, Noorddijk en Moerkapelse Zijde in Moerkapelle en Bleiswijk, de indieners benadrukken dat zij niet principieel tegen windenergie zijn, mits

deze duurzaam wordt toegepast en geen schade toebrengt aan cultuurhistorische, landschappelijke, veiligheids- en gezondheidsbelangen.

Antwoord

In de voorkeursbeslissing zijn juist deze belangen nadrukkelijk betrokken bij de afweging. Ook is in de plan-MER de effecten op landschap en cultuurhistorie, leefomgeving en gezondheid, externe veiligheid en natuurwaarden in beeld gebracht. De provincie benadrukt dat bij een projectbesluit deze belangen opnieuw en concreet zullen worden onderzocht en getoetst.

D010 - Naam geanonimiseerd

D010 Alternatieven

De indiener verzoekt om positie B2 alsnog mee te nemen of gemotiveerd te onderbouwen waarom deze afvalt.

Antwoord

Positie B2, ook wel aangeduid als AB1, is in stap 2 (in variant 6) van de plan-MER wel degelijk meegenomen en beoordeeld. In de voorkeursbeslissing is vervolgens besloten om het gehele zoekgebied van Bleizo-West niet als voorkeurslocatie aan te wijzen, omdat de locatie Bleizo-West ruimtelijk geschikt is en in beeld is voor woningbouw.

D010 Plan-MER

De indiener vraagt om een herbeoordeling van turbineposities op basis van woningen binnen 500 meter (met name A2, A3 en A5) en toelichting op eventuele mitigerende maatregelen voor woningen binnen die contour.

Antwoord

De gekozen beoordelingsmethode kan niet meer gewijzigd worden. Hiervoor was ruimte ten tijde van de NRD. Onderaan in het plan-MER (paragraaf 6.2) gaat in op mogelijke mitigerende maatregelen. Aangezien het nog niet bekend is waar de windturbines komen, kan er in deze fase ook nog niet worden gekeken naar maatwerk bij dichtbij liggende woningen.

D010 Participatie

De indiener vraagt om expliciete opname van alle aandachtspunten van de klankbordgroep in de voorkeursbeslissing

Antwoord

Het volledige advies van de klankbordgroep, inclusief alle daarin opgenomen aandachtspunten, is integraal overgenomen in hoofdstuk 3 van de voorkeursbeslissing. Om onnodige herhaling te voorkomen, worden deze aandachtspunten niet nogmaals in een afzonderlijk hoofdstuk of andere onderdelen van het document opgenomen. Daarmee zijn de inbreng en aandachtspunten van de klankbordgroep inhoudelijk volledig geborgd in de voorkeursbeslissing.

D010 Algemeen

De indiener vraagt om verduidelijking van begrippen als “als dat niet lukt” en om bevestiging dat varianten met (meer) turbines onder de A12 altijd voorrang krijgen boven varianten met meerdere turbines boven de A12

Antwoord

De provincie verwacht na vaststelling van de voorkeursbeslissing dat initiatiefnemers actief verkennen en onderbouwen of een project onder de snelweg realiseerbaar is, en dat zij hiervoor een inhoudelijk gemotiveerd initiatief indienen. Indien zich desondanks geen initiatiefnemer meldt met een dergelijk initiatief, zal de provincie zelf in gesprek gaan met de DCMR (over externe veiligheid van het bedrijventerrein), het bestuur van het bedrijventerrein, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (over de afstand tot de snelweg), de eigenaar van de buisleiding en de betrokken grondeigenaren. Doel van deze gesprekken is om inzicht te krijgen in de belemmeringen die realisatie onder de snelweg in de weg staan en om te verkennen of – en zo ja op welke wijze – deze belemmeringen kunnen worden weggenomen. Indien uit deze verkenning blijkt dat er geen uitvoerbare mogelijkheden zijn voor realisatie onder de snelweg, vervalt de opgave niet, maar blijft een initiatief boven de snelweg aan de orde.

De uitkomsten en bevindingen uit deze gesprekken worden gedeeld met de klankbordgroep, die de mogelijkheid krijgt hierop te reageren en desgewenst een advies uit te brengen. Vervolgens worden zowel de bevindingen van de provincie als het eventuele advies van de klankbordgroep voorgelegd aan Gedeputeerde Staten (GS). Op basis daarvan besluit GS of ook initiatieven boven de snelweg in behandeling worden genomen.

Met deze werkwijze wordt in de kern wél invulling gegeven aan een trapsgewijze benadering en aan formele besluitvorming door GS, maar zonder dit vooraf vast te leggen in een weinig wendbaar proceskader. Daarmee blijft het proces zorgvuldig en transparant, terwijl er tegelijkertijd voldoende flexibiliteit is om in te spelen op concrete initiatieven en feitelijke belemmeringen. De betrokkenheid van de klankbordgroep en de beslissende rol van GS zijn hiermee expliciet geborgd.

D010 Plan-MER

De indiener pleit daarnaast voor een verfijndere analysemethode waarbij de mate van overlast (geluid/slagschaduw) zwaarder wordt meegewogen dan enkel de binaire grens van 500 meter.

Antwoord

In het plan-MER niet is gewerkt met een vaste afstandsnorm, in plaats daarvan is uitgegaan van milieunormen voor geluid, slagschaduw en veiligheid. Deze normen zijn zorgvuldig berekend en bieden bescherming aan inwoners, omdat zij rekening houden met lokale omstandigheden en de cumulatieve effecten op de leefomgeving. Daarbovenop heeft de provincie een aanvullende maatregel getroffen door in stap 1 posities te laten afvallen waarbij meer dan vijf woningen binnen een straal van 500 meter liggen. Hoewel deze posities op zichzelf voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, waaronder de normen voor afstand, geluid en slagschaduw, heeft de provincie er bewust voor gekozen verder te kijken dan alleen de strikt juridische toetsing. Er is nadrukkelijk gekeken naar hoe sterk bewoners de effecten in de praktijk zouden kunnen ervaren, en niet alleen of de molens formeel aan de regels voldoen. De provincie heeft gekozen voor deze maatregel als een voorzichtige benadering, waarbij het belang van de leefomgeving zwaarder weegt dan het maximaal benutten van de zoekgebieden. Met deze combinatie van beoordeling van geluid, slagschaduw en veiligheid én een optimalisatie op basis van afstand is de afweging zowel verfijnd als behoedzaam vormgegeven, waarbij de bescherming van de leefkwaliteit van omwonenden centraal heeft gestaan.

D010 Initiatiefnemer

De indiener vraagt om zeggenschap van inwoners bij de keuze van initiatiefnemer en om voorrang voor lokale (coöperatieve) initiatiefnemers, inclusief een recht van eerste koop/first refusal als externe partijen een haalbare businesscase kunnen realiseren.

Antwoord

De provincie is als overheid gebonden aan het gelijkheidsbeginsel, dit betekent dat de provincie geen formele voorrang kan geven aan bepaalde partijen. Wel hecht de provincie groot belang aan brede participatie en lokaal eigendom bij windenergieprojecten daarom verwacht de provincie van initiatiefnemer(s) dat zij streven naar minimaal 90% lokaal eigendom. Echter, het behalen van minimaal 90% lokaal eigendom is geen juridisch afdwingbare eis. De initiatiefnemer(s) moeten bij het aanmelden van een project verplicht aantoonbaar inspannen om lokaal eigendom te (gaan) realiseren en deze inspanningen ook deugdelijk te motiveren. Daarmee wordt geborgd dat initiatiefnemer(s) actief en transparant werken aan betrokkenheid en mede-eigenaarschap van de lokale gemeenschap, zonder dat sprake is van juridisch niet-toelaatbare voorkeursposities.

D010 Initiatiefnemer

De indiener stelt dat de huidige “inspanningsverplichting” voor initiatiefnemers te vrijblijvend is; volgend de indiener moet de provincie SMART vastleggen hoe wordt getoetst of aan die verplichting is voldaan. Ook stelt de indiener dat de klankbordgroep een rol moet krijgen bij het vaststellen van toetsingscriteria en het beoordelen van toetsingsrapporten.

Antwoord

De provincie onderkent dat de huidige inspanningsverplichting nadere concretisering behoeft. In plaats van op voorhand SMART-toetsingscriteria vast te leggen, kiest de provincie voor een gefaseerde en praktijkgerichte benadering, waarin eerst wordt gezien of een concreet en onderbouwd initiatief onder de snelweg tot stand kan komen. Van initiatiefnemers wordt verwacht dat zij actief verkennen en onderbouwen of een project onder de snelweg realiseerbaar is, en daartoe een inhoudelijk gemotiveerd initiatief indienen. Dit vormt het primaire spoor. Indien zich desondanks geen initiatiefnemer meldt met een dergelijk project, zal de provincie zelf in gesprek gaan met de DCMR (ten aanzien van externe veiligheid van het bedrijventerrein), het bestuur van het bedrijventerrein, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de eigenaar van de buisleiding en de betrokken grondeigenaren. Doel van deze gesprekken is om inzicht te verkrijgen in de belemmeringen die realisatie onder de snelweg in de weg staan en om te verkennen of – en zo ja op welke wijze – deze belemmeringen kunnen worden weggenomen. Indien uit deze verkenning blijkt dat er geen uitvoerbare mogelijkheden zijn voor realisatie onder de snelweg, betekent dit dat de opgave niet vervalst, maar dat een initiatief boven de snelweg aan de orde blijft. De uitkomsten en bevindingen uit deze gesprekken worden gedeeld met de klankbordgroep, die de mogelijkheid krijgt hierop te reageren en desgewenst een advies uit te brengen. Vervolgens worden zowel de bevindingen van de provincie als het eventuele advies van de klankbordgroep voorgelegd aan Gedeputeerde Staten (GS). Op basis daarvan zal GS besluiten of ook initiatieven boven de snelweg in behandeling worden genomen.

D010 Participatie

De indiener stelt dat de ontwerp-voorkeursbeslissing intern inconsistent is over de mate van steun van de klankbordgroep voor Kruisweg-Oost en vraagt om aanpassing van de betreffende passage en daarop gebaseerde tekst. (blz 21)

Antwoord

De provincie zal dit aanpassen in de voorkeursbeslissing.

D010 Procedure

De indiener stelt dat er zorgvuldig, trapsgewijs onderzoeksproces met formele besluitmomenten bij GS moet komen in het vervolgproces waarbij actieve betrokkenheid van de klankbordgroep en een expliciete volgorde waarbij alternatieven onder de A12 (en dichter bij de Rotte) aantoonbaar en door de klankbordgroep geaccepteerd zijn uitgeput voordat onderzoek naar locaties ten noorden van de A12 plaatsvindt. De indiener wil weten waarom dit voorstel van een trapsgewijs onderzoeksproces niet is overgenomen.

Antwoord

De provincie wil met de essentie van het verzoek wel verder, maar neemt dit voorstel echter niet één-op-één over, omdat zij kiest voor een gefaseerde en praktijkgerichte benadering die beter aansluit bij de verantwoordelijkheden van initiatiefnemers en de dynamiek van gebiedsontwikkeling.

Na het vaststellen van de voorkeursbeslissing wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij actief verkennen en onderbouwen of een project onder de snelweg realiseerbaar is, en daartoe een inhoudelijk gemotiveerd initiatief indienen. Indien zich desondanks geen initiatiefnemer meldt met een dergelijk project, zal de provincie zelf in gesprek gaan met de DCMR (ten aanzien van externe veiligheid van het bedrijventerrein), het bestuur van het bedrijventerrein, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (over de afstand tot de snelweg), de eigenaar van de buisleiding en de betrokken grondeigenaren. Doel van deze gesprekken is om inzicht te verkrijgen in de belemmeringen die realisatie onder de snelweg in de weg staan en om te verkennen of – en zo ja op welke wijze – deze belemmeringen kunnen worden weggenomen. Indien uit deze verkenning blijkt dat er geen uitvoerbare mogelijkheden zijn voor realisatie onder de snelweg, betekent dit dat de opgave niet vervalt, maar dat een initiatief boven de snelweg aan de orde blijft.

De uitkomsten en bevindingen uit deze gesprekken worden gedeeld met de klankbordgroep, die de mogelijkheid krijgt hierop te reageren en desgewenst een advies uit te brengen. Vervolgens worden zowel de bevindingen van de provincie als het eventuele advies van de klankbordgroep voorgelegd aan Gedeputeerde Staten (GS). Op basis daarvan zal GS besluiten of ook initiatieven boven de snelweg in behandeling worden genomen.

Met deze werkwijze wordt in de kern wél invulling gegeven aan een trapsgewijze benadering en aan formele besluitvorming door GS, maar zonder deze vooraf te verankeren in een star procesmodel. Daarmee blijft het proces enerzijds zorgvuldig en transparant, en anderzijds voldoende flexibel om in te spelen op concrete initiatieven en feitelijke belemmeringen, terwijl de betrokkenheid van de klankbordgroep en de rol van GS expliciet zijn geborgd.

D011 - Naam geanonimiseerd

D011 Algemeen

De indiener stelt dat bestuurders persoonlijk aansprakelijk moeten blijven voor eventuele schade door plaatsing van de windmolens

Antwoord

Bestuurders van de provincie zijn niet persoonlijk aansprakelijk voor eventuele schade door plaatsing van windmolens in de gemeente Lansingerland.

D011 Algemeen

De indiener stelt dat omwonenden, net als boeren, financieel gecompenseerd zouden moeten worden bij de plaatsing van windmolens.

Antwoord

Het is aan de toekomstige initiatiefnemer om met grondeigenaren afspraken te maken over (de vergoeding van) het gebruik van gronden ten behoeve van de windmolens. Voor zover de indiener doelt op vergoeding van geleden schade door de realisatie of exploitatie van de windmolens, wordt gewezen op de mogelijkheden van privaatrechtelijke schadevergoeding en het stelsel van nadeelcompensatie. Een andere generieke of voorafgaande financiële compensatie voor omwonenden is daarom niet aan de orde.

D011 Veiligheid

De indiener stelt dat windmolens een risico's voor de veiligheid zijn, zoals kwetsbaarheid voor drones in oorlogssituaties.

Antwoord

De kwetsbaarheid van vitale infrastructuur is een onderwerp dat onderdeel uitmaakt van de bredere nationale veiligheids- en defensiestrategie van Nederland. Daarbij wordt gekeken naar risico's voor uiteenlopende voorzieningen, waaronder energie-infrastructuur, digitale netwerken en transport. Dit geldt niet alleen voor windturbines, maar ook voor conventionele energiecentrales, hoogspanningsnetten en andere grootschalige voorzieningen. Juist door te werken aan decentrale energieopwekking, zoals windturbines op land en zonnepanelen, wordt Nederland minder kwetsbaar voor verstoringen of aanvallen. Grootschalige centrale energiecentrales kunnen, wanneer zij doelwit zouden zijn, leiden tot uitval van de energievoorziening in een hele regio. Een meer gespreid energiesysteem verkleint dit risico, omdat de energieproductie niet op één locatie is geconcentreerd.

D011 Algemeen

De indiener stelt dat bestaande windmolens vaak stilstaan door gebrek aan wind.

Antwoord

Het klopt dat windturbines stil staan wanneer er geen of onvoldoende wind is. Dat is een inherent kenmerk van windenergie. Tegelijkertijd laat dit onverlet dat windenergie een belangrijke en effectieve bijdrage levert aan de duurzame energievoorziening. Actuele en openbare gegevens over de productie van windenergie en andere vormen van hernieuwbare energie zijn onder meer te raadplegen via Energie Beheer Nederland (EBN). Deze cijfers

laten zien dat windenergie, ondanks perioden van windstilte, structureel en substantieel bijdraagt aan de nationale en regionale energiedoelstellingen.

D011 Algemeen

De indiener stelt dat windmolens hoge onderhoudskosten hebben

Antwoord

Er zijn twee marktconsultaties uitgevoerd in de verkenningfase, in beide consultaties hebben meerdere initiatiefnemers aangegeven mogelijkheden te zien om in dit gebied windturbines te realiseren. Het is aan initiatiefnemers zelf om de uitvoerbaarheid en economische haalbaarheid van een concreet windenergie-initiatief te beoordelen en te dragen. De provincie maakt daarin geen bedrijfseconomische afwegingen en neemt geen financieel risico. De marktconsultaties zijn uitsluitend bedoeld om te verkennen of er vanuit de markt voldoende belangstelling en realistische perspectieven bestaan om het project daadwerkelijk te realiseren.

D011 Natuur

De indiener stelt dat de Klappolder één van de laatste vruchtbare en relatief ongerepte polders is in de regio, die belangrijk is voor voedselproductie en natuur.

Antwoord

De provincie merkt op dat de plaatsing van windturbines niet per definitie een inbreuk hoeft te doen op voedselproductie. Windturbines nemen slechts een beperkt oppervlak in beslag, waardoor agrarisch gebruik van de gronden in de directe omgeving in veel gevallen mogelijk blijft. Daarnaast zijn natuur en voedselproductie twee verschillende functies, die elk hun eigen beleidsmatige en planologische afweging kennen. Het zoekgebied Kruisweg-Oost is primair een agrarisch gebied en heeft geen formeel aangewezen natuurgebied. Bij de verdere uitwerking van eventuele initiatieven zal wel zorgvuldig worden gekeken naar effecten op aanwezige natuurwaarden, biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit, en zullen deze worden getoetst aan de geldende wet- en regelgeving.

D011 Ecologie

De indiener stelt dat windmolens schade toebrengen aan vogels

Antwoord

Door over te stappen op duurzame energiebronnen zoals windenergie, wordt de uitstoot van broeikasgassen beperkt en daarmee de druk op ecosystemen verminderd. Tegelijkertijd is bekend dat windturbines ook risico's vormen voor vogels. Er wordt intensief gewerkt aan het minimaliseren van slachtoffers. Dat gebeurt onder andere door het tijdelijk stilzetten van turbines onder bepaalde omstandigheden (bijvoorbeeld tijdens massale vogeltrek), en het toepassen van nieuwe technische oplossingen, zoals automatische detectiesystemen, aangepaste rotorsnelheden, verfpatronen op rotorbladen of ultrasone afschriktechnieken. In het plan-MER zijn de zoekgebieden aan de hand van de gevoeligheidskaart voor vogels van de RES-regio Rotterdam-Den Haag beoordeeld. Samenvattend geldt dat voor zowel de

aanwezige (niet-)broedvogelsoorten als de overvliegende trekvogels de gevoeligheid voor negatieve effecten in Kruisweg-Oostzijde matig is, de kans op negatieve effecten is hierom beoordeeld als matig risico voor de voorkeursgebied Kruisweg. Voor beschermde diersoorten geldt dat voor windmolens een omgevingsvergunning bij gedeputeerde staten aangevraagd moet worden, voor onder andere de zogenoemde flora- en fauna-activiteit met betrekking tot diersoorten. Tijdens het vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is.

D011 Gezondheid

De indiener stelt dat windmolens gezondheids- en milieuschade veroorzaken doordat er kunststof- en metaaldeeltjes in voedsel en lucht terecht komen.

Antwoord

Bij windturbines kan BPA in kleine hoeveelheden in epoxy zitten, dat wordt gebruikt als hars voor de bladen van de turbines en een basis kan zijn voor de beschermende coatings. Bisfenol A (BPA) is een chemische stof die in veel producten voorkomt. BPA wordt gebruikt in plastics die worden toegepast in bijvoorbeeld bouwmaterialen, elektronica, plastic flessen, (voedsel)verpakkingsmateriaal en speelgoed. Daarnaast wordt BPA onder meer gebruikt als basis voor epoxy-verven en -lijmen. Voor windturbines wordt ook veel gebruikgemaakt van coatings van polyurethaan, waar geen BPA in zit.

Volgens recent onderzoek is de hoeveelheid BPA die door windturbines in het milieu terecht komt verwaarloosbaar. Andere producten zoals bouwmaterialen, speelgoed en plastic flessen dragen meer bij aan de blootstelling van de mens. In 2024 heeft Royal Haskoning DHV onderzoek gedaan naar de verspreiding van BPA, microplastics en fijnstof. De belangrijkste conclusie is dat de emissies van microplastics en BPA uit windturbines verwaarloosbaar klein zijn in vergelijking met andere bronnen, zoals verkeer, industrie en landbouw.

Volgens het onderzoek dragen alle windturbines in Nederland samen jaarlijks slechts 0,0005% bij aan de totale uitstoot van microplastics in Nederland. Voor BPA bedraagt de totale geschatte emissie ongeveer 0,2 gram per jaar. Deze hoeveelheid is zo laag dat deze naar verwachting niet meetbaar is in bodem- en watersystemen.

BPA en microplastics kunnen zich in de lucht als fijnstof gedragen en verspreiden zich diffuus over een groot gebied. Daardoor wordt geen lokale verhoging van depositie rondom windturbines verwacht. Op basis van het onderzoek wordt de impact van BPA en microplastics uit windturbines op de volksgezondheid en ecosystemen als minimaal ingeschat. De kwaliteit van het oppervlakte-, grond- en drinkwater wordt in Nederland uitgebreid gecontroleerd op chemische verontreinigingen. Tot op heden zijn er volgens het RIVM geen aanwijzingen dat BPA een bedreiging is voor de kwaliteit van drink-, oppervlakte- en grondwater.

D011 Geluid

De indiener stelt dat windmolens gezondheids- en milieuschade veroorzaken door ultrasoon geluid.

Antwoord

Geluidsnormen zijn gesteld om onaanvaardbare hinder van geluid van windturbines te voorkomen. Deze normering geldt voor het gehele spectrum van windturbinegeluid. Er zijn op dit moment geen aanwijzingen dat er sprake is van gezondheidseffecten als gevolg van ultrasoon geluid afkomstig van windturbines. Er zijn recent wel nieuwe inzichten opgedaan over de hinderlijkheid van tonaal geluid van windturbines. Daarvoor bestaat nog geen norm omdat tonaliteit niet mag voorkomen bij windturbines. Inmiddels heeft de Minister een methode en een handhavingsnorm in voorbereiding om hinder als gevolg van tonaal geluid van windturbines te voorkomen.

D011 Leefomgeving

De indiener maakt bezwaar tegen de geplande plaatsing van windmolens in zijn achtertuin. De indiener stelt dat het geen zienswijze maar een formeel bezwaar betreft, omdat de windmolens directe negatieve gevolgen hebben voor zijn leefomgeving.

Antwoord

De zorgen van de indiener over mogelijke negatieve gevolgen voor zijn leefomgeving worden serieus genomen en betrokken bij de verdere afweging. Bij vervolgbesluiten worden de effecten op onder meer geluid, slagschaduw, veiligheid en leefkwaliteit opnieuw onderzocht en getoetst aan de geldende wet- en regelgeving. In deze fase kan de indiener opnieuw formeel rechtsmiddelen aanwenden. In de huidige procedure is juridisch gezien nog geen sprake van een fase waarin een formeel bezwaar kan worden ingediend.

D011 Milieueffecten

De indiener stelt dat windmolens per saldo niet duurzaam zijn: de productie, plaatsing, het onderhoud en de latere sloop kosten meer energie en veroorzaken meer vervuiling dan de molens opleveren. Ook stelt de indiener dat wieken niet recyclebaar zijn en worden begraven, wat ernstige milieuschade veroorzaakt.

Antwoord

Windturbines wekken elektriciteit op zonder verbranding van fossiele brandstoffen en veroorzaken daardoor geen directe uitstoot van broeikasgassen of luchtverontreinigende stoffen. Uit levenscyclusanalyses blijkt dat moderne windturbines binnen circa 3 tot 14 maanden evenveel energie opwekken als nodig is voor productie, plaatsing en latere ontmanteling. Gedurende hun levensduur leveren zij daarmee een aanzienlijke netto energieopbrengst. Daarnaast behoort windenergie in Nederland tot de meest kosteneffectieve vormen van duurzame energieopwekking. Door schaalvergroting leveren moderne turbines meer energie per locatie, waardoor de ruimtelijke efficiëntie toeneemt. Wat betreft circulariteit geldt dat windturbines voor circa 90% uit recyclebare materialen bestaan, zoals staal en koper. Voor turbinebladen, die uit composietmaterialen bestaan, zijn inmiddels verschillende verwerkings- en hergebruiksmethoden beschikbaar. In West-Europa worden bladen doorgaans niet gestort; de Europese windsector heeft zichzelf een stortverbod opgelegd. Bladen kunnen onder meer worden ingezet voor energierterugwinning, toepassing in de cementindustrie of hergebruik in andere constructies. Tot slot is in de provinciale regelgeving vastgelegd dat windturbines na afloop van het gebruik moeten worden gesloopt.

Daarmee wordt geborgd dat ook aan het einde van de levensduur zorgvuldig met materialen en milieu wordt omgegaan.

D012 - Naam geanonimiseerd

D012 Algemeen

De indiener stelt dat het onbegrijpelijk is dat de provincie overweegt om in de overvolle Randstad windmolens te plaatsen. De indiener stelt dat aangezien de provincie Zuid-Holland aan de zee grenst, het veel meer voor de hand ligt om de windmolens te plaatsen op een van de vele windmolenparken die in de Noordzee zijn gerealiseerd dan wel worden gepland?

Antwoord

Bij de energietransitie gaat het niet om een keuze tussen vormen van energie opwek, maar zijn vele vormen naast elkaar nodig. Met alleen wind op zee, zon op daken, zon op land of een kerncentrale redden we het niet om onze energiedoelen te bereiken. Bovendien zijn nog niet alle technieken op korte termijn beschikbaar om in 2030 aan de klimaatdoelen te voldoen. Om ervoor te zorgen dat we beschikken over een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem moeten we óók wind op land realiseren. Afzien van wind op land is dus niet mogelijk als we onze klimaatdoelen willen halen.

D012 Geluid

De indiener stelt dat volgens de gangbare normen is er geluidshinder te verwachten binnen een straal van 2 kilometer. Volgens de indiener ligt een groot deel van Moerkapelle in dit gebied, ook komt de overheersende windrichtingen onze regio west/zuidwest is, precies de richting van windmolens naar Moerkapelle.

Antwoord

Tot hoe ver windturbinegeluid hoorbaar is, of hinderlijk is, is afhankelijk van vele factoren: denk aan de beleving die per individu verschilt, maar ook aan de atmosferische condities, het bronvermogen van de windturbine en de karakteristieken van de bodem rondom de windturbine. Om te voorkomen dat er teveel hinder optreedt, zijn er geluidnormen. Op dit moment lijkt het waarschijnlijk dat de landelijke geluidsnorm voor gaat schrijven dat de jaargemiddelde geluidsbelasting op de gevel van woningen rond een windpark niet hoger mag zijn dan 45 dB Lden. Verreweg de meeste windturbinetypes kunnen voldoen aan deze geluidsnorm op een kortere afstand van woningen. Op 2 km afstand is sprake van geluidniveaus die ver onder de waarde van 45 dB Lden zijn gelegen.

D012 Algemeen

De indiener stelt volstrekt tegen de voorkeursbeslissing windmolens Lansingerland te zijn voor de plaatsing van 3 windmolens in het gebied Kruisweg-Oost ten noorden van de A12.

Antwoord

De provincie neemt dit voor kennisgeving aan.

D012 Participatie

De indiener stelt dat de gemeente Lansingerland voornemens is de windmolens te plaatsen in het uiterste noordoosten van haar grondgebied met minimale beïnvloeding van haar eigen burgers in de drie dorpskernen (3 B's) en met maximale beïnvloeding van de deelgemeente Moerkapelle van de gemeente Zuidplas.

Antwoord

De besluitvorming over de locatiekeuze voor de windmolens wordt genomen door de provincie, niet door de gemeente Lansingerland. In het plan-MER is zorgvuldig gekeken naar de gehele omgeving, inclusief gebieden buiten de gemeentegrenzen. Daarbij is de nadruk gelegd op het minimaliseren van overlast vanuit de leefomgeving. Het doel is om een oplossing te vinden die zo min mogelijk negatieve gevolgen heeft voor zowel de inwoners van gemeente Lansingerland als die van de naastgelegen gemeentes

D012 Overlast

De indiener stelt dat de voornoemde beïnvloeding zich afspeelt op drie gebieden, te weten horizonvervuiling, slagschaduw bij laagstaande zon en geluidsoverlast.

Antwoord

De zorgen over het zicht op windturbines begrijpen wij en nemen wij serieus. Windturbines hebben onmiskenbaar invloed op het landschap en kunnen het uitzicht vanuit de woonomgeving veranderen, vergelijkbaar met andere grootschalige ingrepen zoals hoogspanningsleidingen, bedrijventerreinen en infrastructurele werken. Moderne windturbines zijn door hun hoogte en bewegende wieken visueel dominant aanwezig. Bij de beoordeling van windturbines wordt rekening gehouden met wettelijke milieunormen voor geluid, slagschaduw en veiligheid. Deze normen zijn juist bedoeld om onaantvaardbare hinder en gezondheidsrisico's te voorkomen en vormen het toetsingskader bij eventuele vervolgbesluiten.

D013 - Naam geanonimiseerd

D013 Algemeen

De indiener betwist de totstandkoming van de zoekgebieden. De indiener stelt dat in de belemmeringenanalyse, Kruisweg-Oost ingeklemd tussen woningen en infrastructuur en daarom geen serieus zoekgebied. De indiener stelt dat er onvoldoende rekening zijn gehouden met bestaande woningen, gezondheidseffecten, externe veiligheid en de aantasting van het landschap van het Groene Hart.

Antwoord

In de belemmeringenanalyse is er rekening gehouden met woningen en hoogspanningsinfrastructuur. Er zijn in de plan-MER onderzoek gedaan op onder andere het gebied van gezondheidseffecten, geluid, slagschaduw, veiligheid etc. De plan-MER hanteert 38 afzonderlijke beoordelingscriteria, die inhoudelijk sterk van elkaar verschillen. Deze variëren van landschap en leefomgeving tot natuur. Een score op het ene criterium heeft daarom niet automatisch dezelfde betekenis of zwaarte als een score op een ander criterium. De provincie heeft de voorkeurskeuze gebaseerd op een integrale afweging, waarbij de samenhang tussen alle relevante criteria is betrokken. Wel heeft de provincie er bewust voor gekozen het thema leefomgeving – waaronder geluid en slagschaduw – zwaarder te laten meewegen. Dit sluit aan bij het uitgangspunt om de bescherming van omwonenden en de kwaliteit van de leefomgeving een prominente plaats te geven in de besluitvorming.

D013

De indiener stelt dat er sprake is van een schaarse vergunning, waarvoor geen transparant en objectief selectieproces voor initiatiefnemers is ingericht, wat in strijd zou zijn met mededingingsregels en het Unierecht.

Antwoord

In deze verkenningfase wordt slechts een voorkeursgebied vastgesteld. Het staat grondeigenaren vrij om zelf te bepalen met welke initiatiefnemer zij in zee gaan en meerdere initiatieven kunnen zich bij de provincie gaan melden. Pas bij een concreet project en een formeel besluit, zoals een projectbesluit of omgevingsvergunning wordt beoordeeld of aan de geldende wettelijke eisen wordt voldaan. De provincie handelt binnen het geldende juridische kader en waarborgt gelijke behandeling door alle initiatieven op dezelfde objectieve criteria te toetsen.

D013

De indiener betoogt dat de plan-MER en NRD in strijd zijn met de SMB-richtlijn, omdat gebruik wordt gemaakt van eigen normen voor windturbines terwijl landelijke normen ontbreken. Volgens de indiener is dit onrechtmatig, omdat het voorzorgsbeginsel zou onvoldoende zijn toegepast en het Unierecht zou ten onrechte buiten beschouwing zijn gelaten.

Antwoord

In de NRD en de plan-MER wordt uitgelegd hoe die tot stand zijn gekomen en op welke uitgangspunten die zijn gebaseerd. De NRD en de plan-MER voldoen aan de SMB-richtlijn, het nationale recht waarin die richtlijn is geïmplementeerd en de Europese en nationale rechtspraak daarover. De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding om daaraan te twijfelen. Dat in paragraaf 2.3.4 van de plan-MER staat dat “alle obstructies die voortvloeien uit landelijke wet- en regelgeving zijn meegenomen”, betekent niet dat de NRD en de plan-MER niet voldoen aan de SMB-richtlijn en de rechtspraak daarover. In die paragraaf wordt toegelicht hoe de ruimtelijke belemmeringen voor windmolens in kaart zijn gebracht. In die paragraaf wordt geen overzicht gegeven van het recht waaraan de NRD en de plan-MER zijn getoetst. Overigens, anders dan indiener stelt, sluit de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de tussenuitspraak over Windpark Delfzijl (ECLI:NL:RVS:2021:1395) het gebruik van eigen normen voor windturbines niet uit, mits die normen zijn voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering. De vaststelling van de voorkeursbeslissing en de NRD en de plan-MER waarop die gebaseerd is, is dan ook niet onrechtmatig wegens strijd met de SMB-richtlijn of het voorzorgsbeginsel.

D013

De indiener betwist de businesscase volgens de indiener is de bandbreedte voor turbines, de verwachte netaansluiting pas vanaf 2032, netcongestie en onzekerheden vanuit LVNL zouden maken dat realisatie financieel en praktisch onzeker is. Daarnaast bestaat bij de indiener twijfel over de bereidheid van grondeigenaren en de beschikbaarheid van geschikte turbines.

Antwoord

Er zijn twee marktconsultaties uitgevoerd in de verkenningsfase, in beide consultaties hebben meerdere initiatiefnemers aangegeven mogelijkheden te zien om in dit gebied windturbines te realiseren. Het is aan initiatiefnemers zelf om de uitvoerbaarheid en economische haalbaarheid van een concreet windenergie-initiatief te beoordelen en te dragen. De provincie maakt daarin geen bedrijfseconomische afwegingen en neemt geen financieel risico. De marktconsultaties zijn uitsluitend bedoeld om te verkennen of er vanuit de markt voldoende belangstelling en realistische perspectieven bestaan om het project daadwerkelijk te realiseren.

D013 Leefomgeving

De indiener stelt dat bestaande woningen ernstige hinder en overlast zullen ondervinden van de windturbines. Windturbines binnen 500 meter van woningen zouden volgens de indiener onaanvaardbaar zijn en leiden tot onrechtmatige hinder, ook in civielrechtelijke zin. De landschappelijke impact wordt als onomkeerbaar en zeer negatief ervaren. Bovendien zou mogelijke woningbouw op de voorkeurslocatie blijvend worden belemmerd, terwijl de woningbouwopgave volgens de indiener urgenter is dan windenergie.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen van de indiener over mogelijke hinder, landschappelijke impact en gevolgen voor de leefomgeving. Bij de beoordeling van windturbines wordt echter niet gewerkt met een vaste afstandsnorm van 500 meter, maar met wettelijke milieunormen voor geluid, slagschaduw en veiligheid. Deze normen zijn juist bedoeld om onaanvaardbare

hinder en gezondheidsrisico's te voorkomen en vormen het toetsingskader bij eventuele vervolgbesluiten. Daarnaast merkt de provincie op dat op en rond de voorkeurslocatie Kruisweg geen woningbouwplannen zijn voorzien. De ontwikkeling van windenergie belemmert hier dus geen concrete woningbouwopgave. Dit aspect is expliciet betrokken bij de afweging in de voorkeursbeslissing.

D013 Participatie

De indiener stelt dat de participatie tekortschiet. Volgens de indiener zijn de adviezen van de klankbordgroep zouden grotendeels zijn genegeerd, resultaten van het omgevingsonderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen zouden niet zijn benut en straatgesprekken zouden te weinig respons hebben opgeleverd om representatief te zijn. Ook stelt de indiener dat onder grondeigenaren weinig draagvlak bestaan voor windturbines.

Antwoord

Allereerst wordt opgemerkt dat het advies van de klankbordgroep is betrokken bij en vastgelegd in de Voorkeursbeslissing. De inbreng van de klankbordgroep is daarmee niet genegeerd, maar expliciet meegewogen in de besluitvorming. Ten aanzien van het RuG-onderzoek geldt dat dit onderzoek zich richt op het verkrijgen van inzicht in de meningen, waarnemingen en gevoelens van inwoners met betrekking tot windmolens. Het onderzoek behandelt onder meer de waargenomen gevolgen en acceptatie van windmolens in de gemeente Lansingerland, emoties, vertrouwen, publieke participatie en waarden. Het betreft daarmee geen technisch of ruimtelijk onderzoek, maar een sociaalwetenschappelijk onderzoek naar percepties en beleving.

Uit de conclusies van het RuG-onderzoek blijkt dat circa 65% van de deelnemers niet op de hoogte was van de beschikbare informatie- en participatiemogelijkheden. Juist deze uitkomst was aanleiding om aanvullende vormen van participatie toe te passen, waaronder straatgesprekken. Met deze straatgesprekken is beoogd inwoners te informeren en te benaderen die het project niet volgen via nieuwsbrieven of websites, en daarmee ook het zogenoemde 'stille midden' te bereiken.

De straatgesprekken zijn nadrukkelijk niet bedoeld als representatief onderzoek, maar als een aanvullende en laagdrempelige manier om inwoners te informeren en signalen op te halen. Het is daarom ook niet juist om deze gesprekken als zodanig te beoordelen op representativiteit.

D013 Ecologie

De indiener stelt dat het gebied gevoelig is voor broedvogels en vleermuizen en dat literatuurstudies onvoldoende zijn. Volgens de indiener zijn er te veel kennislacunes om een zorgvuldige afweging te kunnen maken.

Antwoord

De mogelijke invloed van het plaatsen en gebruik van windturbines op natuur wordt op verschillende momenten beoordeeld. In het plan-MER worden effecten op natuur waaronder beschermde dier- en plantensoorten onderzocht. Er wordt een algemeen beeld gevormd van de huidige en toekomstige natuurwaarden en is gebaseerd op literatuuronderzoek, openbare bronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ditzelfde literatuur- en

bronnenonderzoek zal worden gebruikt voor de beschrijving van de effecten op beschermde soorten. Aangezien nog niet bekend is waar de windmolens precies komen, kan op dit moment slechts met beperkte nauwkeurigheid worden vastgesteld wat de effecten op de natuur zullen zijn. Zoals in de plan-MER is opgenomen er zal in de vergunningsfase door een initiatiefnemer een ecologisch veldonderzoek moeten worden uitgevoerd. Tijdens het vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar natuur. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie.

D013

De indiener stelt dat Kruisweg-Oost ongeschikt is voor windenergie. De stelling dat windturbines hier toekomstige stroomtekorten zouden voorkomen wordt volgens de indiener niet onderbouwd. Ook is volgende de indiener de koppeling tussen lokale wind opwek en netcongestie wordt als onjuist en onbewezen beschouwd.

Antwoord

De koppeling tussen lokale windopwekking en netcongestie is geen ongefundeerde veronderstelling, maar gebaseerd op algemeen technisch inzicht in het elektriciteitssysteem. Lokale opwekking en lokaal gebruik kunnen netcongestie helpen verminderen doordat de opgewekte energie op de plek van gebruik wordt benut, waardoor minder elektriciteit over grote afstanden door het net hoeft te worden getransporteerd. Dit draagt bij aan efficiënt gebruik van de bestaande netcapaciteit en kan op termijn ruimte geven voor meer vraag en aanbod zonder extra belasting van het net. Zie link <https://www.netbeheernederland.nl/artikelen/nieuws/lokale-opwek-en-gebruik-gaan-netcongestie-tegen> Tegelijkertijd erkent de provincie dat netcongestie een complex vraagstuk is en dat versterking en flexibele benutting van het elektriciteitsnet nodig blijven om de energietransitie mogelijk te maken. De rol van windenergie moet in dat licht worden gezien als onderdeel van een breder systeem waarin ook lokale opwekking, opslag, flexibiliteit en netuitbreiding samen bijdragen aan een robuust en duurzaam energiesysteem.

D013 Ecologie

De indiener stelt dat het groenblauwe netwerk, als ecologische en landschappelijke verbinding tussen het Rottemerengebied en het Bentwoud, bescherming verdient en niet mag worden aangetast door windturbines.

Antwoord

De groenblauwe ontwikkelingslijnen van het groenblauw netwerk zijn opgenomen in het provinciale Omgevingsbeleid. Onderdeel hiervan is een schakel tussen Bentwoud en de Rottezone. Deze schakel kent niet dezelfde bescherming als natuur- en recreatiegebieden, zoals het Bentwoud. Doel van deze schakels is om een samenhangend netwerk van groenblauwe gebieden te ontwikkelen. Dit kan op verschillende manieren. De provincie is van mening dat windturbines samen kunnen gaan met de ontwikkeling en invulling van een schakel, mits zorgvuldig op elkaar afgestemd.

D013 Procedure

De indiener stelt dat Lansingerland zich reeds voldoende heeft ingespannen om de oorspronkelijke locatie Bleizo/Prisma te realiseren. De indiener stelt dat daarmee zou er geen rechtvaardiging meer zijn voor het aanwijzen van nieuwe locaties, en zou GS buiten haar bevoegdheden treden door alsnog Kruisweg-Oost aan te wijzen als meest geschikt gebied.

Antwoord

De doelstellingen van het Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Regio Rotterdam en de RES zijn nog niet behaald en het college van gedeputeerde staten wil aan die doelstellingen bijdragen door windenergie in Lansingerland mogelijk te maken. Het college van Gedeputeerde Staten had graag gezien dat gemeente Lansingerland dat zelf had gedaan. Omdat de gemeente Lansingerland dat niet heeft gedaan, maakt het college van gedeputeerde staten gebruik van zijn eigen bevoegdheden om dat te doen. Die bevoegdheden zijn niet afhankelijk van de mate van inspanning die de gemeente Lansingerland heeft verricht om de mogelijkheden van windenergie te onderzoeken of van de juridische afdwingbaarheid van het Convenant Realisatie Windenergie Stadsregio Rotterdam en de RES. Het college van Gedeputeerde Staten treedt dus niet buiten zijn bevoegdheid door zijn eigen wettelijke instrumentarium in te zetten door dat windproject mogelijk te maken.

D013 Algemeen

De indiener stelt dat zowel het Klimaatakkoord als het Regeerprogramma 2024 nadrukkelijk voorschrijven dat bij eventuele verdere verduurzaming eerst moet worden gekeken naar wind op zee en kleinschalige zon, en niet naar extra wind op land. Het ontwerpbesluit zou hiermee in strijd zijn. Ook wordt aangevoerd dat het provinciale beleid en een bestuurlijke overeenkomst van februari 2025 onverenigbaar zijn met het rijksbeleid, waardoor het proces volgens de indiener niet zorgvuldig en onvoldoende democratisch is verlopen.

Antwoord

De provincie merkt op dat het Rijk de regie over de uitvoering van de energietransitie voor een belangrijk deel heeft belegd bij de Regionale Energiestrategieën (RES-regio's). Binnen dit kader zijn gemeenten en provincies gezamenlijk verantwoordelijk voor het realiseren van de afgesproken doelstellingen voor duurzame elektriciteitsopwekking. Het rijksbeleid sluit de inzet van windenergie op land niet uit, maar laat nadrukkelijk ruimte voor regionale afwegingen, waarbij verschillende vormen van duurzame energieopwekking elkaar aanvullen. In dit licht is het aan gemeenten en provincies om, binnen de kaders van het rijksbeleid en de RES-afspraken, locaties voor windenergie op land aan te wijzen. Het provinciale beleid en de bestuurlijke overeenkomst van februari 2025 zijn opgesteld binnen deze verantwoordelijkheidsverdeling en geven invulling aan de regionale afspraken die in RES-verband zijn gemaakt. De provincie ziet daarom geen strijdigheid met het rijksbeleid en is van oordeel dat het gevolgde proces zorgvuldig en conform de geldende bestuurlijke en democratische kaders is verlopen.

D013 Algemeen

De indiener betoogt dat voor het windenergieproject in Lansingerland nut en noodzaak ontbreken. Volgens de indiener blijkt uit de PBL-rapportage van 12 december 2024 dat de landelijke doelstelling van 35 TWh hernieuwbare energie op land in 2030 reeds wordt gehaald, met zelfs een overschrijding tot 37–45 TWh. Daarmee zou verdere ontwikkeling van windenergie op land niet meer nodig zijn. Het besluit om desondanks door te gaan met nieuwe windlocaties wordt als misplaatst en onvoldoende gemotiveerd beschouwd.

Antwoord

De indiener verwijst naar de Monitor RES 2024 van het PBL, waarin wordt aangegeven dat het doel van 35 TWh hernieuwbare energie op land in 2030 naar verwachting wordt gehaald (37–45 TWh). Het betreft hierbij een prognose en geen reeds gerealiseerde situatie. Daarnaast wijst het PBL erop dat ook na 2030 verdere groei van duurzame elektriciteitsopwekking noodzakelijk is. De provincie heeft een eigen verantwoordelijkheid binnen de regionale en landelijke energieopgave, zoals vastgelegd in de RES en bestuurlijke afspraken. Het behalen van nationale doelen betekent niet dat verdere ontwikkeling op regionaal niveau achterwege kan blijven. Daarbij is van belang dat dit windproject naar verwachting pas rond 2032 wordt gerealiseerd en aangesloten en daarmee met name bijdraagt aan de energieopgave na 2030. Gelet hierop ziet de provincie voldoende nut en noodzaak om de verkenning en besluitvorming voort te zetten.

D013

De indiener verwijst naar eerdere ervaringen, onder meer bij windturbines langs het Spui in de Hoeksche Waard, waar volgens onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer ondanks naleving van normen toch ernstige hinder en overlast voor omwonenden is ontstaan. Hieruit concludeert de indiener dat normen onvoldoende bescherming bieden en dat ook in Lansingerland vergelijkbare problemen te verwachten zijn.

Antwoord

De provincie begrijpt dat deze ervaringen aanleiding geven tot zorgen over mogelijke hinder voor omwonenden. Voor windturbines gelden landelijke normen voor onder meer geluid en slagschaduw. De provincie volgt in beginsel deze landelijke kaders. Op dit moment werkt het Rijk aan de vaststelling van nieuwe landelijke windturbinenormen. De provincie heeft ervoor gekozen deze landelijke normstelling af te wachten, omdat hiermee wordt beoogd te komen tot een eenduidig en juridisch houdbaar kader. Indien de landelijke normen ten tijde van een eventuele vervolgbesluitvorming nog niet zijn vastgesteld, zal de provincie in het kader van een projectbesluit of vergunningverlening project specifieke normen vaststellen. Daarbij worden de lokale omstandigheden en de bescherming van de leefomgeving nadrukkelijk betrokken. Eventuele hinderaspecten zullen in een vervolgfase nader en concreter worden beoordeeld.

D014 Naam geanonimiseerd

D014 Groene Hart

De indiener stelt eens te zijn met de conclusie dat windturbines niet wenselijk zijn in de polders Klappolder en Honderdveertig Morgen. Hoewel de indiener in principe tegen windenergie is, acht de indiener – indien plaatsing toch noodzakelijk is – het bedrijventerrein ten zuiden van de A12 het meest geschikte alternatief en verzoekt zij deze locatie prioriteit te geven in vervolgonderzoek.

Antwoord

De provincie heeft de voorkeur om windturbines zoveel mogelijk te realiseren onder de A12, op en nabij het bedrijventerrein. Tegelijkertijd kan de provincie op dit moment niet uitsluiten dat, indien realisatie onder de A12 (deels) niet uitvoerbaar blijkt, ook het deel ten noorden van de A12 en het deel bij de Rotte in beeld blijven. Dit om te voorkomen dat de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie in gevaar komen.

D014 Algemeen

De indiener stelt dat windenergie niet noodzakelijk is voor het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen en verzoekt de provincie Zuid-Holland om het zoeken naar locaties voor windenergie in Lansingerland te beëindigen.

Antwoord

De provincie merkt op dat deze zienswijze betrekking heeft op energiekeuzes op landelijke beleidsafwegingen. In de verkenningsfase wordt uitsluitend een ruimtelijke en omgevingsgerichte afweging gemaakt ten aanzien van de geschiktheid van locaties voor windenergie. In deze fase worden geen beleidsuitspraken gedaan over de gewenste energiemix, de inzet of vervanging van andere vormen van energieopwekking, zoals zonenergie, of over de noodzaak van windenergie als zodanig. Het verzoek om het zoeken naar locaties voor windenergie in Lansingerland te beëindigen valt daarmee buiten de reikwijdte van de ontwerp-voorkeursbeslissing.

D014 Algemeen

De indiener onderschrijft het belang van verduurzaming, maar stelt dat de energietransitie ook kan worden gerealiseerd via alternatieve bronnen, met name zonenergie. Om die reden wordt de provincie opgeroepen het proces voor windenergie op te schorten.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van een brede inzet op verduurzaming en erkent dat zonenergie een belangrijke bijdrage levert aan de energietransitie. De keuze voor windenergie vloeit echter voort uit vastgestelde nationale en provinciale afspraken en doelstellingen, waarin verschillende vormen van duurzame energieopwekking elkaar aanvullen. In de verkenningsfase staat niet de afweging tussen verschillende energiebronnen centraal, maar de vraag welke locaties vanuit ruimtelijk en omgevingsperspectief het meest geschikt zijn voor windenergie. Het verzoek om het proces voor windenergie op te schorten betreft daarmee een beleidskeuze op systeemniveau en valt buiten de reikwijdte van deze ontwerp-voorkeursbeslissing.

D014 Groene Hart

De indiener benadrukt het belang van bescherming van het Groene Hart en de groene buffer, die essentieel zijn voor het open landschap en de cultuurhistorische waarde van onder meer de rivier de Rotte.

Antwoord

De plaatsing van windturbines is op voorhand niet strijdig met de doelstellingen voor een groene buffer en een groenblauwe ontwikkellijn. Voor het Groene Hart geldt dat de provincie inzet op een zorgvuldige inpassing van duurzame energieopwekking in het landschap, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de omgevingskenmerken en de landschappelijke en recreatieve waarden van het gebied. Deze waarden worden door de provincie als belangrijk aangemerkt en vormen een essentieel onderdeel van de afweging.

D014 Algemeen

De indiener stelt dat de plaatsing van windturbines in dit gebied niet past binnen provinciaal beleid dat inzet op clustering langs infrastructuur.

Antwoord

De provincie ziet dit anders. Deze ligging sluit aan bij het provinciale ruimtelijke windbeleid, waarin grootschalige infrastructuur wordt gezien als een geschikte plaatsingszone, ook daarom wordt dit gebied als voorkeurslocatie voor windenergie aangewezen.

D014 Leefomgeving

De indiener vreest dat de windmolens het leefklimaat van inwoners van Moerkapelle gaat aantasten door toename van geluid, slagschaduw en zichtbaarheid van windturbines.

Antwoord

Deze zorgen begrijpen we en nemen we serieus. Om die reden zijn meerdere onderzoeken gedaan op onder andere het gebied van gezondheidseffecten, geluid, slagschaduw, veiligheid etc. Het MER bevat een beoordeling van deze thema's samen en geeft zo inzicht in de mogelijke effecten op de leefomgeving.

D014 Participatie

De indiener spreekt waardering uit voor het werk van de klankbordgroep en deelt de zorgen over behoud van het Groene Hart.

Antwoord

De provincie waardeert, net als de indiener, de inzet en betrokkenheid van de leden van de klankbordgroep. De bijdragen van de klankbordgroep, waaronder de zorgen over het behoud

van het Groene Hart, zijn gedurende het proces betrokken bij de verkenning en meegewogen in de afwegingen die hebben geleid tot de ontwerp-voorkeursbeslissing.

D014 Landschap

De indiener vraagt bijzondere aandacht voor locatie A7. Deze locatie wordt ongeschikt geacht vanwege de directe ligging aan de Rotte, wat volgens de indiener leidt tot een sterke aantasting van de recreatieve en landschappelijke waarden, en vanwege mogelijke negatieve effecten op natuur die nog onvoldoende zijn onderzocht. Ook wijst de indiener op de nabijheid van de molenviergang in het Rottemeren gebied en stelt dat de plaatsing van een moderne windturbine afbreuk doet aan de beleving van dit cultuurhistorisch ensemble, ondanks de conclusies in de plan-MER.

Antwoord

De provincie herkent dat de molenviergang een cultuurhistorisch waardevol ensemble is en deze waarde is betrokken bij de afweging voor de voorkeursbeslissing. Het uitgangspunt van de provincie blijft dat eerst maximaal wordt verkend wat de mogelijkheden zijn om windturbines zoveel mogelijk onder de A12 op het bedrijventerrein te realiseren. Tegelijkertijd wordt het deel ten noorden van de A12 en het deel bij de Rotte niet uitgesloten, om de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie niet in gevaar te brengen. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar zowel natuur als landschap. In het addendum van de plan-MER zijn de effecten op natuurwaarden, waaronder vogels en vleermuizen, en de verschillen tussen varianten nader in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de effecten over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie. Ook voor het aspect landschap zijn de effecten verder uitgewerkt. Daarbij is inzichtelijk gemaakt dat de impact sterk afhankelijk is van de positionering van windturbines. Varianten die aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren hebben een beperktere landschappelijke impact dan varianten in open poldergebied. Dit heeft niet geleid tot de conclusie dat het voorkeursgebied niet uitvoerbaar is, noch tot aanpassing van het voorkeursgebied. Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer zijn aanvullende visualisaties opgesteld om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Deze visualisaties, gemaakt vanaf meerdere zichtpunten, laten zien dat windturbines in het open en vlakke landschap over grote afstand zichtbaar zijn en de horizon en beleving van het landschap, inclusief historische locaties, beïnvloeden. De plek en manier waarop de turbines worden neergezet maakt verschil. Als ze dicht bij wegen of andere grote bouwwerken staan en netjes op een rij, vallen ze minder op. Als ze verspreid staan of midden in open land, vallen ze juist meer op en hebben ze meer invloed op het landschap

5. Reflectie op advies Commissie mer

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert aan het bevoegd gezag over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer.

Voor de NRD heeft de Commissie mer op maandag 13 januari 2025 een bezoek aan het onderzoeksgebied van het plan-MER gebracht en heeft de provincie, samen met

medewerkers van DCMR en van bureau Bosch & van Rijn (opsteller van de concept-NRD en het plan-MER) een toelichting gegeven op de voorgenomen voorkeursbeslissing, de concept-NRD en het op te stellen plan-MER. Op 24 februari 2025 heeft de Commissie mer haar advies op de NRD gepubliceerd en openbaar gemaakt.

De Commissie mer haar [advies](#) op 26 februari 2026 heeft gepubliceerd en openbaar heeft gemaakt.

De provincie heeft kennisgenomen van dit advies en beschouwt het als een waardevolle bijdrage aan de verdere zorgvuldige besluitvorming.

De Commissie concludeert dat het MER helder en prettig leesbaar is. De Commissie stelt dat de opdeling van het MER in stappen voor een overzichtelijk rapport zorgt, waarin de afwegingen om tot de acht optimalisatievarianten te komen goed navolgbaar zijn. Ook is geconcludeerd dat deze onderzoeksopzet geschikt is om alle mogelijkheden voor een windpark in Lansingerland goed in beeld te krijgen, vanuit deze onderwerpen is een goede basis voor een onderbouwde begrenzing van een voorkeursgebied voor windenergie in Lansingerland mogelijk. De Commissie signaleert wel bij de toetsing van het MER en de milieu-informatie uit het 'bijlagerapport ontwerp voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland' desondanks dat: op drie onderdelen belangrijke milieu-informatie ontbreekt voor een beslissing over de begrenzing van een voorkeursgebied. Daarom adviseert de commissie dat het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over een voorkeursgebied voor windenergie in Lansingerland. De Commissie adviseert deze inzichten nog bij de te maken afwegingen te betrekken voordat de definitieve voorkeursbeslissing wordt genomen.

De Commissie mer adviseert de volgende aanvullingen te doen:

1. Landschap, erfgoed en Groene Hart

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER:

- een beschrijving van de bestaande waarden en kwaliteiten voor landschap en bovengronds erfgoed;
- een navolgbare beschrijving voor alle optimalisatievarianten van de verschillen in effecten en eventuele aantasting van deze waarden en kwaliteiten. Ga hierbij in het bijzonder in op de kernkwaliteiten van het Groene Hart en de analyse van de aansluiting op landschappelijke lijnstructuren en visualisaties van effecten op historische windmolens (ook vanaf recreatieve routes);
- een duidelijk antwoord op de vraag: 'Wat zijn de milieuargumenten voor het zoekgebied Kruisweg-Oost in relatie tot het nieuwe standpunt van de provincie over windenergie in het Groene Hart in het algemeen?' Motiveer hierbij in hoeverre:
 - de plaatsing van windturbines in dit deel van het Groene Hart past bij de drie ambities van het Bestuurlijk Platform Groene Hart;
 - voldaan kan worden aan de vereisten in de provinciale verordening voor groene bufferzones¹;
 - wijziging van het Provinciaal Omgevingsbeleid 2025 inderdaad rand voorwaardelijk is voor de 'voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland'.

- **Reflectie**

De provincie heeft het advies overgenomen. In addendum is geconstateerd over landschap en erfgoed:

De bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn nader in beeld gebracht op basis van onder andere de landschapsbiografie van het Groene Hart en provinciale kwaliteitskaarten. Hieruit blijkt dat de onderzochte zoekgebieden verschillen in landschappelijke structuur, openheid en mate van beïnvloeding door bestaande functies. Kruisweg-Oost ligt in een droogmakerijlandschap met een duidelijke tweedeling. Het noordelijke deel bestaat uit open poldergebied met lange zichtlijnen en een herkenbare verkaveling en is daarmee landschappelijk gevoeliger voor nieuwe grootschalige verticale elementen. Het zuidelijke deel, gelegen onder de A12, heeft een meer stedelijk karakter door de aanwezigheid van infrastructuur en bedrijvigheid, waardoor de oorspronkelijke landschapsstructuur minder dominant is en de gevoeligheid voor ingrepen beperkter is.

Uit de vergelijking van optimalisatievarianten blijkt dat de mate van landschappelijke impact vooral wordt bepaald door de ligging van windturbines ten opzichte van open poldergebieden en bestaande infrastructuur. Varianten waarbij turbines worden geplaatst in open poldergebieden, zoals het noordelijke deel van Kruisweg-Oost leiden tot de grootste aantasting van kernkwaliteiten zoals openheid, horizonbeleving en de leesbaarheid van het landschap.

Daarentegen hebben varianten waarbij turbines aansluiten bij bestaande infrastructuur en stedelijke structuren een beperktere landschappelijke impact. In deze situaties is het landschap reeds beïnvloed en sluiten windturbines beter aan bij de aanwezige ruimtelijke structuren.

Het vraagstuk rond Kruisweg-Oost moet daarbij niet worden gezien als een direct gevolg van een nieuw provinciaal standpunt, maar als voortzetting van een langer lopend ruimtelijk en beleidsmatig proces. Historisch is windenergie in het Groene Hart terughoudend toegepast. Bestaande windturbines bevinden zich voornamelijk aan de randen van stedelijke zones, terwijl het open weidelandschap grotendeels vrij is gebleven van dergelijke ontwikkelingen. Deze spreiding hangt samen met een consistent ruimtelijk beleid gericht op het behoud van openheid en landschappelijke kwaliteit.

Vanuit dat perspectief past een zoekgebied als Kruisweg-Oost – gelegen in een randzone van het Groene Hart en nabij bestaande infrastructuur en verstedelijking – binnen deze ontwikkelingslijn. Tegelijkertijd geldt dat dit alleen aanvaardbaar is onder voorwaarden, waarbij de landschappelijke kwaliteit het uitgangspunt vormt en zorgvuldig moet worden geborgd. De aanvullende inzichten hebben niet geleid tot de conclusie dat het voorkeursgebied landschappelijk niet uitvoerbaar is. Evenmin hebben zij aanleiding gegeven om het voorkeursgebied te wijzigen.

Wel bevestigt het addendum dat in de vervolgfase een nadere uitwerking van de landschappelijke inpassing noodzakelijk is. Hierbij moet aandacht worden besteed aan onder andere de positionering van turbines, de samenhang met landschappelijke structuren en de beleving van het landschap. Daarbij geldt dat de inpassing niet alleen gericht moet zijn op het beperken van negatieve effecten, maar waar mogelijk ook moet bijdragen aan versterking van landschappelijke kwaliteit en andere gebiedsopgaven.

Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer is gebleken dat op onderdelen aanvullende informatie nodig was. Dit heeft ertoe geleid dat de besluitvorming over de voorkeursbeslissing plaatsvindt nadat Provinciale Staten het Omgevingsbeleid 2025 hebben vastgesteld. Daarmee wordt geborgd dat de aanvullende informatie zorgvuldig kan worden betrokken bij de verdere besluitvorming.

In het addendum zijn aanvullende visualisaties opgenomen om de effecten van windturbines op landschap en erfgoed beter inzichtelijk te maken. Daarom zijn visualisaties gemaakt vanaf meerdere zichtpunten rondom de onderzochte locaties. Hierbij is onder andere gekeken naar varianten die als “worst-case” kunnen worden beschouwd voor de impact op historische windmolens en de belevingswaarde van het landschap.

Uit deze visualisaties blijkt dat windturbines in het open en vlakke landschap van het gebied over grote afstand zichtbaar zijn. Omdat er weinig hoge elementen aanwezig zijn, vallen de turbines sterk op en beïnvloeden zij de horizon en het uitzicht, ook vanuit cultuurhistorisch waardevolle plekken zoals historische molens. Tegelijkertijd laten de visualisaties zien dat de mate van impact verschilt per opstelling. Wanneer turbines dicht bij bestaande infrastructuur of stedelijke elementen worden geplaatst en meer in een herkenbare lijn worden opgesteld, sluiten zij beter aan bij het bestaande landschap en is de visuele verstoring minder groot. Verspreide opstellingen of plaatsing in het open poldergebied leiden juist tot een grotere en meer dominante invloed op het landschap en de beleving daarvan.

2. Natuur

De Commissie stelt dat het natuuronderzoek in het plan-MER op onderdelen te globaal is om relevante ecologische verschillen tussen optimalisatievarianten inzichtelijk te maken. Met name voor vogels en vleermuizen adviseert zij een nadere onderbouwing, gebruikmakend van aanvullende databronnen en zo nodig indicatief veldonderzoek.

De Commissie stelt dat er aanvullend:

- een algemeen beeld van de huidige en toekomstige natuurwaarden in de zoekgebieden en daaromheen;
- een goed beeld van effecten op beschermde soorten (met name vogels en vleermuizen) en mitigatie van alle optimalisatievarianten
- op basis hiervan een overzicht van de relevante ecologische verschillen tussen de zoekgebieden en optimalisatievarianten.

Reflectie

In addendum is geconstateerd:

De provincie onderschrijft het belang van een zorgvuldig en volledig beeld van de aanwezige en potentiële natuurwaarden in en rond de zoekgebieden.

Uit het addendum blijkt dat de effecten van windturbines op natuurwaarden over het algemeen beheersbaar zijn en niet op voorhand leiden tot significante belemmeringen voor realisatie. Wel zijn er verschillen tussen de onderzochte zoekgebieden. Varianten met windturbines in zoekgebied A en C hebben een iets negatiever effect dan varianten in zoekgebied B. Daarnaast scoren varianten met een grotere afstand tot de Rotte (>150 m) gunstiger dan varianten die op kortere afstand zijn gesitueerd. Dit geldt zowel voor vogels als voor vleermuizen.

De aanvullende inzichten hebben echter niet geleid tot de conclusie dat het voorkeursgebied niet uitvoerbaar is. Evenmin hebben zij aanleiding gegeven om het voorkeursgebied te wijzigen.

Wel bevestigt het aanvullende onderzoek dat in de vervolgfase nadere detaillering noodzakelijk is. In de vergunningsfase zal door de initiatiefnemer gericht ecologisch veldonderzoek worden uitgevoerd, waaronder wintervogel- en vleermuisonderzoek. Daarnaast kan, afhankelijk van de exacte positionering van de windturbines, nader onderzoek nodig zijn naar jaarrond beschermde vogelnesten, verblijfplaatsen van vleermuizen en andere beschermde soorten. Op basis van deze onderzoeken wordt per individuele windturbine beoordeeld of realisatie mogelijk is en onder welke voorwaarden. Hierbij kunnen mitigerende maatregelen, zoals stilstandsvoorzieningen voor vleermuizen, onderdeel uitmaken van de verdere uitwerking. Daarmee wordt in een latere fase de vereiste zekerheid verkregen over de uitvoerbaarheid binnen de geldende natuurregeling.

3. Geluid

De Commissie stelt dat er een fout in de akoestische modellering van variant 7 zit. Deze fout werkt ook door in de berekende toename van de geluidbelasting en bijbehorende effectscores elders in het MER. Dit betekent dat variant optimalisatievariant 7 een betere score zou moeten krijgen op het thema geluid (heeft daar nu de slechtste score).

Daarom adviseert de Commissie dat het essentieel is om voorafgaand aan besluitvorming door Gedeputeerde Staten over een voorkeursgebied in een aanvulling op het MER een nieuw overzicht op te nemen van de scores van de optimalisatievarianten voor het thema geluid en in de samenvatting van het MER te verwerken. De Commissie adviseert ook inzichten uit dit nieuwe overzicht nog bij de te maken afwegingen te betrekken. De Commissie doet ook aanbevelingen om de toegankelijkheid van de onderliggende stukken te verbeteren.

De commissie stelt:

- mist bij deze onderzoeken ook het gebruikelijke overzicht van de invoergegevens en leesbare figuren met modelinformatie. Hiermee waren de onderzoeksresultaten toegankelijk(er) geweest en navolgbaarder.
- mist bij deze onderzoeken ook het gebruikelijke overzicht van de invoergegevens en leesbare figuren met modelinformatie. Hiermee waren de onderzoeksresultaten toegankelijk(er) geweest en navolgbaarder.

Reflectie:

De provincie volgt het advies op en heeft een nieuw overzicht opgenomen van de scores van de optimalisatievarianten voor het thema geluid en in dit ook in de samenvatting van het MER verwerkt in het addendum planMER. Bij de voorkeursbeslissing in juni worden alle bijlagen van de plan-MER niet zwartgelakt.

4. Veiligheid

De commissie wijst op aandachtspunten voor (luchtvaart)veiligheid en mogelijke beperkingen vanuit infrastructuur.

De commissie stelt:

- er bestaat nog geen zekerheid over beperkingen vanuit de luchtvaart voor een windpark. Het onderzoek dat hierover uitsluitsel kan bieden, is niet uitgevoerd in dit stadium.

Reflectie

In de vervolgfase wordt ten aanzien van luchtvaartveiligheid geldt dat deze aspecten bij de verdere uitwerking van het voorkeursgebied nadrukkelijk worden betrokken. Indien uit nadere analyses blijkt dat dit aanvullende ruimtelijke beperkingen met zich meebrengt, zal dit bij de verdere begrenzing en uitwerking van het project worden meegenomen

Conclusie

De provincie beschouwt het advies van de Commissie mer als een waardevolle en inhoudelijk gerichte bijdrage aan de verdere besluitvorming.

6. Voorgestelde aanpassingen voorkeursbeslissing naar aanleiding van zienswijzen

De zienswijzen hebben geleid tot enkele aanpassingen in de voorkeursbeslissing ten opzichte van de ontwerp voorkeursbeslissing. Deze wijzigingen zijn hieronder aangegeven.

D010 Participatie en D003 Participatie

De provincie heeft deze zin op bladzijde 21 van de voorkeursbeslissing verwijderd om eventuele onduidelijkheid over de mate van steun van de klankbordgroep. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de zienswijze van de indieners.

D010 Initiatiefnemer

De provincie neemt de zienswijze deels over door de verplichting van de initiatiefnemer verder te concretiseren en de klankbordgroep te betrekken. Zie voor meer informatie hoofdstuk 5.2 van de voorkeursbeslissing.

D010 Procedure

De provincie neemt deze benadering in de kern over en werkt in de vervolgfase gefaseerd, met betrokkenheid van de klankbordgroep en besluitvorming door GS. Zie hoofdstuk 5.2 van de voorkeursbeslissing voor meer informatie.

D010 Algemeen

De provincie onderschrijft de kern van het verzoek om te werken met een gefaseerde aanpak, maar neemt het voorgestelde trapsgewijze onderzoeksproces niet één-op-één over. De provincie kiest bewust voor een praktijkgerichte benadering die beter aansluit bij de verantwoordelijkheid van initiatiefnemers en bij de dynamiek van gebiedsontwikkeling. Zie hoofdstuk 5.2 van de voorkeursbeslissing voor meer informatie.

D004 Algemeen

De provincie heeft het onduidelijk geformuleerd en gaat dit in de voorkeursbeslissing aanpassen, want het meest noordelijke deel van Kruisweg-Oost is vervallen